RAHANDUSMINISTEERIUM

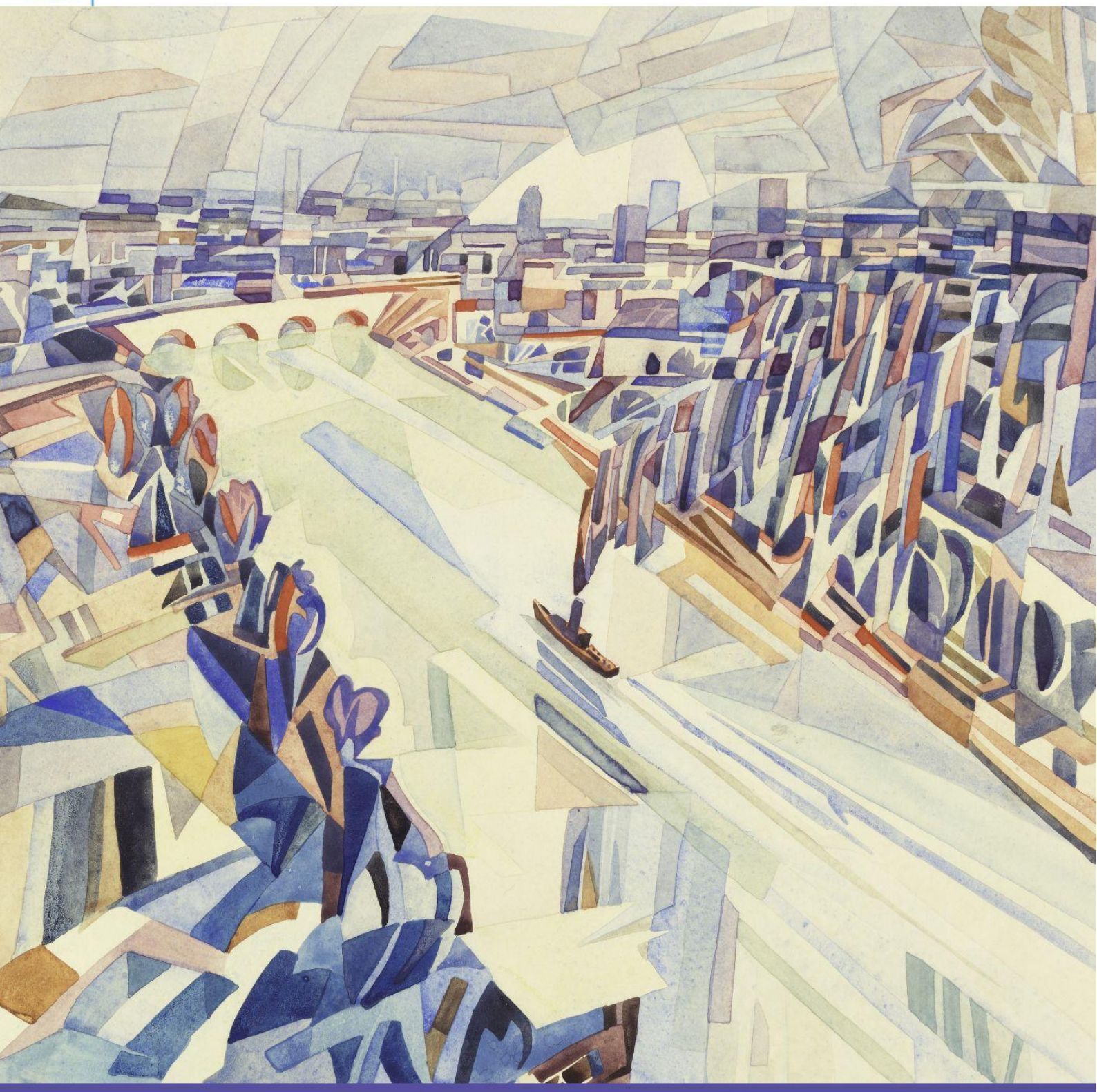

Majandus liigub tasakaalu suunas,
kuid rahandusel on veel pikk tee minna

RAHANDUSMINISTEERIUMI SUVINE MAJANDUSPROGNOOS

2026

EELARVEPOLIITILINE EESSÕNA

Majandus liigub tasakaalu poole, riigi rahandus veel mitte

Käesolev prognoos näitab üha selgemalt, et erasektor ja valitsussektor liiguvad majanduses eri suundades. Erasektor sammub pärast mitut keerulist aastat tagasi tavapärasema majandusliku tasakaalu poole. Riigi rahanduses aga tasakaalustamatus püsib, eelarve on sügavas puudujäägis, ühiskonnas pole selget poliitilist konsensust, kuidas puudujääki järgnevatel aastatel vähendada ning riigivõlg kasvab poliitikamuudatusteta prognoosis tänaselt ligi 25 protsendilt pea 40 protsendini sisemajanduse koguproduktist.

Eesti majanduse osas annavad mitmed majandusuudised põhjust ettevaatlikuks optimismiks. Uuendatud SKP statistika kinnitab seda, mida analüütikud on juba mõnda aega teiste näitajate põhjal oletanud: Eesti majanduse tegelik seis ei olnud viimastel aastatel nii kidur, nagu varasem statistika näitas. Ka väliskeskkond on osutunud kevadel kardetust vastupidavamaks. Lähis-Ida konflikt ei ole lahenenud ja energiahinnad püsivad kõrgel, kuid mõju maailmamajandusele on seni olnud leebem, kui konflikti alguses võis karta. Eesti inflatsioon on samal ajal taandunud euroala madalaimate sekka.

Tänavu annab sisenõudlusele tugeva tõuke riik, kuid järgnevatel aastatel ei vaja Eesti majandus nii ulatuslikku eelarvelist ergutamist. Fiskaalpoliitiliselt oleks mõistlik hakata eelarvepuudujääki aasta-aastalt vähendama, et pidurdada riigi võlakasvu, väljuda senisest stiimulist, vältida liigset sisenõudluse hoogustamist ning luua riigile tegutsemisruumi järgmiste kriiside puhuks. See ülesanne ei ole lihtne, sest eelarvepuudujääki on paisutanud ka kaitsekulud, mille mõju majandusele erineb tavapärasest stiimulist. Suur osa relvastusest ostetakse välismaalt ja see mõjutab siinset majandust vähem. Küll õõnestab kiiresti kasvav riigivõlg majanduse usaldusväärsust. Ka ei ole Eesti riigi pikaajalist kaitsevõimet mõistlik rajada pelgalt laenurahale. Euroopa Liidu nelja-aastast vabastusklauslit tuleks käsitleda üleminekuajana, mille jooksul tuleb leida kaitsekuludele püsivam rahastamisviis.

Valimislubadustest peab saama terviklik ja teostatav plaan

Nagu viie varasema Riigikogu valimise eel, hindame ka järgmisel kevadel erakondade valimislubaduste maksumust. Selle töö eesmärk ei ole anda hinnanguid maailmavaatelistele valikutele, vaid teha nähtavaks lubaduste rahaline mõõde ning aidata hinnata, kas lubadused on päriselt teostatavad, toovad lubatud mõju oodatud suurusjärgus ja mahuvad eelarvesse.

Positiivse poole pealt näeme lähenevate valimiste eel, et ühiskond mõistab Eesti rahanduse lähtekohta ja eelarvepoliitilisi probleeme üsna ühetaoliselt. Soovitakse, et hiljemalt järgmise kümnendi alguseks peatuks riigivõla kasv, maksukeskkond püsiks stabiilne ning avalik sektor oleks tõhus ja selle kulud ei kasvaks erasektorist kiiremini. Selline ühisosa on oluline, kuid pelgalt lõpptulemusele eesmärgi sõnastamine ei ole veel teostatav plaan. Seni pole avalikku arutellu jõudnud valimiseelsetes ideedes terviklikku ja usutavat lahendust, mis viiks riigi rahanduse rajale, kus riigivõla kasv tegelikult stabiilseeruks. Üksikuid ettepanekuid on palju, kuid tihtipeale on nende mõju ülehinnatud ja tervik ei seo end kokku.

Riigi rahanduse seisukohast on väljakutseks ettepanekud, mis vähendavad tulusid või suurendavad püsikulusid ajal, mil eelarve on puudujäägis. Maksude alandamised või maksusoodustused võivad olla põhjendatud, kuid igal sellisel otsusel on hind. Kui maksubaasi kitsendatakse, tuleb sama saamiseks kusagil mujal makse rohkem koguda või kulusid vähendada. Nii maksu- kui toetuste süsteemi tasub

käsitleda tervikuna, sest ainult alternatiive võrreldes saab hinnata meetme tegelikku tõhusust.

Sama kehtib kulude kohta: avalik sektor peab olema tõhus, kuid tõhusust ei saavutata ühetaoliselt kärpides või külmutades. Valdkonnad, ülesanded ja vajadused on erinevad. Riigi rahanduse arutelu ei muutu sisukamaks, kui riiki ja ametnikke kujutatakse ühiskonna probleemide peamise põhjusena. Suurem osa riigieelarvest kulub sotsiaaltoetustele, tervishoiule, investeeringutele, haridusele ja julgeolekule. Seetõttu tuleb neil, kes soovivad märkimisväärselt väiksemat riiki, ausalt öelda, millistest suurtest teenustest, toetustest või riigi ülesannetest ollakse valmis loobuma. Üldine jutt bürokraatia vähendamisest ei asenda neid valikuid. Mõistlik kulude juhtimine algab küsimusest, mida riik peab tingimata tegema, mida saab teha teisiti ja millest saab loobuda. Kõigepealt tuleb teha poliitilised valikud ning alles siis otsustada, millised asutused, programmid ja tegevused peavad muutuma. Vastupidine järjekord võib anda kiire numbrilise tulemuse, kuid mitte tingimata parema riigi.

Samuti ei saa loota, et majanduskasv lahendab eelarveprobleemi iseenesest. Kasv on hädavajalik ning riik peab looma tingimused tootlikkusele, ettevõtlusele ja investeeringutele. Kuid Eesti eelarve tasakaalustamatus on liiga suur, et tavapärasest veidi nobedam kasv selle lõhe sulgeks. Ka maksude alandamine ei too automaatselt nii kiiret majanduskasvu, et maksutulu tagasi teenida. Väide, et madalamad maksud maksavad end ise kinni, ei pea tegelikkuses paika.

Usaldusväärne majanduspoliitika ei sünni lihtsatest lahendustest

Majanduspoliitika toimib kõige paremini siis, kui otsused lähtuvad kainest arvestusest ja ühiskonna sisulistest vajadustest, mitte hetkeemotsioonidest ega soovist võita kiiresti populaarsust. Paraku on avalik arutelu muutunud kiireks, mürarikkaks, vastanduvaks ja äärmiselt lihtsustatuks. Faktidele toetuv ja kaalutletud sõnum kipub selles müras sumbuma, sest selle mõistmine nõuab rohkem süvenemist kui mõne lööva loosungi kordamine.

Me oleme seda Euroopa Liidus ajaloos erinevate kriisiriikide puhul korduvalt näinud, et köitvalt lihtsate ja avalikkusele meeldivate lahenduste otsimisel tekib oht minetada aastateks heaperemehelikkus. Tagajärg on riskantne: ühiskond annab riigile mandaadi maksualandusteks, kärbeteks ja kulukateks rahanduslikeks sammudeks, mille tegelikku mõju, teostatavust ja riske ei ole piisavalt läbi mõeldud. Nii võib fiskaalpoliitika jääda aastateks majanduslikult ebamõistlikule rajale. Probleemid ei kao, vaid kuhjuvad. Võiksime teiste riikide varasematest vigadest õppida. Muidu on risk, et kaotame veel aega ning keerulisemad ja ajas veelgi valusamaks kasvanud otsused jäetakse ülejärgmise, 2031. aastal valitava, Riigikogu kanda.

Riigi majanduspoliitika usaldusväärsus mõjutab ettevõtete investeerimisotsuseid, inimeste kindlustunnet, riigi krediidireitingut ja lõpuks ka laenamise hinda. Kui avalik arutelu jätab mulje, et pikaajalisi kohustusi saab täita ilma tulude ja kulude vahelisi seoseid arvestamata, kasvab ebakindlus kogu majanduses. See kahjustab ka meie rahvusvahelist mainet ning väheneb üldine ettevõtlikkus ja investeerimine, pärssides majandust. Seetõttu vajab Eesti enne 2027. aasta valimisi sisukat arutelu riigi pikaajaliste valikute üle. Heaperemehelik riik ei tähenda riiki, mis kunagi võlga ei võta. See tähendab riiki, kes oskab eristada kriisi tavalisest ajast, ajutist kulu püsikulust ning meeldivat lubadust selle tegelikust hinnast. Kõige olulisem on säilitada võimalus teha järgmise kriisi ajal otsuseid ise, mitte lasta neid dikteerida rahapuudusel.

Fiskaalpoliitika osakond

Kaanepilt:
Ado Vabbe „Seine'i jõgi", 1924, Eesti Kunstimuuseum. © EAÜ 2026

SISUKORD

EELARVEPOLIITILINE EESSÕNA **3**

SISUKORD **6**

JOONISED **8**

TABELID **10**

KOKKUVÕTE **11**

1 MAKROMAJANDUSPROGNOOS **13**

1.1 MAJANDUSAKTIIVSUS JA PAKKUMINE 13

Majanduskasv kiireneb sel aastal sisenõudluse toel. Väliskeskkond on tugevnemas. 13

1.2 SISENÕUDLUS 14

Eratarbimine pöördub kasvule tulumaksukoormuse vähenemise ja hinnatõusu aeglustumise tõttu. Sissetulekute kiire kasv toob siiski kaasa ka säästmise suurendamise 2026. aastal. Valitsussektori investeeringud kasvavad kiiresti seoses riigikaitse ja Rail Balticu ehitusega, majapidamiste uue eluaseme ostud on esialgu tagasihoidlikud. Ettevõtete investeeringuid peaks hoogustama konjunktuuri paranemine. 14

1.3 EKSPORT 15

Maailmakaubandus on vaatamata Lähis-Ida konflikti jätkumisele ja kõrgetele naftahindadele püsinud tugevana, mis soosib ka Eesti ekspordi väljavaateid. Põhjamaade majanduskonjunktuuri paranemise toel võib oodata ekspordi kasvu kiirenemist aasta teises pooles. 15

1.4 TÖÖTURG JA PALGAD 17

Ettevõtted on töötajate palkamisel ettevaatlikud, kuigi majandusarengu väljavaade on paranenud. Palgatõususurve püsib vaatamata maksuvaba tulu kehtestamisele ja palga ostujõu hüppelisele tõusule. 17

1.5 TARBIJAHINNAD 18

Lähis-Ida sündmused on kergitanud energiatoodete hindu, aga ei ole laiemalt teiste kaupade ja teenuste hindadesse kandunud. Inflatsiooni madaltase, mil indeksi aastane muutus on euroala üks madalamaid, jääb suvekuudesse. 18

1.6 MAJANDUSE KASVUPOTENTSIAAL JA MAJANDUSTSÜKLI HINNANG 20

2 RAHANDUSPROGNOOS **22**

2.1 VALITSUSSEKTORI EELARVEPOSITSIOON 22

Järgmise aasta eelarvepuudujäägiks kujuneb 4,5 protsenti SKPst, mis on eelmises prognoosis oodatust väiksem tänu madalamale kulude tasemele. Samas on puudujääk endiselt riigivõlga kiirelt kasvatav, mis ei ole pikas plaanis riigirahanduslikult jätkusuutlik. *22*

2.2 VALITSUSSEKTORI TULUDE PROGNOOS 24

Riigi tulude osakaal majanduses langeb kümnendi alguse taseme lähedale välistoetuste vähenemise tõttu. *24*

2.2.1 MAKSULISTE TULUDE PROGNOOS 25

Maksutulu kasv on kooskõlas majanduskasvuga. *25*

2.2.2 MAKSUKOORMUS JA EFEKTIIVNE MAKSUMÄÄR 28

Maksukoormus püsib 35 protsendi juures SKPst. Tarbimise efektiivne maksumäär on Euroopa tipus. *28*

2.2.3 RIIGIEELARVE MITTEMAKSULISTE TULUDE PROGNOOS 30

Mittemaksuliste tulude prognoos on järgmisel kahel aastal suurenenud välistoetuste kiirema kasutuselevõtu ning finantstulude kasvu toel. *30*

2.3 VALITSUSSEKTORI KULUDE PROGNOOS 31

Kulude kasvutempo aeglustub, kuid kulustruktuuris suureneb püsivamate ja vähem paindlike kohustuste, nagu riigikaitse, riigivõla teenindamise ja indekseeritud sotsiaalkulude osakaal. *31*

2.4 MAKSUPOLIITIKA MÕJU 34

Maksukeskkond on prognoosiperioodil stabiilne, suurim muudatus oli käesoleva aasta ühtse maksuvaba tulu kehtestamine. *34*

2.4.1 MAKSUPOLIITILISED MUUDATUSED 34

2.4.2 MAKSUKULU 35

2.5 VALITSUSSEKTORI FINANTSEERIMINE 36

Kõrge kaitsekulude tase ja püsiv eelarvepuudujääk kasvatavad valitsussektori võlakoormuse 2030. aastaks 38,6 protsendini SKPst. Eesti võlakoormuse kasv on Euroopa Liidu üks kiiremaid. *36*

3 NEGATIIVNE RISKISTSENAARIUM **38**

LISA 1. PROGNOOSI KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDUSED **41**

LISA 2. MAKSUDE JA SOTSIAALTOETUSTE SEOSTEST INIMESTE SUBJEKTIIVSE HEAOLUGA **45**

LISA 3. TÄIENDAVAD TABELID JA JOONISED **48**

MÄRKUSED **62**

JOONISED

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst 12
Joonis 2. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst 12
Joonis 3. SKP kasv 13
Joonis 4. Eratarbimise nominaal- ja reaalkasv (% v.e.a.) 15
Joonis 5. Ekspordi areng (%) 17
Joonis 6. Jooksevkonto struktuur (% SKPst) 17
Joonis 7. Tööturu areng (%) 17
Joonis 8. Palga areng (%) 18
Joonis 9. Palga ostujõu areng (2021=100) 18
Joonis 10. Hindade dünaamika (%) 19
Joonis 11. Majandustsükli koondhinnang ja selle komponendid (% SKPst) 20
Joonis 12. Majanduse kasvupotentsiaali hinnangu revisjon (%) 20
Joonis 13. Kogutootlikkuse (TFP) hinnangu revisjon (%) 20
Joonis 14. Eesti majanduse ilmakaart 21
Joonis 15. Nominaalne eelarvepositsioon (mln eurot, %SKPst) 22
Joonis 16. Struktuurne eelarvepositsioon ja majanduse tsüklilise seisu hinnang (% SKPst) 23
Joonis 17. Käibemaksutulu osakaal SKPst (%) Eestis ja EL-is 27
Joonis 18. Maksukoormus Euroopa Liidus ja Baltimaades (% SKPst) 29
Joonis 19. Tarbimise efektiivne maksumäär Euroopa Liidus ja Baltimaades (%) 29
Joonis 20. Valitsussektori kogukulud (% SKPst) ja kulude aastane muutus 32
Joonis 21. Keskmise neto vanaduspensioni suhe keskmisesse netopalka (%) 32
Joonis 22. Valitsussektori põhivarainvesteeringud 2006-2030 Eestis ja ELis (%SKPst) 33
Joonis 23 Sotsiaalse kaitse kulud aastatel 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs) 34
Joonis 24. Riigikaitse kulud 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs) 34
Joonis 25. Maksukulu (mln EUR ja % SKPst) 36

Joonis 26. Valitsussektori likviidsed varad, võlakoormus ja netopositsioon (% SKPst) 36

Joonis 27. Nafta hinna eeldus riskistsenaariumis 38

Joonis 28. Majanduse reaalkasv, riskistsenaarium (%) 39

Joonis 29. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise hinnanguline mõju inimeste subjektiivsele heaolule mudeli komponentide lõikes 46

Joonis 30. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise hinnanguline mõju inimeste subjektiivsele heaolule ja kasutatavale tulule kasutatava tulu detsiilide lõikes[a] 47

Joonis 31. Valitsussektori kulutused Euroopa Liidu riikides 2025. aastal (% SKPst) 60

Joonis 32. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis 2012-2030 (% SKPst) 60

Joonis 33. Stabiliseerimis- ja likviidsusreservi maht ning tulusus 61

TABELID

Tabel 1. Prognoosi põhinäitajad 11

Tabel 2. 2024.-2030. aasta riigieelarve tulude areng (mln EUR) 24

Tabel 3. Mittemaksuliste tulude 2026. aasta suvise prognoosi muutus võrreldes 2026. aasta riigieelarvega (mln EUR) 30

Tabel 4. Maksumuudatuste mõju maksukoormusele vastavalt maksu majanduslikule funktsioonile 2026–2030 (% SKPst) 35

Tabel 5. Valitsussektori eelarvepositsioon riskistsenaariumi kohaselt 2026-2028 40

Tabel 6. Valik makrotasandi näitajaid 46

Tabel 7. Sisemajanduse koguprodukti prognoos 2026-2030 48

Tabel 8. Hindade prognoos 2026-2030 48

Tabel 9. Tööturu prognoos 2026-2030 (15–74-aastased) 49

Tabel 10. Maksebilansi prognoos 2026-2030 49

Tabel 11. Negatiivne riskistsenaarium 49

Tabel 12. Majandusprognooside võrdlus (%) 50

Tabel 13. Prognoosi olulisemad väliseeldused (%) 51

Tabel 14. Valitsussektori eelarve tulud ja kulud ning prognoos aastatel 2026–2030 52

Tabel 15. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes (% SKPst) 53

Tabel 16. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon aastatel 2024–2030 (% SKPst) 53

Tabel 17. 2024.-2025. aasta riigieelarve tegelik täitmine ja 2026.-2030. aasta riigieelarve tulude prognoos 54

Tabel 18. Peamised maksumuudatused 2026. ja 2027. aastal 55

Tabel 19. Maksukulud riigieelarves aastatel 2025-2027 (mln EUR) 56

Tabel 20. Valitsussektori võlakoormuse muutus 2025. aastal 58

Tabel 21. Valitsussektori võlakoormus 2024–2030 (mln EUR, % SKPst) 58

Tabel 22. Valitsussektori likviidsed finantsvarad 2024-2030 (mln EUR, % SKPst) 59

Tabel 23. Ühekordsed meetmed ja nende mõju 2024–2030 (mln EUR) 59

KOKKUVÕTE

Tabel 1. Prognoosi põhinäitajad

	2025 tegelik	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos	2030 prognoos
Reaalse SKP aastakasv %	1,3	2,5	2,3	2,4	2,2	2,1
Tööpuudus %	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	4,8	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0
Palgakasv %	5,6	5,6	4,7	4,4	4,3	4,2
Valitsussektori:						
tulud kokku (mln eurot)	18 080	18 713	19 198	19 988	20 542	21 303
kulud kokku (mln eurot)	18 905	20 683	21 307	22 126	22 731	22 851
ülejääk/puudujääk (mln eurot)	-825	-1 970	-2 108	-2 138	-2 189	-1 547
nominaalne eelarvepositsioon (% SKP)	-2,0	-4,4	-4,5	-4,4	-4,3	-2,9
struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	-1,5	-4,4	-4,4	-4,3	-4,3	-3,0
võlakoormus (% SKP)	24,0	25,9	29,7	34,0	37,3	38,6
reserv kokku (% SKP)	9,7	8,8	8,8	8,6	8,4	8,0

Allikas: Rahandusministeeriumi suveprognoos

Majanduskasv kiireneb sel aastal. Lähis-Ida konflikti majandusmõju on seni osutunud kevadel oodatust väiksemaks ja Eesti ekspordi oluliste sihtriikide majandusolukord on osutunud tugevamaks.

2025. aastal kasvas SKP 1,3 protsenti, selleks aastaks ootame 2,5protsendilist ja 2027. aastaks 2,3protsendilist kasvu. Kasvu toetab sel aastal eelkõige sisenõudlus, aga ka eksport. Sisenõudlusele annab sel aastal olulise tõuke ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine, mistõttu netopalgafondi kasv on ligikaudu 10 protsenti. Meie oluliste ekspordipartnerite majanduste olukord on paranenud, mis loob Eestile paremad ekspordivõimalused.

Seni ei ole Lähis-Ida konflikti mõju laiemalt hindadesse jõudnud. Kuigi ootame, et hinnakasv selle aasta sügiskuudel kiireneb, jääb **2026. aastal tervikuna inflatsioon oluliselt aeglasemaks kui 2025. aastal.**

Majapidamiste tarbimist toetavad tulumaksusüsteemi muudatus, hinnakasvu aeglustumine ning paranev kindlustunne. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine 700 eurot kuus tõstab keskmist netopalka oluliselt, kuid erineva sissetulekuga inimestele on kättesaadava töötasu kasv ebaühtlane. Osa tulumaksumuudatuse tõttu kättejäävast tulust säästetakse. Töötuse määr alaneb järgmistel aastatel oma loomuliku taseme lähedale, 6 protsendi juurde.

Investeeringud on järgmistel aastatel pisut allpool oma pikaajalist keskmist taset. Eelkõige on mõne aasta taguse ajaga võrreldes tagasihoidlikud investeeringud uutesse eluasemetesse. Eluasemelaenude keskmine intressimäär on kõrgem, kui see oli enne kiire hinnatõusu algust 2021.-2022. aastal, millega kaasnes ka intressimäärade tõus. Ehitustegevust hoogustavad järgmistel aastatel aga Rail Balticu ehitus ja hoonete renoveerimine.

Ootame, et järgmistel aastatel kasvab Eesti eksport enam-vähem kooskõlas välisnõudluse kasvuga. Prognoosime, et töötleva tööstuse toodangumahud kasvavad ja tööstussektor

taastab pisut oma osakaalu majanduses, mis viimastel aastatel langenud on.

Riigi rahanduses on olukord lähiaastatel pingeline. **Tänavu kasvab eelarvepuudujääk kaitsekulude tõusu ja tulumaksu muudatuste tõttu 4,4 protsendini SKPst. Järgmisel aastal ulatub puudujääk 4,5 protsendini**, sest kaitsekulud suurenevad veelgi ning valitsussektori investeeringute tase püsib kõrgel: suurenevate ühtekuuluvuspoliitika programmide väljamaksete toel jätkub välisvahendite intensiivne kasutamine ning Rail Baltica ehitus käib täismahus. Seejärel hakkab puudujääk sammhaaval kahanema, jõudes 2030. aastaks 2,9 protsendini SKPst.

Valitsussektori võlakoormus suureneb 2026. aastal 25,9 protsendini SKPst. Võlakoormust kasvatab eelkõige suur eelarvepuudujääk, mille rahastamiseks suureneb riigi laenuvajadus. Riigivõla intressikulu ulatub tänavu 239 miljoni euroni, jäädes kevadprognoosiga samasse suurusjärku. Püsiv finantseerimisvajadus suurendab võlakoormust järgnevatel aastatel keskmiselt ligi kolme protsendipunkti võrra aastas ning 2030. aastaks ulatub valitsussektori võlg 38,6 protsendini SKPst. Ehkki valitsussektori võlakoormus on Eestis Euroopa Liidu üks madalaimad, on selle kasv Euroopa Liidu üks kiiremaid.

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst

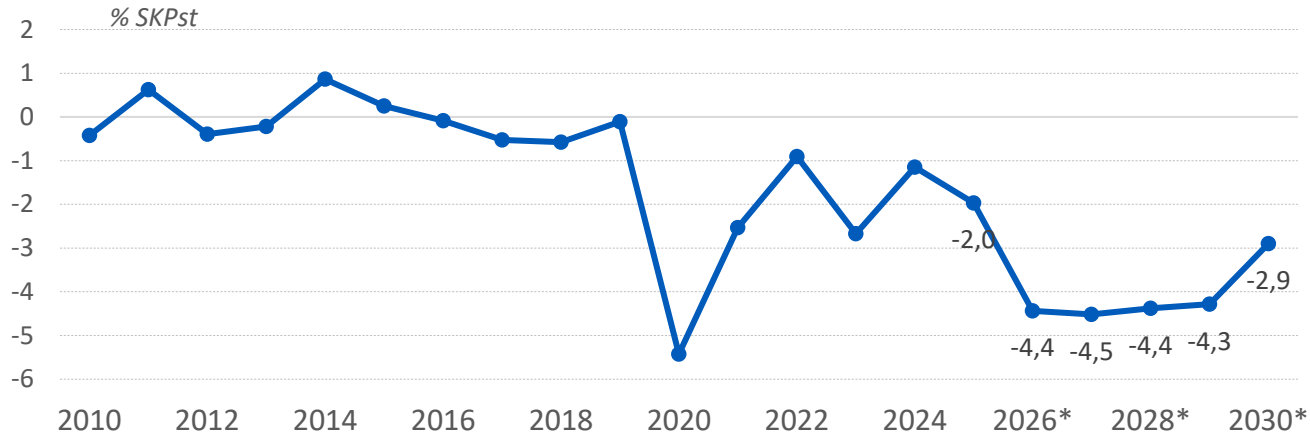

Joonis 2. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst

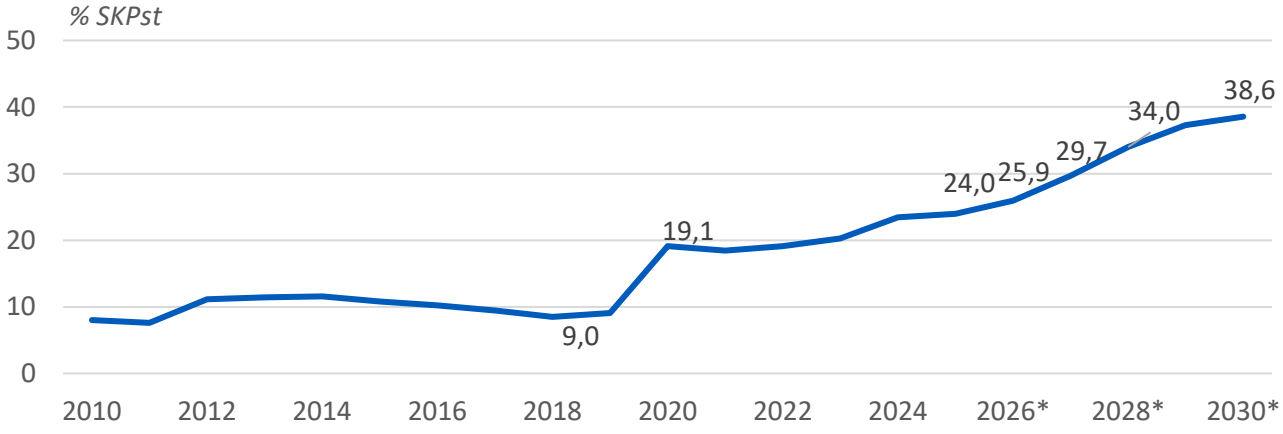

1 MAKROMAJANDUSPROGNOOS

1.1 Majandusaktiivsus ja pakkumine

Majanduskasv kiireneb sel aastal sisenõudluse toel. Väliskeskkond on tugevnemas.

2026. aasta esimeses kvartalis SKP kasv kiirenes. Ettevõtete pankrotte jäi vähemaks ja suurenes ettevõtete registreerimiste arv. Mõõdukas majanduskasv (vt joonis 3) on sel ja järgmistel aastatel tõenäoliselt laiapõhjaline, hõlmates suuremat osa tegevusaladest. Sisenõudlus kasvab sel aastal kiiremini kui eksport.

Joonis 3. SKP kasv

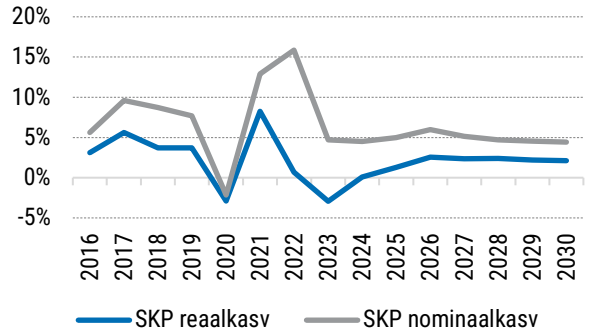

Allikas: statistikaamet, Rahandusministeeriumi prognoos

2026. aasta esimestel kuudel kiirenes jaekaubanduse kasv, mis aga teises kvartalis taas aeglustus. Jaekaubanduse kasvu taga oli suures osas tõenäoliselt ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine 2026. aasta alguses, mistõttu netopalgafondi prognoositav kasv on 2026. aastal ligikaudu 10 protsenti. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamine jättis varasemast rohkem raha kätte eelkõige sissetulekujaotuse ülemises pooles. Jaekaubandusstatistikas paistabki silma, et müügimaht toidukauplustes selle aasta esimeses kvartalis langes, aga kasvas reaalne müük tööstuskaupade kauplustes. **Prognoositav hinnakasvu aeglustumine võimaldab kaubandussektori reaalsel lisandväärtusel sel ja järgmistel aastatel tõenäoliselt kasvada.**

Töötleva tööstuse tööstustoodangu mahud olid 2026. aasta esimesel kuuel kuul väiksemad kui 2025. aasta lõpus. Kuue kuu kokkuvõttes langesid suurematest töötleva tööstuse harudest toodangumahud toiduainete tootmises. Toodang kasvas aga näiteks puidutöötlemises, metalltoodete tootmises ning arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmises. Töötleva tööstuse kaubandustingimused on Lähis-Ida konflikti mõjul alates märtsist halvenenud, kuna impordihinnad on viimastel kuudel kasvanud kiiremini kui ekspordihinnad. Tööstussektori osakaal majanduses on viimastel aastatel langenud. **Prognoosime, et tööstussektor pisut taastab oma osakaalu järgmistel aastatel. Seda toetab ka välisnõudluse paranemine.**

Ehitussektori tegutsemistingimused on mõnevõrra ebasoodsamad, kui need olid enne kiire hinnatõusu algust 2021.-2022. aastal, millega kaasnes ka intressimäärade tõus. Kuigi intressimäärad vahepeal langesid, on eluasemelaenude keskmine intressimäär hakanud taas tõusma. Ehitussektorile väljastatud pikaajaliste pangalaenude keskmine intressimäär on kuust kuusse kõikuvam ja sõltub palju konkreetsetest projektidest, millele laenu antakse, kuid keskmine intressimäär oli 2026. aasta juunis pisut madalam kui 2025. aasta lõpus või 2026. aasta alguses. Ehitushindade kasv kiirenes pisut 2026. aasta teises kvartalis eelkõige imporditavate ehitusmaterjalide kallinemise tõttu. Eluasemetehinguid tehti 2026. aasta teises kvartalis vähem kui 2025. aasta teises kvartalis ning uute korterite osakaal korteritehingutes langes aastatagusega võrreldes. Järgmistel

aastatel peaksid ehitustegevust hoogustama Rail Balticu ehitus ja hoonete renoveerimine. Ootame ehitussektori lisandväärtuse mõõdukat kasvu.

Teenustesektoris kasvas 2026. aasta esimesel viiel kuul üsna kiiresti erinevate ettevõtlust abistavate tegevuste – näiteks juhtimisalane nõustamine, reklaamindus, büroohaldus, tööhõive, rentimine – reaalhindades müük. Prognoosime, et teenustesektori osakaal majanduses jääb järgmistel aastatel kõrgele tasemele, kuid see ei kasva tõenäoliselt, kuna viimastel aastatel on teenustesektori osakaal kiiresti kasvanud tööstus- ja ehitussektori madalseisu taustal.

1.2 Sisenõudlus

Eratarbimine pöördub kasvule tulumaksukoormuse vähenemise ja hinnatõusu aeglustumise tõttu. Sissetulekute kiire kasv toob siiski kaasa ka säästmise suurendamise 2026. aastal. Valitsussektori investeeringud kasvavad kiiresti seoses riigikaitse ja Rail Balticu ehitusega, majapidamiste uue eluaseme ostud on esialgu tagasihoidlikud. Ettevõtete investeeringuid peaks hoogustama konjunktuuri paranemine.

Eesti residentide eratarbimine kodu- ja välismaal ei ole viimasel kolmel aastal kasvanud ning jäi ka 2025. aastal 2022. aasta tasemele alla. 2023. aasta languse põhjuseks oli kiire hinnatõus, mida erinevalt 2022. aastast ei suudetud enam viirusekriisi säästude ning vabanenud pensioni teise samba varadega kompenseerida. 2025. aastal vähendas sissetulekute kasvu tulumaksumäära tõus, mis jättis netopalga tõusu minimaalseks, samas kui hinnatõus kiirenes. Olulise panuse tarbimise langusesse andis ka mootorsõidukimaksu kehtestamine 2025. aastal algul. See nihutas autode ostu eelneva aasta lõppu ehk kergitas tarbimise taset 2024. aastal, kuid tõi kaasa languse 2025. aasta algul. 2026. aasta suveks on sõiduautode ja kaubikute müük jõudnud automaksueelse 2024. aasta taseme lähedale, kuid spekulatsioonid selle maksu kaotamise kohta hoiavad täielikku turu taastumist endiselt tagasi.

Ilmselt on eratarbimist hoidnud tagasi ka elanike ebakindlus oma majanduslike väljavaadete osas, mis on viimastel aastatel väljendunud selgelt ka tarbijakindluse indikaatorites. Seda ebakindlust on süvendanud Eesti jaoks harjumatult negatiivne majandusstatistika viimaste aastate kohta. 2026. aasta augustis avaldatud rahvamajanduse arvepidamise statistika revisjon aga näitas, et statistika 2022–2025 aasta kohta oli põhjendamatult nõrk – kui senise teadmise järgi oli Eesti majanduse reaalne maht 2025. aastal 2021. aastaga võrreldes 3,5% madalam, siis korrigeeritud andmetel oli mahajäämus 2021. aastast vaid 0,9%.

2026. aastal on head eeldused tarbimise kasvule pöördumiseks. Tulumaksukoormuse oluline vähenemine maksuvaba miinimumi laiendamise kaudu kõigile tulusaajatele 2026. aastal jätab elanikele täiendavalt kätte pea 700 miljonit eurot. Keskmise palga saaja jaoks tähendab see 10% netosissetuleku kasvu maksumuudatusest, millele lisandub keskmiselt veel prognoositav 5,6% tööandja poolne palgatõus. Tuleb siiski silmas pidada, et keskmisest palgast vähem teenijate jaoks jääb nii rahaline kui protsentuaalne netopalga tõus väiksemaks. Suhteline netotulu tõus jääb väiksemaks ka kõrgema palga teenijatele. Ühtlasi kasvavad pensionid ja peretoetused oluliselt aeglasemalt. Prognoosi kohaselt jääb tarbimiskulutuste kasv 2026. aastal sissetulekute kasvule selgelt alla, kuna kiire tulukasv võimaldab suurendada säästmist käsikäes elatustaseme kasvatamisega. Sissetulekutega võrreldes aeglasem tarbimiskulutuste kasv on Eestis olnud tavaline, välja arvatud mõnedel üksikutel aastatel. Järgnevatel aastatel eeldame siiski

sissetulekute ja tarbimiskulutuste kasvude ühtlustumist.

Joonis 4. Eratarbimise nominaal- ja reaalkasv (% v.e.a.)

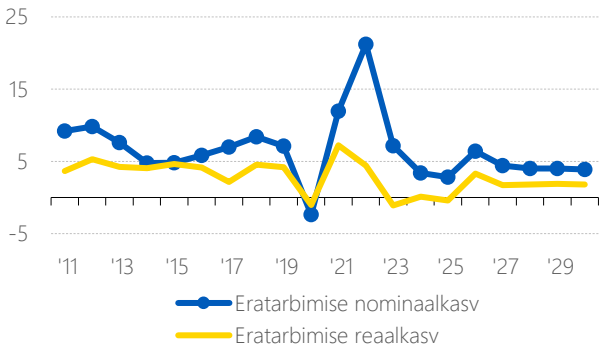

Ettevõtlussektori investeeringud tervikuna on olnud viimased neli aastat languses. Samas on muutumas investeeringute struktuur – 2025. aastal vähenes kapitalimahutus hoonetesse-rajatistesse ja transpordivahenditesse, kuid mitmekordistusid näiteks investeeringud arvutus- ja sidetehnikasse. Ühtlasi muutuvad need seadmed iga aastaga suhteliselt odavamaks ehk sama raha eest saab rohkem võimsust, mistõttu ei saa investeeringute agregeeritud mahu languse põhjal veel järeldada, et ettevõtlussektori tootmisvõimekus pole kasvanud. Majapidamiste eluasemeinvesteeringud on olnud viimastel aastatel pigem nõrgad. Kinnisvara- ja eluasemeturg on olnud küll viimasel ajal aktiivne, kuid seda valdavalt järelturu osas, uute korterite osakaal kinnisvaratehingutes on langenud kümnendikuni. Valitsussektori investeeringute dünaamikat dikteerivad viimasel ajal kaitseotstarbelised hanked.

2026. aastal kasvavad valitsussektori investeeringud viiendiku võrra peamiselt riigikaitseliste hangete kaudu. Kui need realiseeruvad praegu plaanitud ajagraafikus, siis järgmisel ja ülejärgmisel aastal võib valitsussektori investeeringute maht väheneda. Majapidamiste investeeringud jäävad 2026. aastal ilmselt langusesse, kuid majandusolude paranedes peaksid selgelt taastuma alates järgmisest aastast. Ettevõtete investeeringute kasvule pöördumist alates järgmisest aastast peaks toetama majanduskonjunktuuri selge paranemine tugevama väliskeskkonna toel eriti Põhjamaades.

1.3 Eksport

Maailmakaubandus on vaatamata Lähis-Ida konflikti jätkumisele ja kõrgetele naftahindadele püsinud tugevana, mis soosib ka Eesti ekspordi väljavaateid. Põhjamaade majanduskonjunktuuri paranemise toel võib oodata ekspordi kasvu kiirenemist aasta teises pooles.

Maailmakaubandus näitas 2025. aastal hoogsat taastumist osalt USA tariifide-eelse varumise toel **ning 2026. aasta esimesel poolel on kasv veelgi tugevnenud**, ulatudes 5,3%ni. Suures osas on selle taga USA ja Hiina hoogustunud eksport. Ka EL27 kaubavahetus on tänavu elavnenud, seda eelkõige EL sisese hoogsama kaubanduse toel.

Eesti eksport pöördus välisnõudluse elavnemise toel 2025. aastal taas kasvule. Kaupade ja teenuste eksport kasvas 4,8%, millega suutsime turuosa välisturgudel pärast kolme vaheaastat taas kasvatada. Kuigi kodumaist päritolu kaupade väljavedu hakkas taastuma, tulenes oluline osa kasvust re-ekspordist, ehk läbi Eesti veetavatest kaupadest.

Kui möödunud aastal **panustasid ekspordi kasvu** valdavalt puidutooted (sh puitmajad) ja toidukaubad, siis **2026. aasta esimesel poolel masinad ja mehhaanilised seadmed, sideseadmed ning puitmajad.** Nende kaubagruppide väljaveo kasv on kahekohaline.

Sihtturgude lõikes on taastuma hakanud kaubavedu traditsioonilistele turgudele – Soome ja Rootsi, kuhu suunatud ekspordi mahud olid viimastel aastatel languses. Soomes on

majanduskonjunktuur selgelt tugevnenud, kindlustunne mulluselt madaltasemelt taastunud ning kaubavahetuse kasv on euroala üks suuremaid, seda siiski osalt ühekordsete tehingute toel. Tugevnenud nõudlus on võimaldanud ka Eesti eksportivatel ettevõtetel mahtusid Põhjamaa suunal suurendada. Kui Soome suunal on kasvu vedanud masinad ja seadmed ning metallitooted, siis Rootsi suunal on see rohkem sideseadmete keskne.

Eesti päritolu kaupade eksport suurenes aasta esimesel poolel kütuste toel enim Hollandisse. Mullu hoidis eksporti USAsse tagasi kõrgemate tollitariifide kehtima hakkamine, sel aastal on ka USA suunas kaubavood taastuma hakanud. Peamistest välisturgudest on nõrgemini toiminud Saksamaa suund, kus on ekspordimahud jäänud aastatagusele tasemele.

Teenuste ekspordi taastumine oli möödunud aastal äriteenuste toel tugev. **2026. aasta I kvartalis jätkus äriteenuste ekspordi kahekohaline kasv**, aga IT ja ehitusteenuste nõrkuse mõjul teenuste ekspordi kasv pidurdus. Kõrge võrdlusbaas ja külm talv võisid piirata nende teenuste käekäiku aasta alguses. Stabiilset kasvu on näidanud reisi- ja töötlemisteenustelt teenitav eksporditulu.

Maailmakaubanduse väljavaade on vaatamata Lähis-Ida konfliktile ja sellest tingitud mõningatele tarneprobleemidele püsinud tugevana. Ettevaatavad indikaatorid viitavad ka **euroala** väljavaate paranemisele – **PMI koondindeks tõusis augustis 52,1-ni, mis on 9 kuu kõrgeim.** Sealhulgas on teenuste indeks taastunud kevadisest langusest ning tööstuse indeks kerkis viimaste aastate kõrgeimale tasemele.

Lähis-Ida kriisi mõju globaalmajandusele on seni jäänud kardetust tagasihoidlikumaks. Kuigi konflikt on kestnud pea pool aastat, on turuosalised muutunud oludega kohanenud ning mõjud on avaldunud eelkõige kõrgemates energiahindades. Määramatus konflikti edasise käekäigu osas püsib ning selle venimine suurendaks Euroopa jaoks eelkõige energiakriisi riski algavaks kütteperioodiks. Pikaajalisema kestuse korral kanduks konflikti mõju ka majandusse laiemalt.

Tulenevalt maailmamajanduse ja -kaubanduse vastupidavusest Lähis-Ida konfliktile, on ka **2026. aasta välisnõudluse prognoosi kevadiselt konservatiivselt tasemelt korrigeeritud ülespoole.** Arvestades meie lähinaabrite (eelkõige Soome) majanduskonjunktuuri paranemist, võib oodata Eesti ekspordi kasvu kiirenemist aasta teises pooles. Aasta kokkuvõttes suureneb kaupade ja teenuste eksport 2,5%. Järgmisel aastal peaks konflikti mõjud taanduma, mis tähendab ka euroala ja lähinaabrite majanduse tugevnemist ja seeläbi panustab ka Eesti ekspordi kiiremasse kasvu. Järgnevatel prognoosiaastatel kujuneb ekspordi kasv välisnõudluse arenguga sarnaseks, mis tähendab edaspidi 3% lähedast ekspordi kasvu.

Jooksevkonto oli mullu pärast 5 aastat kestnud defitsiidiperioodi taas ülejäägis (0,3% SKPst). Ekspordi taastumine ja mitteresidentide Eestis teenitud investeerimistulu vähenemine toetasid välistasakaalu paranemist. Valitsussektori suureneva investeerimisaktiivsuse ja mahukate kaitseinvesteeringute mõjul on jooksevkonto lähiaastatel taas puudujäägis. Erasektori tagasihoidlik investeerimisaktiivsus tähendab siiski nõrgapoolse impordi väljavaate kaudu jooksevkonto tasakaalustumist prognoosi lõpuaastatel.

Joonis 5. Ekspordi areng (%)

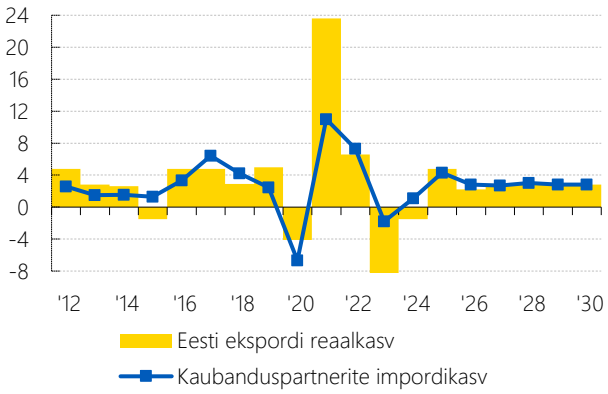

Joonis 6. Jooksevkonto struktuur (% SKPst)

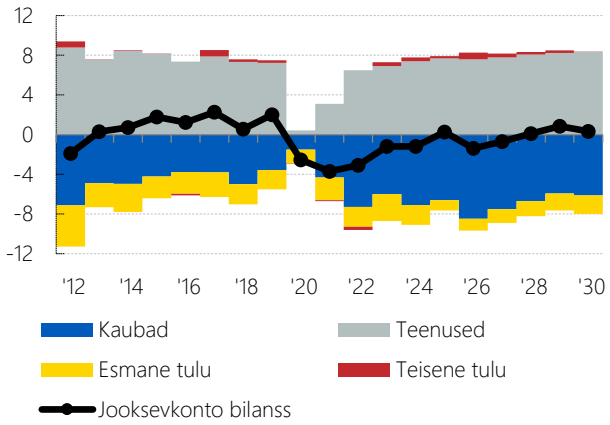

1.4 Tööturg ja palgad

Ettevõtted on töötajate palkamisel ettevaatlikud, kuigi majandusarengu väljavaade on paranenud. Palgatõususurve püsib vaatamata maksuvaba tulu kehtestamisele ja palga ostujõu hüppelisele tõusule.

Tööturu seis paraneb. Töötajate arvu langus pidurdub ning tööpuudus väheneb tasapisi, mida toetab majanduse kasvule pöördumine. Ettevõtted on koroonakriisist õppinud ning muutunud ettevaatlikumaks: töötajaid ei lasta kergekäeliselt lahti, sest uue kasvutsükli saabudes võib tööjõu leidmine osutuda keeruliseks. See ettevaatlikkus on pehmendanud lööki tööturule ning tulemuseks on see, et juba praegu on tööpuuduse määr lähedane Eesti loomuliku tööpuuduse määrale, mis on umbes 6 protsenti.

Erasektori hõive tervikuna veel ei kasva. Tööjõu-uuringu andmetel töötajate arv käesoleva aasta esimeses pooles sisuliselt ei muutunud (langus -0,1%). Sarnast arengut ehk väikest palgatöötajate arvu langust näitavad ka maksuameti andmed. Positiivsena võib välja tuua ehituse ning halduse ja abitegevuse (sh tööjõurent) ning kaubanduse tegevusalad, kus esimesel poolaastal on hõivatute arv suurenenud. Samuti on positiivsemaks muutunud tööstuse väljavaade, kus suvekuudel on hakatud inimesi hoogsamalt juurde palkama. Kuna ettevõtted on läbi kriisi tööjõudu hoidnud, siis majanduse taastudes püsib prognoosiperioodil hõive kasv marginaalne (vt joonis 7).

Joonis 7. Tööturu areng (%)

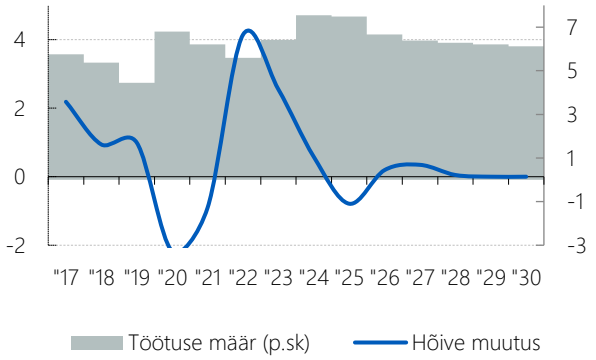

Palgakasv ei ole märkimisväärselt aeglustunud, kuigi hinnatõus aeglustub tänavu oluliselt ning tulumaksu muudatused andsid lisatõuke palgatulu ostujõule. Suurema osa eelmisest aastast püsis palgakasv üsna stabiilsena 6 protsendi läheduses ning maksuameti andmed näitavad sarnast palgakasvu ka viimastel kuudel. Kuigi eelmise aasta lõpus aeglustus palgakasv 4,5 protsendini, oli see ajutine ning tõenäoliselt põhjustatud tulumaksu muudatustest tingitud optimeerimisest. Käesoleva aasta I kvartalis

kiirenes palgakasv taas 6,2 protsendini. Ühetaolise maksuvaba tulu kehtestamine alates käesoleva aasta jaanuarist võimaldas erasektoril palga väljamakseid nihutades tööjõumakse optimeerida. Kuna töötasu saajate arv oli detsembris tavapärasel tasemel, siis tõenäoliselt puudutas see muutuvosa ehk aastalõpu preemiate väljamaksete ajatamist.

Joonis 8. Palga areng (%)

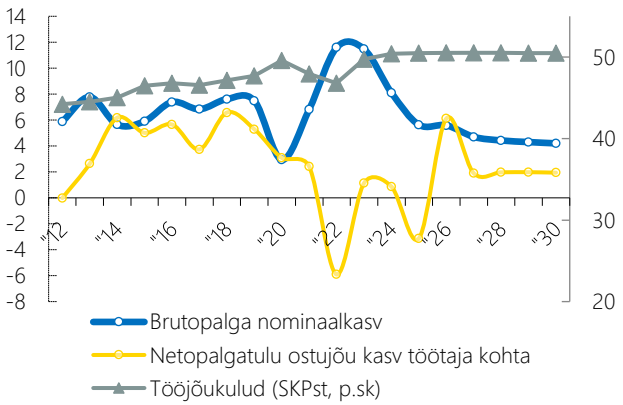

Palgatulu ostujõud suureneb tänavu hüppeliselt, edaspidi kasv kooskõlas majanduse arenguga. Palgatulu tegelik ostujõud, mida mõjutab nii hinnatõus kui ka tulude maksustamine, suureneb tänavu 6 protsenti (vt joonis 8). 2026. aastal muudab ühetaolise maksuvaba tulu kehtestamine netopalga dünaamikat oluliselt. Samas viimaste aastate areng pole olnud nii ilus. Vaatamata sellele, et brutopalk on tänavu 50 protsenti kõrgem, kui 2021. aastal, jääb töötaja kohta arvutatud netopalga ostujõud tänavu veidi alla 2021. aasta tasemele (vt joonis 9). Palga ostujõudu on kärpinud nii kiire hinnatõus kui ka tulumaksu määra tõus. Järgmisteks aastateks ei ole tulumaksu muudatusi ette näha, mistõttu määrab edaspidi palga ostujõu kasvu nominaalpalga kasv ning hinnatõus, mis mõlemad püsivad mõõdukad. Järgnevatel aastatel suureneb palga ostujõud umbes 2 protsenti aastas.

Tööjõukulude osakaal majanduses püsib kõrge. Selle taga on mitu tegurit: majanduse liikumine teenustepõhisemaks, sissetulekute lähenemine jõukamatele naaberriikidele ning tööjõupuudusest tulenev palgasurve. Erasektor püüab töötajate hoidmiseks hoida nende sissetulekute kasvu inflatsioonist kiiremana, mis on tõenäoliselt peamine põhjus, miks me olulist palgakasvu aeglustumist ei näe.

Joonis 9. Palga ostujõu areng (2021=100)

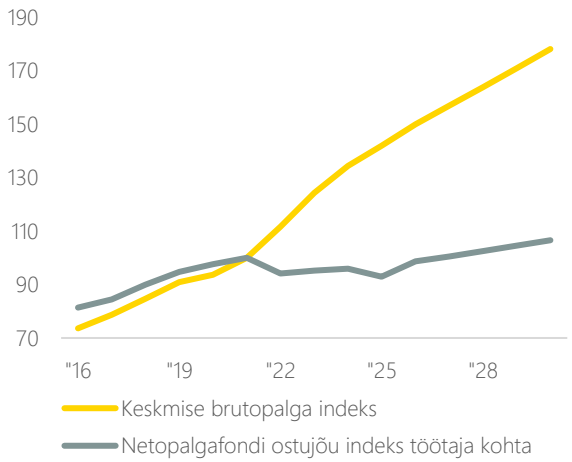

1.5 Tarbijahinnad

Lähis-Ida sündmused on kergitanud energiatoodete hindu, aga ei ole laiemalt teiste kaupade ja teenuste hindadesse kandunud. Inflatsiooni madaltase, mil indeksi aastane muutus on euroala üks madalamaid, jääb suvekuudesse.

Inflatsioon on möödunud aasta suvest alates olnud aeglustumistrendil. Kuigi Lähis-Ida konflikt tõi kaasa energiahindade tõusu, on selle mõju pehmendanud langusesse pöördunud toiduhinnad ja maksumeetmete mõju taandumine. **Inflatsioon ulatus juulis tagasihoidliku 2,2%ni ning oli euroala madalaim.**

Energiakandjate hinnad on tänavu olnud väga volatiilsed. Kui aasta alguses hoidis nafta hinda

all ülepakkumine naftaturul, siis sõjategevus Pärsia lahe piirkonnas põhjustas kevadel nafta- ja gaasihindade märkimisväärse tõusu. Kui tanklate postihindadesse kandusid mõjud koheselt, siis kodumajapidamiste gaasihindadesse kandus kõrgem hinnatase maikuus. Eesti jaoks on kütuse hinnatõusu mõnevõrra aidanud tagasi hoida tanklatevaheline tihe konkurents ning kevadise aktsiisitõusu ära jätmine. Ka elektri hind on aasta esimesel poolel olnud kõrgem ilmastikuoludest, Euroopa gaasivarude madalast tasemest ning lisandunud tasudest tulenevalt. Energiahinnad olid aasta esimesel poolel 4,7% kõrgemad kui aasta tagasi.

Möödunud aastal välisturgudel toimunud toidutoormete odavnemine on mõningase viitajaga siinsetesse toiduhindadesse jõudnud. **Toidu impordihinnad langesid aasta esimesel poolel ligi 3%.** Selle tulemusena olid toidu hinnad suvekuudel madalamad kui aasta tagasi. Kauplustes on enim odavnenud aiasaadused ja piimatooted ning teravilja- ja lihatoodete hinnatõus on peatunud.

Teenuste ja tööstuskaupade hinnamuutust kajastav alusinflatsioon aeglustus aasta esimesel poolel. **Osade vaba aja teenuste hinnad on kõrge võrdlusbaasi tõttu madalamad kui aasta tagasi,** mil mitmed suurüritused, tugev nõudlus reisiteenuste järele ja maksumuudatused kergitasid teenuste hinnataset. Tööstuskaupade hinnatõus oli tagasihoidlik, alla 1%. Suurimat mõju avaldab riiete ja jalatsite odavnemine.

Inflatsiooni madaltase jääb suvekuudesse. Lähikuude hinnaarengud sõltuvad paljuski Lähis-Ida sündmuste edasisest käekäigust, mis on augustis taas pingestunud. Kriisi pikema jätkumise korral on tõenäoline, et kõrgemad energiahinnad kanduvad ka teiste kaupade ja teenuste hindadesse, mida seni pole toimunud. Inflatsiooni järkjärgulist kiirenemist võib oodata sügiskuudel.

Energiahindade tõus võib jätkuda tulevikutehingutest tulenevalt, seda eelkõige gaasi ja elektri puhul. Lisaks peaks kõrgem hinnatase kanduma ka kaugkütte ja puidukütte hindadesse. Riskikohaks on kujunemas Euroopa gaasivarud, mis on viimase kümne aasta madalaimad. Gaasihoidlate täitmine on enne algavat kütteperioodi Hormuzi väina sündmuste ja Euroopas kestvate kuumalainete tõttu pärsitud.

Toidu hinnalangus peaks ettevaatavalt läbi saama. Arvestades kõrgemaid energiahindu ja osade toidutoormete hindade tõusule pöördumist välisturgudel, hakkavad selle mõjul mõningase viitajaga kerkima ka siinsed toiduhinnad.

Kuigi sõda Lähis-Idas põhjustas energiahindade olulise tõusu ning edasiste arengute osas on jätkuvalt suur määramatus, **on negatiivne mõju jäänud kardetust väiksemaks ning energiahindade tõus** ja väina sulgemisest tingitud kohatised tarneraskused **ei ole laiemalt majandusesse kandunud.**

Arvestades eeltoodut, pidurdub inflatsioon 2025. aasta 4,8%lt 2026. aastal 3,2%le. 2027. aastat mõjutab toidu ja teenuste hinnatõusu kiirenemine, samas energiahindade šokk eeldatavalt leeveneb ning aasta kokkuvõttes aeglustub inflatsioon 2,8%ni.

Joonis 10. Hindade dünaamika (%)

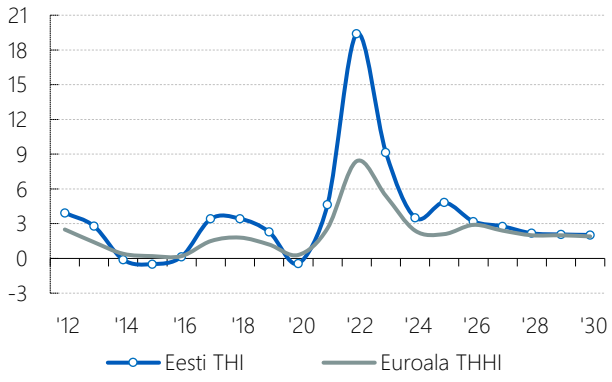

1.6 Majanduse kasvupotentsiaal ja majandustsükli hinnang

Majandusolukorrast tingitud negatiivne mõju eelarvele on taandumas. Hinnangu aluseks on rahandusministeeriumi uue metoodika kohane eelarve tsüklilise mõju hinnang, mis jõuab käesoleval aastal tasakaalu lähedale (vt joonis 11 ja metoodika kohta rahandusministeeriumi 2026. aasta kevadprognoosi lisa 2). Kui aastatel 2022-24 toimis majandus selgelt allpool oma potentsiaalset taset, siis majanduskasvu taastumine aitab negatiivsel toodangulõhel sulguda, mis väljendub ka ilmakaardi aluseks olevate majandusnäitajate soojemates toonides. Samuti kasvavad käesoleval aastal üle oma trendkasvu maksulaekumiste aluseks olevad tarbimiskomponendid – eratarbimine ja valitsussektori tarbimine. See tähendab, et majanduse struktuurist tulenev negatiivne mõju eelarvepositsioonile taandub käesoleval aastal oluliselt. Kombineeritud majandustsükli hinnang püsib nullilähedane kogu prognoosiperioodi jooksul, mis tähendab, et majanduse seis on tasakaalulähedane ning see ei vaja eelarvelist tuge.

Joonis 11. Majandustsükli koondhinnang ja selle komponendid (% SKPst)

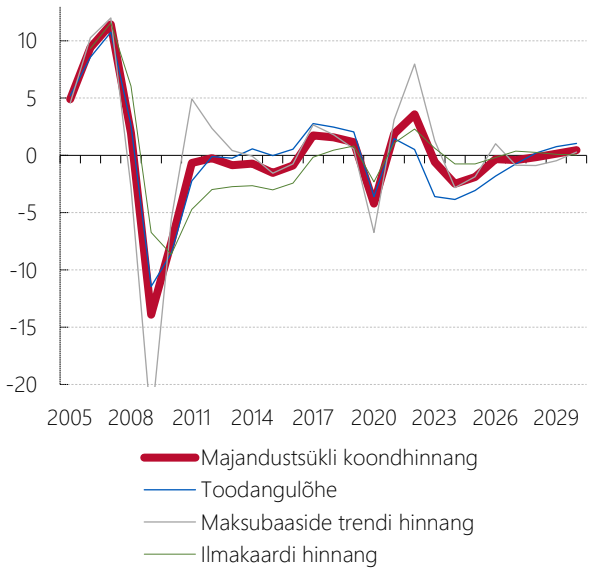

Majanduse pikaajaline kasvuvõimekus on vähenenud. Seda on mõjutanud nii juba toimunud konvergents rikkamate naaberriikidega kui ka pikaleveninud taastumine viimasest kriisist. Kui enne finantskriisi peeti Eestile jõukohaseks umbes 6-protsendilist aastakasvu ning enne koroonakriisi 3-protsendilist aastakasvu, siis nüüd jäävad hinnangud 1-2 protsendi vahele (vt joonis 12). Võrreldes eelmise prognoosiga oleme Eesti majanduse kasvuvõimekust veidi positiivsemaks hinnanud. Hinnangu aluseks on revideeritud SKP aegrida, mille kohaselt oli majanduslangus reaalnäitajates leebem, kui me varem seda teadsime. Kasvupotentsiaali ümberhindamine mõjutab ka tuleviku väljavaadet, mis lubab oodata varasemast kõrgemat kogutootlikkuse[1] panust majanduskasvu (vt joonis 13). Edaspidi pole meie kasvuvõimekus siiski kõrge, sest vananev rahvastik piirab tööjõu lisapanust ning erasektori pessimism hoiab tagasi kapitaliinvesteeringuid.

Joonis 12. Majanduse kasvupotentsiaali hinnangu revisjon (%)

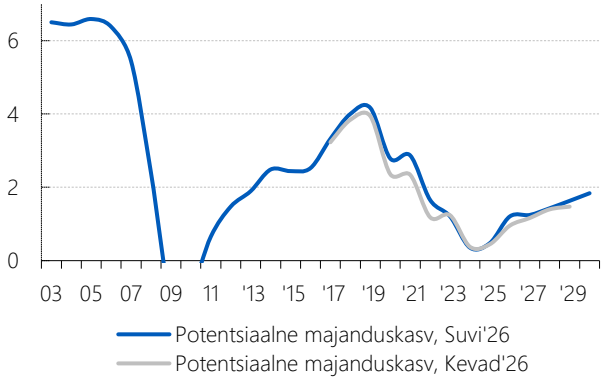

Joonis 13. Kogutootlikkuse (TFP) hinnangu revisjon (%)

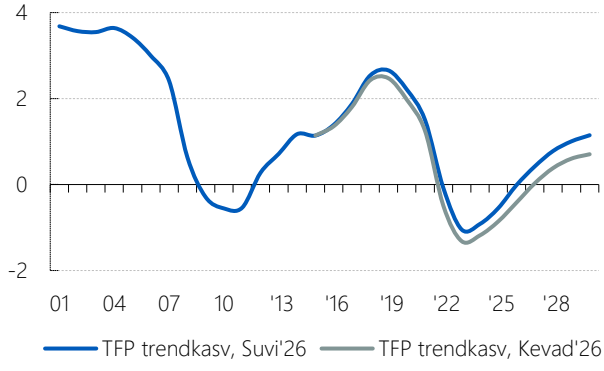

Rahandusministeeriumi Eesti majanduse ilmakaardi koondindikaatori hinnang viitab majanduse tasakaalulähedasele seisundile järgmistel aastatel (vt joonis 14). Mõningast soojenemist selle aasta lõpus ja järgmisel aastal võib eelkõige täheldada ehitusmahtude ning jooksevkonto saldo puhul.

Joonis 14. Eesti majanduse ilmakaart

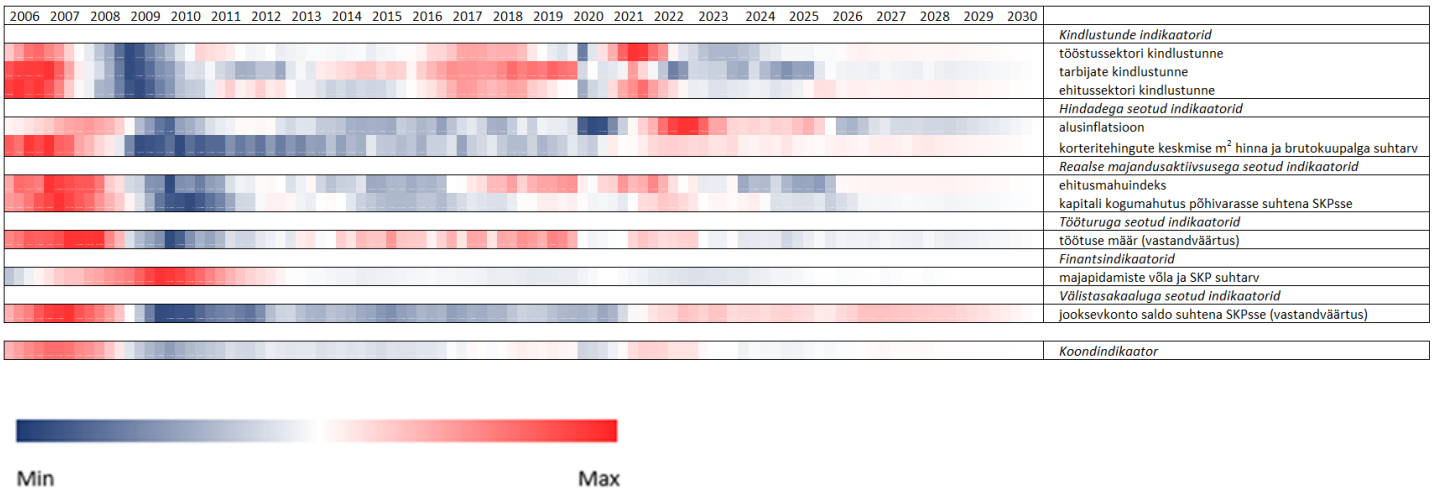

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused ja koostatud; andmete allikad Eesti Pank, Euroopa Komisjon, Eurostat, Maa- ja Ruumiamet (tehingute andmebaas), statistikaamet, Rahandusministeeriumi prognoos

2 RAHANDUSPROGNOOS

2.1 VALITSUSSEKTORI EELARVEPOSITSIOON

Järgmise aasta eelarvepuudujäägiks kujuneb 4,5 protsenti SKPst, mis on eelmises prognoosis oodatust väiksem tänu madalamale kulude tasemele. Samas on puudujääk endiselt riigivõlga kiirelt kasvatav, mis ei ole pikas plaanis riigirahanduslikult jätkusuutlik.

Käesoleval aastal kasvab eelarvepuudujääk kaitsekulude ning rekordilise investeerimismahu tõttu 4,4%ni SKPst ning jääb nelja protsenti ületavale tasemele 2029. aastani. 2024. aastal 1,1%ni vähenenud defitsiit kasvas möödunud aastal 2%ni SKPst. Kuigi maksulaekumiste kasv võrreldes eelneva aastaga oli pea sama kiire ja lisandus mootorsõidukimaks, kiirenes kulude kasv riigikaitse valdkonnas ning hoogsamalt käivitus Rail Baltica ehitus. Samad tegurid kasvatavad puudujääki ka sel aastal – riigikaitse kulud kasvavad veerandi võrra, jõudes 5%ni SKPst, ning Rail Baltica toel jõuab valitsussektori investeeringute tase rekordilise 3,5 miljardi euroni. Selle aasta puudujääki suurendab ka maksuvaba tulu tõus, mis kasvatab küll palgasaajate sissetulekut, kuid vähendab riigieelarvesse laekuvat maksutulu. Eelarvepuudujäägi suurenemist üle ELi asutamislepingus lubatud kolme protsendi piiri võimaldab kaitsekulude vabastusklausel, mis lubab ajutiselt ja piiratud mahus kulusid kasvatada. Vabastusklausli kehtivus lõppeb ja eelarvereeglid rakenduvad täies mahus taas aastal 2029, lisatingimusega, et kui perioodil 2025-2028 tellitud kauba tarned toimuvad hilisematel aastatel ja kaitsekulude vabastusklauslit ei ole kasutatud täies mahus ära, on võimalik nende konkreetsete tarnete maksumuse ulatuses eesmärkidest vastavatel aastatel kõrvale kalduda.

2027. aastal ulatub puudujääk 4,5%ni SKPst ehk jääb sisuliselt käesoleva aasta tasemele vaatamata kaitsekulude edasisele kasvule. Järgmisel aastal on oodata mõningast maksutulude kasvu kiirenemist, peamiselt juriidilise isiku tulumaksu ning aktsiiside osas. Kulude osas langeb investeeringute tase. Järgnevatel aastatel defitsiit väheneb veidi maksutulude kasvu ning investeeringute taseme mõningase languse toel, jõudes 2029. aastal 4,3%ni SKPst. 2030. aastal väheneb eelarvedefitsiit jõudsamalt 2,9%ni SKPst, kuna kuluotsuseid on prognoosiperioodi viimaseks aastaks veel vähe tehtud.

Valitsussektori moodustavad keskvalitsus, sotsiaalkindlustusfondid ja kohalikud omavalitsused. Valitsussektori tulude ja kulude prognoosi on täpsemalt kajastatud järgmistes peatükkides.

Joonis 15. Nominaalne eelarvepositsioon (mln eurot, %SKPst)

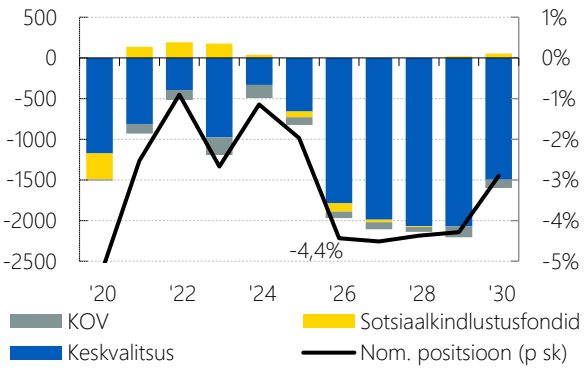

Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium

Sotsiaalkindlustusfondide sektorisse kuuluvad Tervisekassa ja Eesti Töötukassa. **Tervisekassa** käesoleva aasta eelarve koostati 105 miljoni euro suuruse puudujäägiga, kuid tänu eeldatust väiksematele kuludele ootame aasta kokkuvõttes 90 miljoni euro suurust puudujääki. Järgmiseks neljaks aastaks on **Tervisekassa seadnud**

eesmärgiks hoida kulude kasv kontrolli all ning jõuda perioodi lõpuks tasakaalus eelarveni. Selleks tõhustatakse süsteemi ning uuendatakse tasumudeleid. Plaanitavate tegevuste ja arenduste maht on suur ja keeruline, kuid asutuse finantsilise jätkusuutlikkuse seisukohast on tegemist olulise muudatusega. Samas on osa perioodiks plaanitud muudatusi prognoosist väljas, sest need ei ole veel seadustatud kujul otsustatud.

Töötukassa finantsseis on viimastel aastatel olnud stabiilne. 2022.-2025. aastal oli ülejääk 20-30 miljoni euro piires, mis hoidis reservid stabiilsena kulude suhtes.

2026. aastal mõjutab Töötukassat töötutoetuse reform, mille käigus senine riiklik toetus asendati baasmääras töötuskindlustushüvitisega, mida rahastatakse töötuskindlustusvahenditest. Uue süsteemi kogukulu on tervikuna väiksem ning parandab valitsussektori koondseisu, kuid kuna kulu liigub keskvalitsuselt Töötukassale, tekib Töötukassas umbes 10 miljoni euro suurune puudujääk. Tegemist on ajutise olukorraga – järgnevatel aastatel taastub ülejääk ning reservid kasvavad nelja aastaga 600 miljonilt 740 miljoni euroni. Reservide suhe aastakuludesse kasvab veidi.

Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk, mis perioodil 2021-2024 oli vahemikus 0,34-0,57 protsenti SKPst, langes 2025. aastal 0,23 protsendile SKPst. Ka perioodil 2026-2030 eeldame omavalitsuste puudujäägi jäämist keskmiselt 0,2 protsenti SKPst piiresse. Ühelt poolt piirab defitsiidi suurenemist omavalitsuste vähenenud võimekus uusi kohustusi võtta, teiselt poolt toetab investeeringuid kasvav välisabi ja CO_2 kvooditulust laekuv raha.

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon oli möödunud aastal 1,5 protsendises puudujäägis, kuid defitsiit suureneb tänavu 4,4%ni SKPst Majanduskasv taastub ning üldine majanduskeskkond soosib head maksulaekumist. Selle taga on tööturu tasakaalulähedane seis, veidi üle trendkasvu küündiv hinnatõus ning eratarbimise kiirenemine. Seega majanduse tsüklilise seisu hinnangu kohaselt ei vaja majandus enam sellises ulatuses eelarvelist tuge ning nominaalne eelarvedefitsiit oleks pidanud nii eelmisel kui sel aastal vähenema. Tegelikkuses on toimunud vastupidine ning selline eelarvepositsiooni lõdvenemine on püsiva iseloomuga, mis väljendub ka struktuurse eelarvepositsiooni hinnangu halvenemises. Struktuurne positsioon arvutatakse nii, et nominaalsest puudujäägist eemaldatakse majandustsükli mõju ja ühekordsed tegurid. Käesoleval prognoosi-perioodil ühekordseid ja ajutisi tegureid ei ole. Hinnangut majandustsüklile on kirjeldatud alapunktis 1.6.

Joonis 16. Struktuurne eelarvepositsioon ja majanduse tsüklilise seisu hinnang (% SKPst)

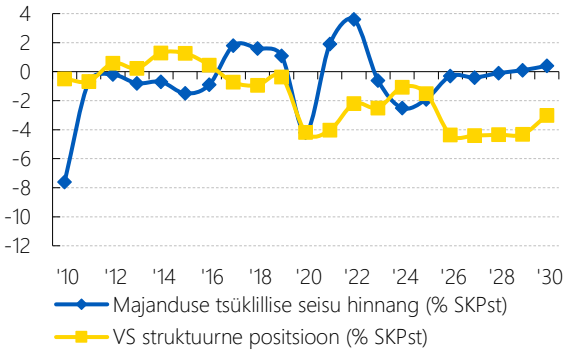

Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium

2.2 VALITSUSSEKTORI TULUDE PROGNOOS

Riigi tulude osakaal majanduses langeb kümnendi alguse taseme lähedale välistoetuste vähenemise tõttu.

2026. aastal kasvavad valitsussektori tulud 4 protsenti. Otseste maksude laekumine väheneb võrreldes 2025. aastaga. Füüsilise isiku tulumaksu mõjutab sissetulekutest sõltumatu ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele. Samas kaudsete maksude laekumine kasvab tänavu hoogsalt – käibemaksumäära tõusu mõju avaldub kogu 2026. aasta vältel.

Tulude osakaal SKPst langeb 2025. aasta 43,2% juurest prognoosiperioodi lõpuks 40% juurde. Võrreldes kevadise prognoosiga aeglustab käibemaksu laekumist kaitsehangete käibemaksuvabastus ning kodumajapidamiste investeeringute ja valitsussektori tarbimise allapoole korrigeerimine.

2030. aastaks vähenevad oluliselt välistoetused, sest Euroopa Liidu praegu käimas oleva 2021-2027 eelarveperioodi vahendite toel tehtud investeeringud on selleks ajaks juba lõpetatud ent järgmise, 2028-2034 eelarveperioodi vahenditest tehtavad investeeringud on kasvamas perioodi kolmandaks, 2031. aastaks. Samuti väheneb 2030. aastaks võrreldes 2025. aastaga heitekvootide müügitulu.

Aastatel 2021-25 kasvasid tulud keskmiselt 10,6% aastas, aastatel 2026-30 kasvavad tulud keskmiselt 3,2% aastas ehk üle kolme korra aeglasemalt ühtse maksuvaba tulu kehtestamise ja suuremate maksutõusude puudumise tõttu.

Detailsemad valitsussektori tulude ja kulude andmed on esitatud lisas 3 (tabel 14).

Riigieelarve seaduse kohaselt on **riigieelarve tulud** kõik vahendid, mida riik oma ülesandeid täites kogub või saab toetusena. Laekunud tuludest kantakse suur osa edasi teistele valitsussektori tasanditele ja osaliselt ka valitsussektorist välja (KOV füüsilise isiku tulumaks ja maamaks kohalikele omavalitsustele, osa sotsiaalmaksust Tervisekassale, osa sotsiaalmaksust ja kogumispensionimakse inimeste II pensionisamba kontodele, töötuskindlustusmakse Töötukassale).

Riigieelarve tulud kasvavad tänavu eelmise aastaga võrreldes 2,9 protsenti ja ulatuvad 18,6 miljardi euroni. Kasvu aeglustab ühtse maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele. Detailsemad andmed on esitatud lisas 3 (tabel 17).

Tabel 2. 2024.-2030. aasta riigieelarve tulude areng (mln EUR)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	14 207	15 259	15 818	16 579	17 370	18 075	18 929
Mittemaksulised tulud	2 310	2 766	2 735	2 441	2 323	2 230	1 860
Tulud kokku	**16 517**	**18 024**	**18 553**	**19 021**	**19 693**	**20 305**	**20 789**
Tulude kasv	9,5%	9,1%	2,9%	2,5%	3,5%	3,1%	2,4%

Allikas: Rahandusministeerium

2.2.1 Maksuliste tulude prognoos

Maksutulu kasv on kooskõlas majanduskasvuga.

Sotsiaalmaksu suhe SKPsse püsib prognoosiperioodil muutumatuna. Sotsiaalmaksu tasumiseks 2026. aastal prognoosime üle 5,4 miljardi euro, mis on kevadprognoosist veidi kõrgem, eelkõige kiirema palgakasvu tõttu. Sel aastal kasvab majandus viimase nelja aasta kiireimas tempos, palgakasv jääb mõõdukaks ja töökohtade arv pöördub kasvule. Hõive kasvab veidi ka järgmisel aastal ja jääb siis püsima. Sotsiaalmaksu tasumist mõjutab prognoosiperioodil peamiselt aeglustuv palgakasv.

Riigieelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks langeb sel aastal tööealistele elanikele ühtse maksuvaba tulu kehtestamise tõttu, kuid pöördub alates 2028. aastast taas tempokale kasvule. Riigieelarvelise tulumaksu laekumiseks 2026. aastal prognoosime 743 miljonit eurot, mis on kevadprognoosist 66 miljonit rohkem. Laekumist mõjutab inimeste käitumine maksuvaba tulu kasutamisel. Siiani ei ole paljud maksuvaba tulu jooksvalt kasutanud, vaid saanud tulumaksu tagasi järgmise aasta kevadel. Kuigi enam ei sõltu maksuvaba tulu sissetuleku suurusest, ei ole umbes 85 tuhat inimest veel maksuvaba tulu jooksvalt kasutama hakanud. Seetõttu ei prognoosi me ka tulumaksutagastuste langust tuleval aastal. Aastatel 2026-27 langeb laekumise suhe SKPsse ja hakkab alates 2028. aastast taas kasvama: maksuvaba tulu jääb samale tasemele, ent palga- ja pensionikasv laiendab maksubaasi.

Kohalike omavalitsuste tulumaksulaekumine kasvab, kuid teise loogika järgi. Pensionitelt laekuva tulumaksu osakaal suureneb 2027. aastaks ligi 16 protsendini KOVile laekuvast tulumaksust, sest pensionitelt eraldatav määr tõstetakse 10,23 protsendini, samal ajal kui muudelt tuludelt eraldatav määr langetatakse samuti 10,23 protsendile. 2026. aastaks prognoosime KOVide tulumaksulaekumiseks ligi 2,1 miljardit eurot, mis on kevadprognoosist veidi suurem kiirema palgakasvu tõttu. KOVi tulumaks moodustab prognoosiperioodil rohkem kui 70 protsenti kogu füüsilise isiku tulumaksust. Laekumise suhe SKPsse langeb veidi prognoosiperioodi lõpus.

Juriidilise isiku tulumaksu kujundab eeskätt jaotatud kasumite maht, mis oli aastatel 2024-25 tavapäratult kõrge. Prognoosi järgi langeb jaotatud kasumite suhe SKPsse käesolevast aastast perioodi 2019-20 keskmisele tasemele. 2026. aastaks prognoosime laekumiseks 913 miljonit eurot, mis on kevadprognoosist 35 miljonit vähem. Prognoosi allapoole korrigeerimise peamiseks põhjuseks oli senine laekumine, mis jäi seitsme kuuga kevadprognoosile üle 50 miljoni euro alla.

2024. aasta kõrge laekumise peamiseks põhjuseks olid pankade jaotatud kasumid – nende arvelt laekus ligikaudu veerand kogu juriidilise isiku tulumaksust. Metoodika muudatuse tõttu nihkus ka varasem rekordiline 2025. aasta jaanuari laekumine enne maksumäära tõusu ja regulaarselt jaotatud kasumi madalama määraga maksustamise kaotamist 2024. aasta detsembrisse. Me eeldame, et selline ühekordne väga suur ja maksutõusu ennetav kasumite väljamaksmine vähendab järgnevatel aastatel dividendide väljamaksmist.

2026. aastal püsib juriidilise isiku tulumaksu suhe SKPsse 2,1 protsendil ja jääb sinna prognoosiperioodi lõpuni. Erasektori jaotatud kasumite tulumaksu kahandamist tasakaalustab Euribori kõrgem prognoos, mis suurendab alates 2027. aastast krediidiasutuste avansilise tulumaksu laekumist.

Käibemaksutulu kasvu toetavad 2026. aastal kõrgema käibemaksumäära täisaasta mõju, ühtse maksuvaba tulu kehtestamine ning majanduse järkjärguline taastumine. Käibemaksutulu kasvab prognoosi kohaselt 2026. aastal 10,7 protsenti 4,62 miljardi euroni. Käibemaksubaasi suurima komponendi, eratarbimiskulutuste, kasv püsib 6,4 protsendi juures ehk kevadprognoosiga sarnases tempos. Eesti käibemaksutulu osakaal SKPst on Euroopa Liidu võrdluses jätkuvalt üks kõrgemaid, mis viitab riigieelarve märkimisväärsele sõltuvusele käibemaksust.

Võrreldes kevadprognoosiga on 2026. aasta käibemaksuprognoosi allapoole korrigeeritud kahe peamise teguri tõttu. Esiteks kasvab käibemaksubaas kevadel prognoositust aeglasemalt kodumajapidamiste investeeringute tagasihoidlikuma väljavaate tõttu. Teiseks vähendab käibemaksutulu Euroopa Liidu SAFE (Security Action for Europe) rahastusvahendiga seotud kaitsehangete käibemaksuvabastus, millega kevadprognoosis veel ei arvestatud. SAFE laenu- ja rakendusleping sõlmiti 15. juulil 2026 ning maksuvabastuse mõju saab seetõttu avalduda alates 2026. aasta teisest poolest. Prognoosis on arvestatud ligi poole maksimaalse mõju realiseerumisega ehk hinnanguliselt 1,1 miljardi euro ulatuses hangetega prognoosiperioodil, mille käibemaksumõju on 264 miljonit eurot. Prognoosieeldus arvestab ebakindlust selles, millises ulatuses kavandatud hanked vastavad SAFE tingimustele ja nende täitmist on võimalik tõendada.

Esimesel poolaastal kasvas käibemaksutulu nii kõrgema maksumäära kui ka maksubaasi kasvu toel. Kuue kuuga tasuti käibemaksu ligi 2,2 miljardit eurot ehk 12,3 protsenti rohkem kui aasta varem, kuid käibemaksutulu jäi kevadprognoosist 46 miljoni euro võrra väiksemaks. Kasvu suurendas 2025. aasta juulis jõustunud standardmäära tõus 22 protsendilt 24 protsendile, mistõttu kehtis tänavu kogu esimesel poolaastal kõrgem maksumäär.

Käibemaksu tasumist mõjutavad jätkuvalt ka varimajanduse ulatus ja ettevõtete maksukäitumine. Prognoos eeldab, et käibemaksuauk püsib prognoosiperioodil ligikaudu 2 protsendi tasemel käibemaksutulust ning ettevõtete käibemaksuvõlg jääb suhteliselt stabiilseks. Esimesel poolaastal kasvas käibemaksuvõlg aastaga mõõdukalt ehk alla 4 protsendi, kuid selle osakaal käibemaksutulust vähenes, jäädes alla 9 protsendi.

Majanduse kindlustunne on esimesel poolaastal mõnevõrra paranenud, kuid tarbijate kindlustunne püsib endiselt nõrk. Samal ajal on jätkunud piiriülese e-kaubanduse ehk OSS/IOSS erikordade kaudu tasutud käibemaks[2], mis suurenes 2026. aasta esimesel poolaastal rohkem kui neljandiku võrreldes eelmise aastaga. Samas suurendab piiriülese e-kaubandus konkurentsisurvet Eesti jaekaubandusele. Majapidamiste jätkuv ettevaatlikkus piirab ühtlase maksuvaba tulu kehtestamisest tuleneva netosissetuleku kasvu kandumist tarbimisse ja seeläbi käibemaksutulusse 2026. aastal.

Prognoosiperioodil kasvab käibemaksutulu keskmiselt 5,1 protsenti aastas. Käibemaksutulu osakaal SKPst saavutab tipu 2026. aastal (10,4%) ning hakkab seejärel järk-järgult vähenema, kuna SKP nominaalkasv ületab käibemaksutulu kasvu. Käibemaksutulu kasvu aeglustumist mõjutavad eeskätt valitsussektori kulutuste kasvu aeglustumine ning investeeringute kahanemine 2028 ja 2029. aastal võrreldes 2026. aastaga.

Joonis 17. Käibemaksutulu osakaal SKPst (%) Eestis ja EL-is

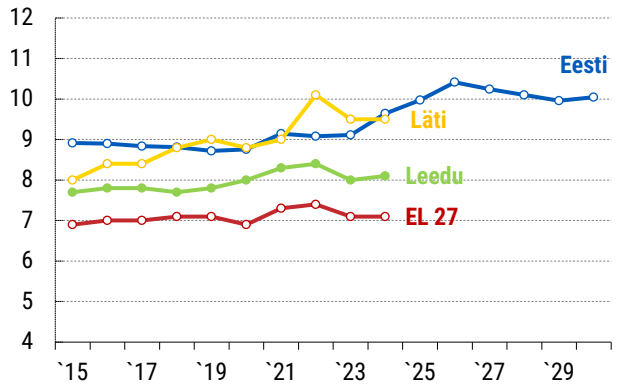

Prognoosi peamised riskid on seotud eelkõige tarbijate kindlustunde ja eratarbimise tegeliku arenguga ning SAFE rahastamisvahendi rakendamisega. Tarbija kindlustunde kiirem paranemine ja säästude suurem kasutamine tarbimiseks võivad käibemaksutulu suurendada, samas kui nõrgem tarbimine vähendaks maksubaasi. SAFE mõju sõltub sellest, millises mahus ja ajastuses kavandatud kaitsehanked tegelikult realiseeruvad ning vastavad maksuvabastuse tingimustele. Mõju võivad avaldada ka energia ja teiste toorainete hinnakõikumised ning varimajanduse tegelik ulatus.

Aktsiiside tasumine kasvab nii 2026. kui ka 2027. aastal peamiselt aktsiisimäärade tõusu tõttu. 2026. aastal on prognoositud aktsiisituluks kokku 1,1 miljardit eurot, 2027. aastal 1,2 miljardit eurot ehk 8,1 protsenti rohkem.

Alkoholiaktsiisi tasumine kasvab aktsiisitõusude tulemusel. 2026. aastal tõusis aktsiis 10 protsenti ning aastatel 2027–2028 jätkuvad tõusud 5-protsendiste sammudena. Tarbimist mõjutavad üldine hinnatõus, alkoholi kallinemine ja ostujõu nõrgenemine; pikaajaliselt on näha tarbimise eelistuste nihkumist lahjemate jookide suunas, mis on tarbijale suhteliselt kättesaadavamad. Alkoholiaktsiisi prognoos ei ole oluliselt muutunud võrreldes Rahandusministeeriumi eelmise prognoosiga. Vastavalt käesolevale prognoosile vähenevad kange alkoholi deklareeritud kogused 2026. aastal varudega korrigeeritult 3,2 protsenti. Õlle puhul prognoosime 2026. aastal varudega korrigeeritud koguse vähenemist 1,3 protsenti, kuid soodusmääraga õlle (näiteks nn käsitööõlled) kogused kasvavad 1,7 protsendi võrra. Sarnase trendi jätkumist prognoosime ka 2027-2028 aastateks ning alates 2029. aastast olukord stabiliseerub, kuna enam maksutõuse ei toimu. Piirikaubanduses tänavu suurt muutust ei paista, kuid kuna Eestis tõuseb aktsiis kiiremini kui Lätis, siis suureneb risk, et osa tarbimisest liigub taas üle piiri.

Tubakaaktsiisi laekumine peegeldab turu struktuurset muutust alternatiivsete toodete suunas ning salaturu kasvu. 2026. aasta alguses tõusid tubakatoodete aktsiisid 10 protsenti ning 2027–2028 aastal jätkuvad aktsiisitõusud 5protsendise sammuga. Sigarettide deklareeritud koguse langust prognoosime 2026. aastaks 13,8 protsenti ning langus jätkub ka 2027. ja 2028. aastal samal ajal aktsiistõusudega**.** Alternatiivsete tubakatoodete deklareerimine aga 2026. aastal kasvab, sellest tubakavedelike (peamiselt e-sigaretid) maht kasvas 8,5 protsenti, tubaka tahke aseaine (näiteks nikotiinipadjad) 12,1 protsenti. Kiire aktsiisi- ja hinnatõus on kaasa toonud salaturu suurenemise nii sigarettide kui ka alternatiivsete toodete turul.

Kütuseaktsiisi laekumine suureneb lähiaastatel eeskätt maksumäärade järkjärgulise tõusu tõttu. Tarbitud koguste muutus on väiksem ning osade kütuste puhul isegi negatiivne. Prognoosis on tavapärasest suurem määramatus seoses Lähis-Idas toimuvast sõjategevusest tingitud hindade volatiilsusega. Kütuste nõudlust mõjutavad peamiselt majandusaktiivsus ja kütusehinnad. Kuigi majandusaktiivsuse paranemine toetab tarbimise kasvu, piirab seda Lähis-Idas toimuva sõjategevuse tõttu toimunud hinnatõus. Kõrgemate hindade mõju tarbimisele sõltub eelkõige sellest, kui pikaks kujuneb Lähis-Idas toimuvast sõjategevusest tingitud kõrgendatud

hindade periood. Lühiajalist hinnatõusu võivad tarbijad osaliselt leevendada säästude arvelt, kuid püsiva hinnalisa korral on oodata ka struktuurset muutust tarbijakäitumises.

2026. aasta esimeses pooles on piirikaubandus olnud Eesti kasuks tulenevalt teistest Balti riikidest odavamast diislikütuse hinnast. Hinnaerinevus Lätiga ulatus aasta alguses ligikaudu 10 sendini liitri kohta, kuid on viimastel kuudel vähenenud umbes 5 sendini. Erinevuse vähenemist on mõjutanud Lätis kuni 2026. aasta lõpuni kehtiv ajutiselt madalam diislikütuse aktsiisimäär. Vaatamata Eestist madalamale aktsiisimäärale on diislikütus Lätis endiselt kallim. Ajutise aktsiisilangetuse lõppedes võib Eesti piirikaubandusest saadav kasu suureneda. Leeduga on diislikütuse hinnaerinevus sõltuvalt kuust olnud ligikaudu 15 senti liitri kohta.

Kütuseaktsiisi laekumise prognoosi on 2026. ja 2027. aastal vähendatud seoses 2026. aasta 1. maiks kavandatud aktsiisimäärade tõusu edasilükkamisega 2027. aasta maikuusse. Käesoleval aastal on laekumise ootus 581 miljonit eurot ja 2027. aastal 634 miljonit eurot. Laekumise kasv 2027. aastal tuleneb eelkõige 2027. aasta 1. mail jõustuvatest aktsiisimäärade tõusudest.

Automaksu prognoositav tulu on 2026. aastal 159 miljonit eurot, millest 75 miljonit moodustab registreerimistasu ja 84 miljonit mootorsõidukimaks. Kui mootorsõidukimaksu puhul on tegemist võrdlemisi stabiilselt laekuva maksuga, sest laekumine sõltub kõikidest juba registris olevatest maksustamise alla kuuluvatest sõidukitest, siis registreerimistasu puhul on määramatus tunduvalt suurem, sest see sõltub vaid tehingute aktiivsusest. Kui käesoleva aasta kevadprognoosis ootas Rahandusministeerium registreerimistasu laekumist 2026. aastaks 82 miljoni euro ulatuses, siis prognoositust aeglasema sõidukituru taastumise tõttu on vähendatud laekumise ootust 75 miljoni euroni. Aeglase taastumise peamiseks põhjuseks on tarbijate ebakindlus registreerimistasu kehtima jäämise suhtes, mistõttu lükatakse ostuotsuseid edasi lootuses, et registreerimistasu võidakse kaotada.

ELis karmistuvate keskkonnanõuete tõttu on seadusesse kavandatud registreerimistasu tõus 2028. ja 2031. aastaks.

Mootorsõidukimaksu puhul maksustatakse alates 2026. aastast 8- kuni 9-kohalisi M1-kategooria sõidukeid N1-kategooria maksumääraga. Lisaks on mõnevõrra vähenenud ka maksukohustusega sõidukite arv, mistõttu on mootorsõidukimaksu laekumise ootust vähendatud 2026. aastaks ühe miljoni euro ning järgnevatel aastatel 1,5 miljoni euro võrra.

2.2.2 Maksukoormus ja efektiivne maksumäär

Maksukoormus püsib 35 protsendi juures SKPst. Tarbimise efektiivne maksumäär on Euroopa tipus.

Prognoosi järgi püsib Eesti maksukoormus 35 protsendi juures SKPst. Ajalooliselt on Eesti maksukoormus olnud Lätist ja Leedust kõrgem, kuid Euroopa Liidu keskmisest selgelt madalam. Võrdlust tehes tuleb aga arvestada, et ka Läti ja Leedu liiguvad suure tõenäosusega maksutõusude suunas, kui riigikaitsekulud püsivalt kasvavad. Alates 2023. aastast hakkas Eesti maksukoormus tõusma ning ületas 2025. aastal 36 protsenti SKPst – tase, mis on juba Euroopa Liidu keskmise lähedal. Käesoleval aastal hakkab maksukoormus langema ning püsib prognoosiperioodil 35 protsendi juures SKPst (vt joonis 18).

Joonis 18. Maksukoormus Euroopa Liidus ja Baltimaades (% SKPst)

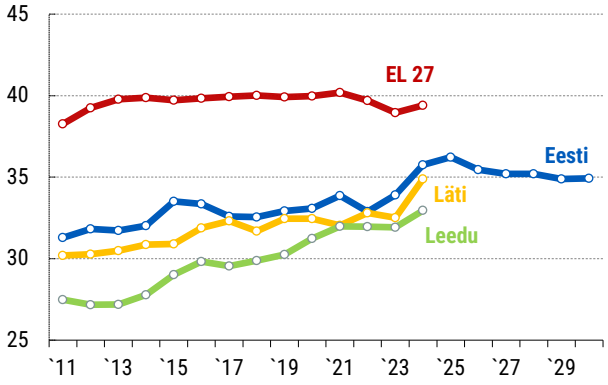

Maksukoormust mõjutavad maksumuudatused on toodud lisas 3 (tabel 18).

Maksukoormust kirjeldab lisaks maksutulude osakaalule SKPst ka efektiivne[3] maksumäär (*implicit tax rate*, ITR) ehk laekunud maksutulu suhe vastavasse maksubaasi.

Joonis 19. Tarbimise efektiivne maksumäär Euroopa Liidus ja Baltimaades (%)

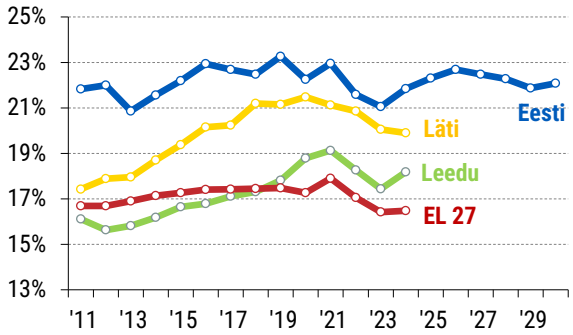

Tarbimise efektiivne maksumäär Eestis on Euroopa Liidu viie kõrgema hulgas (vt joonis 19). Käesoleval aastal tõuseb see 22,7 protsendini eeskätt käibemaksumäära tõstmise tõttu, mille mõju avaldub kogu aasta vältel. Prognoosiperioodil jääb näitaja madalamale tasemele kui aastatel 2015-21 ja jõuab 2030. aastaks 22,1 protsendini. Käibemaksu laekumist aeglustab kaitsehangete käibemaksuvabastus ning kodumajapidamiste investeeringute ja valitsussektori tarbimise allapoole korrigeerimine, samuti kahaneb heitekvootide müügitulu. Eesti eripära on ka see, et käibemaksus on vähe erandeid, sest neid peetakse maksupoliitiliselt ebaefektiivseteks meetmeteks. Tarbimismakse peetakse majanduskasvu mõttes vähem kahjulikuks, kuid need on regressiivsed ja suurendavad ebavõrdsust.

Tööjõu efektiivne maksumäär on Eestis ligikaudu Euroopa Liidu keskmisel tasemel. See langeb tänavu maksuvaba tulu muudatuste mõjul alla 34 protsendi ning püsib prognoosiperioodil umbes 34 protsendi juures. Kuigi mitmes riigis on Eestile sarnaselt kasutusel ühtlane maksumäär, siis Lääne-Euroopas on pigem levinud progressiivne tulumaks, mis vähendab ebavõrdsust.

Kapitalimaksude osakaal SKPst saavutas 2025. aastal ajaloolise kõrgtaseme. Juriidilise isiku tulumaksu hea laekumine ja automaksu tulek suurendasid 2025. aastal kapitalimaksude osakaalu ajaloolisele kõrgtasemele 4,2 protsenti SKPst. Tänavu langeb see 3,5 protsendile ja püsib prognoosiperioodil selle taseme lähedal.

Euroopa keskmisest tasemest, 8,5 protsendist SKPst 2024. aastal, on see aga oluliselt madalam ja olime viimasel kohal. Selle põhjus on meie ettevõtte tulumaksu eripära: maksu makstakse jaotatud kasumilt, mitte teenitud kasumilt. Sellise süsteemi tõttu on Eesti olnud USA mõttekoja Tax Foundation kõige konkurentsivõimelisema maksusüsteemi edetabelis aastaid esikohal.

2.2.3 Riigieelarve mittemaksuliste tulude prognoos

Mittemaksuliste tulude prognoos on järgmisel kahel aastal suurenenud välistoetuste kiirema kasutuselevõtu ning finantstulude kasvu toel.

Mittemaksuliste tulude 2026. aasta prognoosi on kehtiva riigieelarvega võrreldes korrigeeritud allapoole välistoetuste väiksema mahu tõttu (vt tabel 3). Võrreldes 2025. aastaga vähenevad mittemaksulised tulud tänavu 1,1 protsenti, mille põhjuseks on samuti välistoetuste madalam tase ning varade müügitulu langus. Pisut suurenevad kaupade ja teenuste müügitulud ning omanikutulud.

Toetuste maht ulatub 2026. aastal 1,73 miljardi euroni, mis on eelmise aasta kõrgtasemest vaid veidi madalam. Seda toetab Euroopa Liidu 2021–2027 eelarveperioodi vahendite aktiivsem kasutamine, sealhulgas Rail Balticu ehitus, ning 2026. aastal veel ka taastekava vahendite rakendamine. Tegemist on ajaliselt koondunud rahavoogudega: kui projektid jõuavad ehitusfaasi, kasvab ka välisraha laekumine.

Järgmisel aastal langeb mittemaksuliste tulude kogumaht 2,5 miljardi euroni, sest välisvahendite programmiperioodi tipud mööduvad ja 2026. aastaga lõpeb taastekava vahendite kasutamine.

Tabel 3. Mittemaksuliste tulude 2026. aasta suvise prognoosi muutus võrreldes 2026. aasta riigieelarvega (mln EUR)

	2024	2025		2026	
	Täitmine	Täitmine	Eelarve	Prognoos	Muutus
Mittemaksulised tulud	2 310,0	2 765,6	2 935,7	2 735,0	-200,6
Kaupade ja teenuste müük	537,3	492,1	500,0	526,3	26,4
Saadud toetused	1189,5	1793,2	2003,0	1734,7	-268,3
Muud tulud	191,3	227,3	204,0	220,6	16,6
Finantstulud	391,8	253,0	228,7	253,4	24,7

Allikas: Rahandusministeerium

Kaupade ja teenuste müügitulu 2026. aasta prognoosi on eelarvega võrreldes tõstetud. Suurem laekumine tuleb eeskätt muudest müügituludest, mille keskmes on CO_2 heitkoguse ühikute müük. Tänavu kajastub sellest tuludes 257 miljonit eurot ning järgmisel aastal prognoosi järgi 209 miljonit eurot. Varasema hinnanguga võrreldes on oodatav tulu siiski väiksem. Seda eeskätt seetõttu, et prognoosis ei arvestata enam 2027. aastaks kavandatud EL uue heitkogustega kauplemise süsteemiga, mille rakendamine on kulgenud oodatust aeglasemalt. Enampakkumiste ühikuhinna prognoosi määramatus on väga suur. Seda mõjutavad nii geopoliitilised pinged, sealhulgas Pärsia lahe piirkonnas toimuv, mis mõjutab nõudlust, kui ka Euroopa Liidu sisesed otsused, mis mõjutavad pakkumist. 2026. aasta juulis esitatud EL heitkogustega kauplemise süsteemi muudatuse mõju müügitulu prognoosile selgub läbirääkimiste järel 2027. aastal; see mõjutab oluliselt järgmiste prognooside käigus uuendatavat tuluprognoosi.

Riigilõivud laekuvad märksa stabiilsemalt, suurenedes keskmiselt neli protsenti aastas. Kehtiva eelarvega võrreldes on prognoosi vähendatud 2,7 miljoni võrra, sh seoses nt Välisministeeriumi valitsemisala poolt peamiselt viisade väljastamiselt kogutavate riigilõivud väiksemast laekumisest esimesel poolaastal. Kaupade ja teenuste müügitulu sisaldab alates eelmisest aastast ka mootorsõidukite

registreerimistasu, mille laekumiseks ootame sel aastal 75 miljonit eurot ja järgmisel aastal 82 miljonit eurot.

Välistoetuste mahtu kujundavad lähiaastatel kolm tegurit: Euroopa Liidu taastekava lõppemine, Rail Balticu investeeringute ajastus ning 2021–2027 struktuurivahendite kasutamise tempo. 2026. aasta 18. augusti seisuga oli 87 protsenti selle perioodi vahenditest kohustustega kaetud, mis näitab, et väljamaksed on projektidega järjest tugevamalt seotud. Struktuurivahendite kasutamine tipneb 2026. aastal ning leevendab osaliselt taastekava lõppemise mõju. 2026. aasta ja järgneva aasta struktuurifondide maht on oluliselt suurenenud, peamiselt tulevaste aastate arvelt ettepoole toodud vahendite tõttu. Enam kui pool sellest tuleneb struktuurifondide plaanide muutmisest, mille käigus suunati suures mahus välistoetusi ümber uute ELi kaitse-eesmärkide, sh ELi ReArm algatuse, toetamiseks. Välisvahendite kasutamise kogumaht saavutab tipu 2026. aastal ning hakkab siis alates 2027. aastast vähenema. 2026. aastaga lõpeb ka EL taastekava (RRF) rakendusperiood, mistõttu lõppevad ka sellest rahastust tehtavad investeeringud.

Võrreldes kevadprognoosiga on suurim muudatus seotud 2021-2027 eelarveperioodi struktuurivahendite kasutuse kiirendamisega ning osa vahendite ümbersuunamisega kaitse investeeringutele.

Muude tulude prognoos on 2026. aasta eelarvega võrreldes 17 miljoni euro võrra suurem, peamiselt trahvitulude kasvu tulemusel. Trahvimäärade tõus kergitas trahvide laekumise eelmisel aastal 45 miljoni euroni, mis jääb prognoosiperioodil pea samale tasemele. Keskkonnatasude prognoos eelneva aastaga võrreldes saastetasude tõttu pisut kasvab. Samas põlevkivi kaevandustasu prognoos väheneb tulenevalt raske kütteõli hinnaga seotud põlevkivi kaevandamisõiguse tasumäära langusest. Tulud varade müügist vähenevad nii eelarvega kui ka eelmise aasta tuludega võrreldes, moodustades sel aastal vaid 6 miljonit eurot.

Finantstulude prognoosi on eelarvega võrreldes korrigeeritud ülespoole omanikutulude kasvu tõttu. Finantstulud koosnevad peamiselt dividendidest ja Eesti Panga kasumieraldisest ning Riigikassa intressitulust. Tänavu maksavad suurema osa dividendidest RMK, AS Eesti Energia, Riigi Kinnisvara AS ja AS Lennuliiklusteenindus. Peale AS Eesti Energia on teiste ettevõtete dividend eelarves planeerituga võrreldes suurenenud tulenevalt headest majandustulemustest eelmisel aastal. Samas järgmistel aastatel on dividenditulu vähenemas. Intressimäärade tõus ning reservimahu kasv suurendab järgmistel aastatel intressitulu prognoosi.

2.3 VALITSUSSEKTORI KULUDE PROGNOOS

Kulude kasvutempo aeglustub, kuid kulustruktuuris suureneb püsivamate ja vähem paindlike kohustuste, nagu riigikaitse, riigivõla teenindamise ja indekseeritud sotsiaalkulude osakaal.

Riigikaitse ja riigivõla teenindamise kulude kasv, investeeringud Rail Balticusse ning sotsiaalkaitse, tervishoiu ja hariduse kulude tase hoiavad valitsussektori kulud lähiaastatel kõrgel tasemel. 2026. aastal ulatuvad valitsussektori kulud 46,6 protsendini SKPst. Eelmisel aastal oli see 45,2 protsenti, mis on 4 protsendipunkti võrra madalam kui 2024. aasta Euroopa Liidu keskmine (vt joonis 31, lisa 3). Samas on kulutuste struktuur muutunud. See tähendab, et suurenenud on kaitsekulud, kasvanud on riigivõla teenindamise hind, mis ei ole ajutised hüpped, vaid püsivad muutused.

2026. aasta kulude kasv on 9,4 protsenti ehk 1,78 miljardit eurot, mis tuleneb eelkõige investeeringutest riigikaitsesse, Rail Balticu arendusse ja Euroopa Liidu struktuurivahendite aktiivsest kasutamisest. Edaspidi tempo aeglustub. Aastatel 2027–2030 jääb kulude kasv keskmiselt 2,5 protsendi juurde aastas (joonis 20), mis on aeglasem kui nominaalse SKP eeldatav 4,7-protsendiline kasv.

Valitsussektori tulude ja kulude prognoos on toodud lisas (vt tabel 14, lisa 3).

Joonis 20. Valitsussektori kogukulud (% SKPst) ja kulude aastane muutus

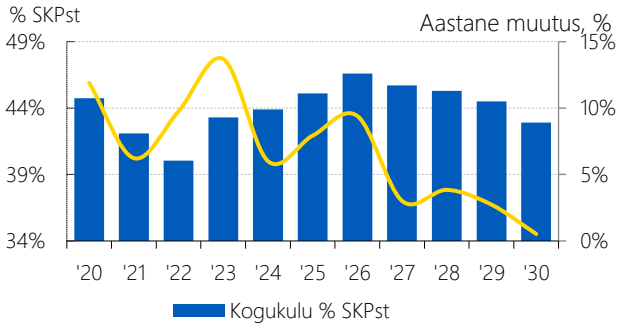

Võrreldes käesolevat prognoosi kevadprognoosiga, siis suurt kulude muutust ei esine. Sel aastal suurenevad prognooside võrdluses kulud 49,4 miljoni euro võrra. Järgmisel ning 2030. aastal võrreldes kevadprognoosiga kulud vähenevad, seda peamiselt nende ümbertõstmise tõttu 2028. aastasse. Muutused tulenevad sellest, et uuendatud on välistoetuste prognoosi, hinnatud üle arvestuslikud kulud ehk seadustest tulenevad kulud ning CO_2 kvooditulust tehtavad kulud. Peamiselt on kasv koondunud investeeringutesse ja kapitalisiiretesse, seda nii aastatevaheliste kui ka kululiikide vaheliste ümbertõstete tulemusel. Kasvanud on ka intressikulud, kuid sotsiaaltoetuste mahtu on allapoole korrigeeritud.

Rahalistest sotsiaalsiiretest on sotsiaaltoetuste kasv prognoosiperioodil koondunud eelkõige vanaduspensionile. 2026. aastal annab sotsiaaltoetuste aastakasvust suurima osa – 175 miljonit eurot – riiklik pension ning moodustab 3,16 miljardit eurot. Aastatel 2027–2030 suureneb vanaduspensioni kulu keskmiselt 155 miljonit eurot aastas. Kasvu taga on pensioniindeksi tõus ning pensionäride arvu suurenemine. Võrreldes kevadprognoosiga on pensionäride arvu prognoosi korrigeeritud allapoole. Seda mõjutab 2025. aasta tegelik pensionäride arv ning 2027. ja 2028. aastal vanaduspensioniea tõus (2027. aastal 65 aastat ja 1 kuu ning 2028. aastal 65 aastat ja 3 kuud).

Samuti määrab sotsiaalmaksu tasumise kasvukiirus suures osas järgmise aasta pensionide kasvu, mida mõjutab lisaks ka tarbijahinnaindeksi kasv. Keskmise vanaduspensioni suhe keskmisesse palka püsib aastatel 2026-30 39 protsendi lähedal. Keskmise neto vanaduspensioni ja netopalga suhe aga langeb sel aastal tööealiste ühtse maksuvaba tulu kehtestamisel 45 protsendile ja kahaneb prognoosiperioodi lõpuks 44 protsendile.

Joonis 21. Keskmise neto vanaduspensioni suhe keskmisesse netopalka (%)

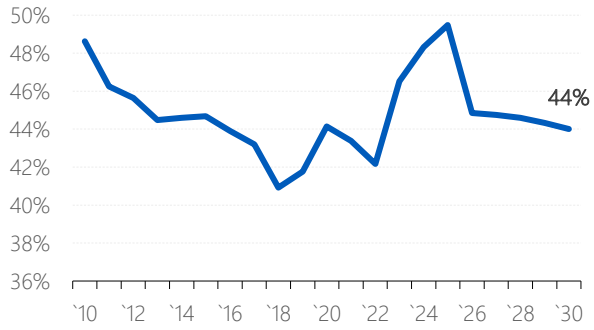

Töövõimetoetuse kulu suureneb 2026. aastal 26,3 miljoni euro võrra ning ületab 520 miljonit eurot. Kuna töövõimetoetuse päevamäär on seotud pensioniindeksiga, siis jätkub kasv ka aastatel 2027–2030 keskmiselt 25 miljonit eurot aastas. Seega liiguvad mitmed sotsiaalkulud automaatse indeksi mõjul ülespoole, ilma et igal aastal oleks vaja täiendavat poliitilist otsust.

Vanemahüvitise ja peretoetuste prognoose on korrigeeritud allapoole, tuginedes sündide arvu

allapoole korrigeerimisele. Vanemahüvitiste kulu püsib prognoosiperioodil sarnasel tasemel, kuna arvestab ka keskmise ja alampalga kasvuga, kuid peretoetuste kulu väheneb keskmiselt 5 miljoni euro võrra aastas.

Mitterahalised sotsiaalsiirded kasvavad aastatel 2026-2030 keskmiselt 5,1 protsenti aastas. Mitterahaline sotsiaalsiire on toetus, mida ei maksta välja rahas, vaid pakutakse teenuste või hüvedena. Kõige suurema mõjuga on terviseteenused, mis moodustavad 80% toetustest ning siia kuuluvad peamiselt raviteenused, ravimite ja meditsiiniliste abivahendite hüvitamine.

Tervisekassa käesoleva aasta eelarve puudujääk väheneb 105-lt miljonilt eurolt 90 miljoni euroni ning järgmisel neljal aastaga soovib asutus jõuda tasakaalus eelarveni. Selleks tõhustatakse süsteemi ja uuendatakse tasumudeleid ning ka võlakoormust ei suurendata. Tervishoiukulud püsivad keskmiselt 6,1 protsendi juures SKP-st.

Valitsussektori hüvitised töötajatele ehk palgakulud kasvavad 2026. aastal 6,5 protsenti. Aastatel 2027–2030 on kasv keskmiselt 3,1 protsenti aastas, mis jääb alla nii nominaalsele palgakasvule kui ka SKP kasvule ning osakaal SKPst väheneb käesoleva aasta 12,3 protsendilt 11,5 protsendini 2030. aastaks. 2026. aasta kiirem kasv tuleneb kaitsevaldkonna lisarahastusest ning õpetajate, siseturvalisuse, kultuuritöötajate ja erihoolekande palgafondi suurendamisest.

Vahetarbimine, mille hulka kuuluvad peamiselt igapäevased majandamiskulud, jõuab 2026. aastal 6,48 protsendini SKPst. Põhjuseks on ulatuslikud kaitseotstarbelised kulud: laskemoon, võimearendused ja laiapindne riigikaitse. Kaitsekulud hoiavad vahetarbimise taset kõrgel kogu prognoosiperioodi vältel, suurim maht on kavandatud 2028. aastaks. Lisaks on suurem muutus ELi sissemakse prognoosis mis alates 2028. aastast arvestab Euroopa Komisjoni uue EL pikaajalise eelarve (2028-2034) ettepanekuga ning tuluallikana uute omavahendite ettepanekuga, mis Eesti sissemakset võrreldes praeguse eelarveperioodiga (2021-2027) märkimisväärselt suurendab. Suurem sissemakse peegeldab nii suureneva ELi eelarve kasvavaid rahastamisvajadusi, sealhulgas uusi prioriteete, kui ka Euroopa taasterahastu "NextGenerationEU" kasvavaid laenu teenindamise kulusid, sest lisaks praegu makstavale intressikulule lisanduvad alates 2028. aastast ka laenu põhiosa tagasimaksed.

Valitsussektori investeeringute osakaal SKPst püsib Eestis kõrge. Kui perioodil 2012–2024 jäi põhivarainvesteeringute osakaal 4,6–6,6 protsendi vahele, siis aastatel 2026–2030 on see keskmiselt 7,3 protsenti SKPst. See on Euroopa Liidu keskmisest selgelt kõrgem.

Joonis 22. Valitsussektori põhivarainvesteeringud 2006-2030 Eestis ja ELis (%SKPst)

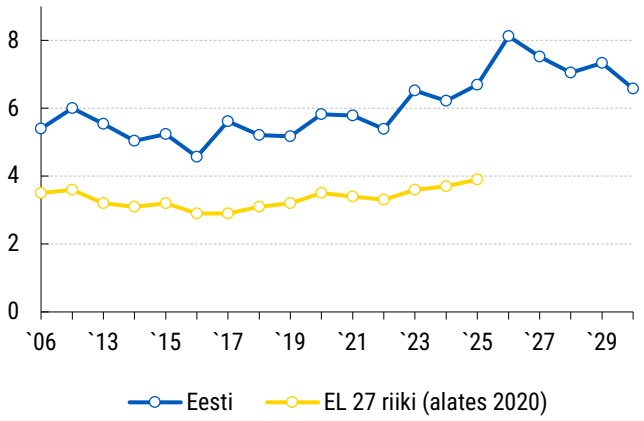

2026. aastal saavutab investeeringute aastamaht tipu – 3,5 miljardit eurot ehk 8,1 protsenti SKPst ning püsib sarnasel tasemel prognoosiperioodi lõpuni. Kasvu peamiseks allikaks on kaitseinvesteeringud ning välisvahendite aktiivne kasutamine, mis sealhulgas hõlmab suurenevaid väljamakseid ühtekuuluvuspoliitika programmidest ning Rail Balticu ja Moderniseerimisfondi projekte.

Intressikulud kasvavad prognoosiperioodil kiiresti seoses võlamahu kasvuga ja kõrgema Euribori tasemega. Kui kuni 2022. aastani moodustasid need vaid kuni 0,1 protsenti SKPst, siis 2023. aastal juba 0,6 protsenti SKPst. 2030. aastaks ulatuvad intressikulud ESA 2010 (*European System of Accounts - ESA 2010*) metoodika järgi 1,2 protsendini SKPst ehk 656 miljoni euroni.

Valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes on riigi suurim kuluvaldkond sotsiaalne kaitse. 2025. aastal moodustas see hinnanguliselt 13,9 protsenti SKPst (joonis 23). Sotsiaalkuludest üle poole moodustavad vanaduspensionid ja peaaegu viiendiku laste- ja peretoetused. Prognoosi kohaselt kasvavad pensionikulud aastatel 2026–2030 keskmiselt 4,7 protsenti aastas.

Joonis 23 Sotsiaalse kaitse kulud aastatel 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs)

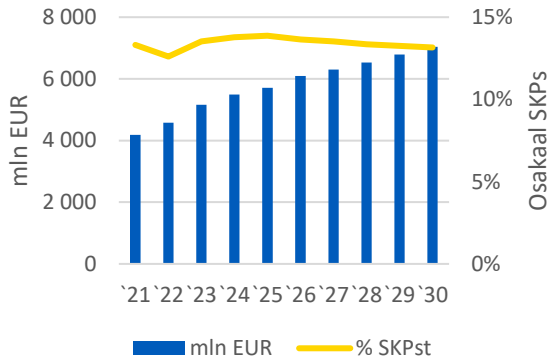

Tervishoiukulud püsivad keskmiselt 6,1 protsendi juures SKPst. Üle 70 protsendi neist on seotud haiglateenustega. Kasv tugineb Tervisekassa prognoositud kulutempole ning peegeldab nii teenuste kallinemist kui ka nõudluse suurenemist.

Riigikaitse kulud ületavad alates 2026. aastast 5 protsenti SKPst. Sel. aastal on riigikaitse kulude maht hinnanguliselt 5,3 protsenti SKPst. Riigikaitseliste kulutuste maht püsib üleval pool 5 protsendi taset ka järgneval kolmel aastal ning langeb 2030. aastal 4,8 protsendini.

Riigikaitse kulude maht ja osakaal SKPs on toodud alloleval joonisel (joonis 24).

Joonis 24. Riigikaitse kulud 2021-2030 (mln EUR ja osakaal SKPs)

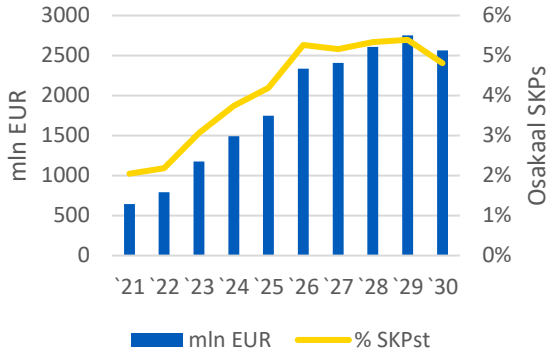

Valitsussektori kulude prognoos funktsioonide järgi on toodud lisas (vt tabel 15 ja joonis 32, lisa 3).

2.4 MAKSUPOLIITIKA MÕJU

Maksukeskkond on prognoosiperioodil stabiilne, suurim muudatus oli käesoleva aasta ühtse maksuvaba tulu kehtestamine.

2.4.1 Maksupoliitilised muudatused

Antud peatükis käsitletakse maksumuudatustena muudatusi, mis jõustusid alates käesoleva aasta 1.jaanuarist või jõustuvad hiljem. Nende muudatuste mõju maksulaekumisele on prognoosiperioodil hinnatud võrreldes olukorraga 31.detsembril 2025.

Maksumuudatuste suurim mõju maksulaekumisele avaldub 2026 aastal. Tööjõumaksude muudatused vähendavad maksutulu ligikaudu ühe protsendi võrra SKPst. Kuna osa füüsilise isiku tulumaksust loetakse kapitalimaksuks, siis vähenevad ka need

0,1 protsendi võrra maksuvaba tulu muudatuse tõttu.

2026. aastal kaotatakse regressiivne maksuvaba tulu ning üldine maksuvaba tulu tõuseb 700 euroni kuus (vanaduspensioniealistel püsib 776 eurol). See suurendab netosissetulekut, kuid mõju ei jaotu ühtlaselt: enim võidavad 7.–9. tuludetsiili kuuluvad inimesed. Madalama sissetulekuga rühmadele on muutus tagasihoidlikum. Muudatuse mõju jooksvale maksulaekumisele sõltub ka inimeste käitumisest maksuvaba tulu kasutamisel. Kuigi enam ei sõltu maksuvaba tulu sissetulekute suurusest, siis käesoleva aasta esimese poole andmetel ei kasuta umbes 85 tuhat inimest maksuvaba tulu jooksvalt.

2029. aastaks langeb maksumuudatuste mõju maksulaekumisele -0,7 protsendile SKPst. Maksutulu vähendab 2026. aasta maksuvaba tulu muudatus, maksutulu suurendab mitmete aktsiisimäärade tõusu jätkumine.

Aastate 2026-27 peamised maksumuudatused on toodud lisas 3 (tabel 18).

Tabel 4. Maksumuudatuste mõju maksukoormusele vastavalt maksu majanduslikule funktsioonile 2026–2030 (% SKPst)

	2024 maksukoormus	2025 maksukoormus	2026	2027	2028	2029	2030
Maksutulud kokku	35,7	36,2	-1,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,7
Tööjõumaksud	18,1	19,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kapitalimaksud	4,1	3,7	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Tarbimismaksud	13,5	13,6	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3

** Mõju võrreldes sellega, kui edasi kehtiks 31.12.2025 määrad/olukord. Mõju on tekkepõhine.*

Allikas: Rahandusministeerium

2.4.2 Maksukulu

Maksukulu on varjatud eelarve kulurida. Kui riik annab maksuerandi või -soodustuse, loobub ta tulust samamoodi nagu toetust makstes. Seetõttu tuleks maksusoodustusi käsitleda nagu iga teist eelarverida: neid tuleb regulaarselt hinnata, põhjendada ja vajadusel lõpetada. Vastasel juhul moonutavad need konkurentsi, kitsendavad maksubaasi ja nihutavad maksukoormuse neile, kes soodustust ei saa[4].

2024. aastal ületas maksukulu kokku 500 miljonit eurot. Maksukulu mahtu mõjutas sel ajal veel 14-protsendiline soodsam maksumäär regulaarselt jaotatavale kasumile ning mitmed tulumaksuerandid. 2025. aastal oli suurimaks maksukuluks vanaduspensionieas kehtiv maksuvaba tulu. Ühtse, 700-eurose maksuvaba tulu kehtestamine tööealistele elanikele 2026. aastast tõstis aga võrdlusbaasi märgatavalt ning vähendas selle soodustuse arvestuslikku maksukulu.

2026. aastal mõjutab riigieelarve laekumist 26 erinevat maksusoodustust, mis tulenevad käibemaksu-, tulumaksu- ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusest. Kõige suurem üksik maksukulu on käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele – 157 miljonit eurot. Maksukulude kogumaht on 2026. aastal hinnanguliselt 462 miljonit eurot ehk 1 protsent SKPst ja 3,5 protsenti maksutuludest. Soodustustega toetatakse enim tervishoidu[5] (ravimite ja meditsiiniseadmete soodsam käibemaksumäär), sotsiaalset kaitset (pensioniealiste maksuvaba tulu ja kogumispensioni erandid, automaksu laste soodustus) ning majandust (nt põllumajanduskütuse aktsiisisoodustuse kaudu).

Joonis 25. Maksukulu (mln EUR ja % SKPst)

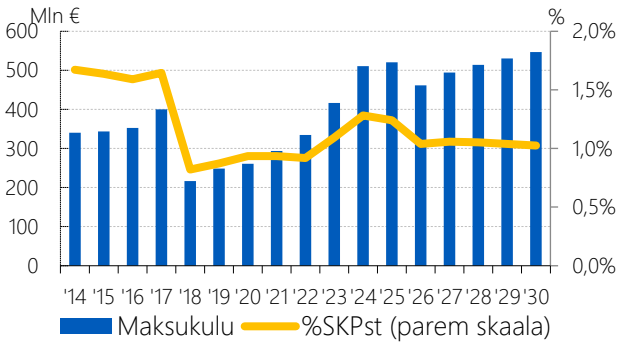

Prognoosiperioodil püsib maksukulu 1 protsendi lähedal SKPst. Suurimaks maksukuluks jääb ravimite ja meditsiiniseadmete madalam käibemaksumäär, mille maksumõju ulatub alates 2027. aastast 0,3%ni SKPst.

Maksukulu täpsem jaotus on lisas 3 (tabel 19).

2.5 VALITSUSSEKTORI FINANTSEERIMINE

Kõrge kaitsekulude tase ja püsiv eelarvepuudujääk kasvatavad valitsussektori võlakoormuse 2030. aastaks 38,6 protsendini SKPst. Eesti võlakoormuse kasv on Euroopa Liidu üks kiiremaid.

Riigi rahavoog püsib kogu prognoosiperioodil negatiivne ning laenuvajadus suureneb. Püsiva eelarvepuudujäägi ja muude rahavooliste finantseerimisvajaduse katmiseks kasvab valitsussektori võlakoormus igal prognoosiaastal. Valitsussektori netopositsioon ehk võla ja reservide vahe halveneb tänavu ligi kolme protsendipunkti võrra ning halvenemine jätkub ka järgnevatel aastatel (vt joonis 26).

Suveprognoos arvestab juba jõustunud maksumuudatuste mõju nii tuludele kui ka kuludele. Prognoosiaastatel püsib riigieelarve nominaalses puudujäägis eelkõige kulude kõrge taseme tõttu. Sel aastal suureneb ka kulude osakaal majanduses (vt ptk 2.3).

Riigikassa finantseerimisvajadust mõjutavad lisaks eelarvepuudujäägile ka finantseerimistehingud ja varasemate laenude tagasimaksed, mis suurendavad täiendavalt rahavajadust. Viimane ehk laenu refinantseerimine laenukoormust ei tõsta. Seetõttu on riigi rahavooline finantseerimis-vajadus suurem kui eelarvepuudujääk.

Eesti valitsussektori võlakoormus kasvas 2025. aastal vaid 0,5 protsendipunkti SKP suhtes, kuna osa aasta finantseerimisvajadusest kaeti juba 2024. aastal kaasatud vahenditega. Nominaalselt suurenes võlg 682 miljoni euro võrra ja ulatus 24%ni SKPst (2024. aastal 23,5% SKPst). Kasvas nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuste võlakoormus (vt tabel 21, lisa 3).

Joonis 26. Valitsussektori likviidsed varad, võlakoormus ja netopositsioon (% SKPst)

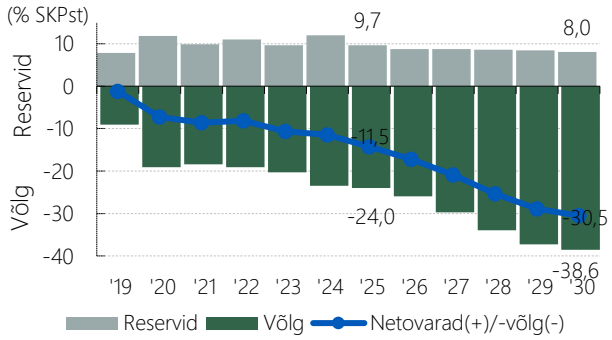

Suurem osa kasvust tuli riigikassa poolt läbiviidud pikaajaliste võlakirjade lisaemissioonist summas 500 miljonit eurot.

2026. aastal kiireneb valitsussektori võlakoormuse kasv ning võlg suureneb kogu prognoosiperioodil. Püsiva eelarvepuudujäägi ja muu rahavoolise finantseerimisvajaduse tõttu suureneb võlakoormus 2025. aastaga võrreldes prognoosiperioodi lõpuks peaaegu 15 protsendipunkti, ulatudes 38,6 protsendini

SKPst. Võlakoormuse kasvutempo on Euroopa Liidu võrdluses üks kiiremaid.

Kasvav finantseerimisvajadus kaetakse erineva tähtajaga võlakirjade ja laenudega. Prognoosiperioodil jätkab Riigikassa finantseerimisallikate ja laenutähtaegade mitmekesistamist, et piirata refinantseerimisriski ja säilitada paindlikkus rahavoo juhtimisel. Lühiajalisi võlakirju kasutatakse eelkõige lühiajaliste rahavajaduste katmiseks ning neid refinantseeritakse jooksvalt. Pikaajaliseks finanantseerimiseks kasutatakse nii võlakirjaemissioone kui ka laene.

SAFE lisab kaitsekulude rahastamiseks täiendava pikaajalise finantseerimisvõimaluse. Euroopa Liidu SAFE rahastamisvahend võimaldab Eestil kasutada kaitseinvesteeringute rahastamiseks pikaajalist laenuraha kuni 2,3 miljardi euro ulatuses. Tegemist on maksimaalse võimaliku mahuga ning tegelik laenukasutus sõltub sellest, millises ulatuses kavandatud kaitsehanked vastavad SAFE abikõlblikkuse tingimustele. SAFE võimaldab kasutada kuni 45-aastase tähtajaga laene ning nende pikk tähtaeg ja soodsam laenuintress aitavad vähendada finantseerimiskulu ja refinantseerimisriski.

Võlakoormuse kiire kasv suurendab keskpikas perspektiivis ka riigi finantseerimisriske. Püsivalt suur eelarvepuudujääk ja kasvav võlakoormus võivad halvendada Eesti riigireitingut (riigi krediidiriski hinnangut) ning tõsta uue laenuraha hinda ehk riskipreemiat. Koos kasvava refinantseerimisvajadusega muudaks see riigi rahastamise kallimaks. Käesolev suveprognoos ei eelda veel krediidireitingu muutust.

2026. aasta augusti alguse seisuga ulatusid riigikassa võlakohustused 8,60 miljardi euroni. Sellest 6,9 miljardit (81 protsenti) moodustasid emiteeritud lühi- ja pikaajalised võlakirjad ning 1,7 miljardit eurot (19 protsenti) pikaajalised laenud. Keskvalitsuse panus valitsussektori koguvõlga suureneb prognoosiperioodil 20 protsendilt 35 protsendi lähedale SKPst. Kohalike omavalitsuste võlatase kasvab samuti, kuid stabiliseerub 3,9 protsendi tasemel SKPst. Sotsiaalkindlustusfondid (Tervisekassa ja Töötukassa) võlakoormust ei suurenda (vt tabel 20, lisa 3).

Reservid vähendavad riigi likviidsus- ja finantseerimisriski. 2025. aasta lõpus ulatusid keskvalitsuse finantsreservid üle kahe miljardi euro ehk 5,6 protsendini SKPst. Nende hulka kuuluvad stabiliseerimisreserv ja likviidsusreserv ning muude asutuste likviidsed vahendid.

Stabiliseerimisreserv on mõeldud kriisi-olukordadeks ja selle maht oli 03.08.2026 seisuga 498,5 miljonit eurot. Aastaga kasvas reserv 19 miljoni euro võrra, millest veidi alla kolmandiku tuli Eesti Panga kasumieraldisest. Investeeringute tootlus oli ligikaudu 3 protsenti, mis on võrreldav riigi keskmise laenuintressiga. Eesmärgiks on hoida tootlus vähemalt laenuintressi tasemel, et stabiliseerimisreservi säilitamine ei suurendaks netokulu.

Likviidsusreservi kasutatakse igapäevase rahavoo juhtimiseks. 03.08.2026 seisuga oli selle maht 2,6 miljardit eurot. Reserv hõlmab lisaks keskvalitsusele ka , Töötukassa ja teiste üksuste vahendeid. Oodatav tootlus 2026. aastal on 2,2 protsenti.

Prognoosi kohaselt kasvab netolaenamine 1,35 miljardi euro võrra. Riigikassa võla kaalutud keskmine intressimäär oli 2025. aastal 2,5 protsenti ning tõuseb 2026. aastal prognoosi kohaselt 3 protsendini. Intressikulu suureneb kõrgema intressimäära ja kasvava võlakoormuse mõjul ning ulatub 2026. aastal 239 miljoni euroni ehk 0,5 protsendini SKPst. Prognoosi järgi kasvab intressikulu 2030. aastaks 1,2 protsendini SKPst. Sellega suureneb võla teenindamise koormus riigieelarvele ja väheneb muude kulude rahastamiseks kasutatav eelarveruum.

3 NEGATIIVNE RISKISTSENAARIUM

Riskistsenaariumi eesmärk on hinnata, kuidas alternatiivne – ebasoodsam – majandusareng mõjutaks riigieelarvet ja võlakoormust. See aitab hinnata, kui tundlik on eelarvepositsioon aeglasema kasvu, nõrgema tarbimise või väliste šokkide suhtes.

Kevadprognoosi riskistsenaariumi täitumine

Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos oli taaskord koostatud ebakindluse õhustikus. Lähis-Ida konflikt oli, nagu tänaseks on selgunud, alles algusjärgus ning sellega seoses oli palju teadmatust sellega seonduvate majandusmõjude osas. Prognooside tegemine olukorras, kus väliseelduste seisukohalt olulised toormehinnad kõiguvad päevasiseselt rohkem kui kümnendiku võrra ning iga järgmine päev võib kaasa tuua uusi hinnarekordeid, on pehmelt öeldes raskendatud. Oletusi selles osas, kui ulatuslikuks võiksid kujuneda Lähis-Ida konflikti tagajärjed, oli erinevaid, kuid selge oli, et nende arengutega kaasneb kõrgem inflatsioon ning väiksem majanduskasv.

Tänaseks on Lähis-Ida konflikt kestnud kuus kuud ning nähtavas tulevikus sellele lõppu ei paista. Seega tuleb sõltumata konflikti edasisest kestusest arvestada jätkuvate oluliste tarneprobleemidega nii nafta- ja gaasitoodete kui ka muude toormete osas. Samas, kui vaadata Eesti arengut sel perioodil, oleme näinud üllatuslikult positiivsemaid arenguid. Inflatsioon küll kiirenes naftatoodete kallinemise tõttu, kuid oli oodatust madalam. Samuti on meie ekspordinõudluse kasvuväljavaated paremad, kuna meie peamiste ekspordipartnerite, Soome ja Rootsi, majandused on hoogu kogumas. Need arengud on toimunud sõltumata Lähis-Idas toimuvast ning on aidanud tasakaalustada negatiivset mõju.

Suvise prognoosi negatiivne riskistsenaarium

Vaatamata oodatust positiivsemale arengule on siiski käesoleva prognoosi üheks suuremaks riskifaktoriks Lähis-Ida konflikti majanduslik mõju. Maailmamajandus on tarneprobleemidega küll ajutiselt kohanenud, kuid see on osaliselt tulnud riikide varude turule paiskamise arvelt. Sügis-talvisel perioodil võib olukord pingestuda, kui suureneb nõudlus energiakandjate järele. Samuti võib järjekordne hinnašokk murendada niigi hapral pinnasel püsivat kindlustunnet. Seega võib jätkuvalt pidada tõenäoliseks, et näeme lähema aasta jooksul energiakandjate edasist kallinemist ning baasprognoosist kõrgemat inflatsiooni ning madalamat majanduskasvu.

Joonis 27. Nafta hinna eeldus riskistsenaariumis

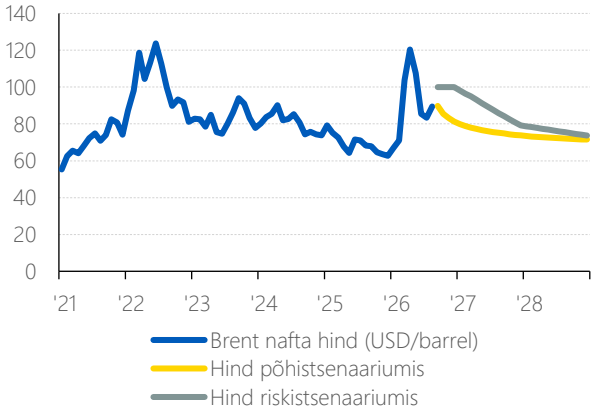

Riskistsenaariumi aluseks on põhi–stsenaariumist kõrgemad nafta ja muude energiatoodete hinnad, mis hakkavad taanduma alles järgmise aasta kevadel (vt joonis 27). Kuna kõrgemate toormehindadega kaasneb lisaks kiiremale hinnatõusule ka välisnõudluse suhteline vähenemine, siis oleme riskistsenaariumis oluliselt kärpinud järgmise aasta majanduse reaalkasvu ootust. Kui põhistsenaariumis nägime selle ja järgmise aasta majanduskasvu 2,5% lähenduses, siis riskistsenaariumis ootame 2027. aastaks 1,5% reaalkasvu, mis hinnatõusu

taandudes võib kiireneda 2,4%ni 2028. aastal (vt joonis 28). Kuigi sel suvel on hinnatõus raugemas, siis kõrgemad energiahinnad toovad kaasa uue hinnatõusulaine ning 2027. aasta kokkuvõttes võime riskistsenaariumi kohaselt näha käesoleva aastaga sarnast hinnatõusu tempot 3,4% juures.

Joonis 28. Majanduse reaalkasv, riskistsenaarium (%)

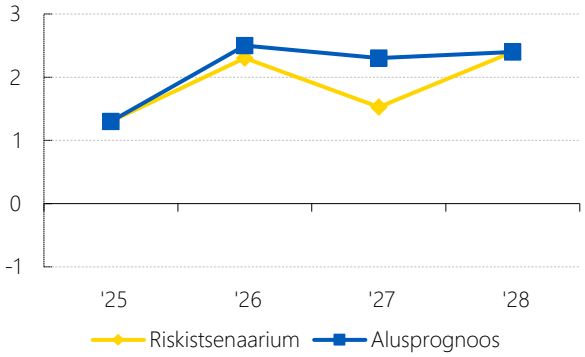

Majanduse kogumaht väheneb. Kui 2021–22. aasta energiahindade järsk kallinemine tõi kokkuvõttes kaasa majanduse mahu kasvu jooksevhindades, siis praeguses olukorras oleme pessimistlikumad. Riskistsenaariumis ootame, et SKP maht eurodes on järgmisel aastal 0,4 mld ja 2028. aastal 0,5 mld võrra väiksem, kui baasstsenaariumis (vt tabel 11). Esiteks on majanduses puhvreid vähem – koroonakriisi järgselt oli majapidamistel kogunenud sundsääste, mida tarbimisse suunata. Sellele lisaks vabanesid II pensionisamba vahendid, mis aitasid kiire hinnatõusuga toime tulla. Tänaseks on agregeeritud palgatulu ostujõud püsinud samal tasemel juba 5–6 aastat ning paljudel on säästud ammendunud. Ka riikide eelarveruum on ammendunud. Uue julgeolekuolukorra tõttu suunavad riigid märkimisväärselt rohkem avalikku raha riigikaitsesse ning tegutsevad eelarvereeglite piiril, mistõttu pole enam võimalust samaväärset fiskaalset tuge majandusele pakkuda.

Riskistsenaariumis suurem eelarvepuudujääk

Aeglasem majanduskasv tähendab ka nõrgemat maksulaekumist. Riskistsenaariumi järgi halveneb valitsussektori eelarvepositsioon tänavu 0,1 protsenti SKPst ning järgmisel ja ülejärgmisel aastal 0,5 protsenti SKPst. Põhjus on eeskätt väiksemates maksutuludes, mis mõjutavad nii riiki kui ka kohalikke omavalitsusi. Sügavamat defitsiiti põhjustab ka kiirem inflatsioon, mis kasvatab majanduskulusid ja investeeringuid.

Keskvalitsuse ja omavalitsuste nõrgem eelarvepositsioon tähendab suuremat laenamisvajadust. Seetõttu kasvab võlakoormus sel aastal 0,1 protsendi võrra SKPst, kuid jõuab 2028. aasta lõpuks juba 1,1 protsenti kõrgemale tasemele. Samal ajal vähenevad sotsiaalkindlustusfondide reservid kuni 0,2 protsendipunkti võrra.

Kokkuvõttes kirjeldab riskistsenaarium vajadust eelarvepuhvrite järele, et ootamatutes majandusoludes toime tulla. Eelarvereeglite piiril toimetades vajab iga ootamatus kohest reageerimist ka kulude poolel, et kokkulepitud raamides püsida.

Tabel 5. Valitsussektori eelarvepositsioon riskistsenaariumi kohaselt 2026-2028

	Riskistsenaarium			Erinevus alusprognoosist		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Valitsussektori eelarvepositsioon (mln EUR)	-2011	-2323	-2337	-41	-215	-199
Keskvalitsus	-1821	-2148	-2212	-31	-157	-142
Sotsiaalkindlustusfondid	-108	-73	-51	-8	-44	-41
Kohalikud omavalitsused	-82	-102	-74	-2	-14	-16
Valitsussektori eelarvepositsioon (% SKPst)	-4,5	-5,0	-4,8	-0,1	-0,5	-0,5
Keskvalitsus	-4,1	-4,6	-4,6	-0,1	-0,4	-0,3
Sotsiaalkindlustusfondid	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Kohalikud omavalitsused	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon (% SKPst)	-4,5	-4,9	-4,8	-0,1	-0,5	-0,5

Lisa 1. PROGNOOSI KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDUSED

Majandus- ja rahandusprognoosi eesmärk on anda võimalikult ajakohane ja täpne hinnang Eesti majanduse ning riigi rahanduse väljavaatele, lähtudes seni tehtud eelarvepoliitilistest otsustest. Käesolev prognoos on aluseks Euroopa Liidu fiskaaljärelevalve raames Euroopa Komisjonile ja Nõukogule esitatava eduaruande koostamisel. Samuti saab see olema aluseks seadusemuudatuste ja järgmisteks aastateks planeeritavate eelarvepoliitiliste meetmete mõjuhinnangutele. Ühtlasi on see mõeldud avalikuks kasutuseks: et oleks selgem, mis majanduses ja riigi rahanduses toimub ning millele prognoos toetub.

Prognoosi koostamist reguleerib riigieelarve seadus. Aluseks on viimane avaldatud majandus- ja rahandusstatistika ning hinnang koostatakse jooksva ja nelja järgneva aasta kohta. Seaduse järgi on prognoosi koostamine ja metoodilised valikud sõltumatud: eeldused valitakse parima teadmise juures ja läbipaistvalt. Prognoos sisaldab võrdlust teiste prognoosidega ning metoodika kirjeldust. Käesoleva prognoosi eeldused on fikseeritud 2026. aasta augusti keskpaiga seisuga.

Riigieelarve seaduse § 4 kohaselt hindab riigi makromajandus- ja rahandusprognoose Eelarvenõukogu, kes annab prognoosi kohta arvamuse kahe nädala jooksul pärast avaldamist ning teeb selle kättesaadavaks oma veebilehel https://eelarvenoukogu.ee/. Rahandusministeeriumi 2026. aasta kevadise prognoosi kiitis Eelarvenõukogu heaks.

Makromajandusprognoosi eeldused

Maailmamajandus osutus 2025. aastal oodatust vastupidavamaks. Tänavu võib oodata kasvu aeglustumist veidi alla pikaajalise keskmise. **Lähis-Ida konfliktist tulenevat negatiivset mõju ja suurenenud geopoliitilist ebakindlust aitab tasakaalustada tehisaruga seotud suurenevad tehnoloogiainvesteeringud**.

Lähis-Ida konflikti algusest on möödas juba pool aastat, aga määramatus selle edasise kulgemise ja kestuse osas on jätkuvalt suur. **Mida kauem takistused Hormuzi väinas kestavad, seda suurem saab olema ka selle majanduslik mõju.** Seni on sealsed sündmused põhjustanud energiahindade ja Hormuzi väina piirkonnast pärit toormehindade kiire tõusu, tekitanud tarnehäireid ja avaldunud kõrgemates sisendhindades. Mitmed riigid on majapidamistele ja ettevõtetele energiašoki leevendamiseks pakkunud ajutisi meetmeid. Keskpankadel on tulnud inflatsioonisurve leevendamiseks intresse taas tõstma hakata või plaanivad seda lähikuudel.

Väliskeskkonna eeldused said fikseeritud 12. augustil. Pärsia lahe kriis on praeguseks kestnud pea pool aastat, mille vältel on pinged kord süvenenud ja seejärel taas leevenenud. Konflikti edasist kulgu on praegustes tingimustes võimatu ennustada, mistõttu oleme selleks arvestanud turupõhise energiahindade futuuride dünaamikaga. Tuginedes 14-päeva keskmistele futuuridele, on energiahinnad alates sügisest langustrendil, mis peaks viitama pingete edasisele leevenemisele.

Euroala majanduskasv aeglustub 2025. aasta 1,4%lt 2026. aastal 0,8%ni, sest kõrgemad energiahinnad ja suurenenud ebakindlus pärsivad sisenõudlust. Teiselt poolt fiskaalstiimul ja tehisaruga seotud investeeringud panustavad sisenõudlusesse. Inflatsioon on euroalal pärast Pärsia lahe konflikti algust püsinud 3% juures. 2026. aasta inflatsooniprognoos on kõrgete energiahindade tõttu tõstetud 2,9%ni.

Eesti välisnõudlus – ehk kaubanduspartnerite import – näitas möödunud aastal kiiret taastumist, suurenedes 2025. aastal 4,3%. 2026. aastal on lähiriikide majandused mõjutatud

kõrgetest energiahindadest ja suurenenud ebakindlusest, mis avaldub tagasihoidlikumas impordinõudluses. Mitmetel välisturgudel aitab suuremahuline kaitsekulutuste kasv kasvatada nende impordimahtu. Pärsia lahe konfliktist tingitud võimalike tarnehäirete eelne varumine võib ka kaubandusmahtusid mõjutada. Välisnõudluse kasv aeglustub tänavu 2,8%ni mis on võrreldav pikaajalise keskmise kasvuga.

Kevadine energiahindade šokk põhjustas inflatsiooni kiire tõusu euroalal ning intressid on reageerinud tõusuga. Kolme kuu EURIBOR on tõusnud võrreldes Lähis-Ida konflikti eelse ajaga pea 0,5%, ulatudes augusti keskpaigas 2,5%ni. Kasvanud inflatsioonisurve tõttu tõstis Euroopa Keskpank juunis baasintresse ning turud ootavad ühte intressitõusu ka septembris. **Kolme kuu EURIBOR tõuseb turuootuste järgi 2027. aasta lõpuks 2,9%ni ning püsib sarnasel tasemel prognoosiperioodi lõpuni.**

USA dollar nõrgenes 2025. aastal enamiku valuutade suhtes, põhjuseks USA tollimaksude kehtestamine. Lähis-Ida konflikti mõjul on dollar kui turvavaluuta euro suhtes tänavu veidi tugevnenud. EUR/USD kurss on prognoosi-perioodiks fikseeritud tasemel 1,155.

Naftaturul valitsenud ülepakkumise tõttu oli nafta hind möödunud aasta lõpus viie aasta madalaim (63 dollarit barrelist). Lähis-Ida konflikti eskaleerumine tõi kaasa nafta kiire kallinemise, tipnedes aprillis kuukeskmisena 120 dollaril barrelist. Seejärel on nafta Pärsia lahe pingete taandumise ootuses kaubelnud mõnevõrra madalamal ning **väliseelduste fikseerimise hetkel oli nafta hinnatase 90 dollari juures**.

Tulenevalt energiahindade suurest volatiilsusest, oleme nafta ja gaasi puhul aluseks võtnud viimase 14 päeva keskmised hinnad väliseelduste fikseerimise hetkel. Selle kohaselt kujuneb tulevikutehingute turul nafta hinnaks 2026. ja 2027. aastal vastavalt 89,0 ja 76,2 dollarit.

TTF gaasi hind on võrreldes aasta alguse hinnatasemega kahekordistunud (eelduste fikseerimise hetkel augustis 60 eur/MWh juures). Tulevikutehingute põhjal kujuneb gaasi hinnaks 2026. ja 2027. aastal vastavalt 50,1 ja 41,9 eur/MWh. **Gaasivarud on Euroopas pea 10 aasta madalaimad ning varumine on tarnehäirete ja kuumalainetest tingitud suure tarbimise tõttu häiritud**, mistõttu ka gaasi hind on püsinud tõusutrendil ning hinnatipud on jäänud suve lõppu. Ühtlasi tähendab see suurenenud energiakriisi riski algavaks kütteperioodiks.

Rahandusprognoosi eeldused

Riigirahanduse prognoos koostatakse poliitikamuudatusteta stsenaariumina ning see on aluseks valitsuse eelarvepoliitiliste dokumentide – riigieelarve ja eelarvestrateegia – koostamisel. Poliitikamuudatusteta lähenemine tähendab, et eeldatakse kehtivate poliitikate ja regulatsioonide püsimist: suuri muudatusi ega kohandusi prognoosiperioodil ei tehta. Lähtekohaks on kehtivad õigusaktid ning piisava detailsusega heakskiidetud meetmed (näiteks riigi eelarvestrateegia 2026–2029). Seetõttu sisaldab prognoosi põhistsenaarium eelarvestrateegias 2026–2029 heakskiidetud otsuseid vaid osaliselt. Prognoosis ei arvestata seadustamata maksumuudatusi ega ebamääraseid kuluotsuseid, mille sisu või maht ei ole piisavalt selge.

Samas ei tähenda „ainult kinnitatud otsused“ seda, et kulud külmuksid prognoosiperioodiks samale tasemele. Tegevuskulude puhul on eeldatud tavapärast kasvu ka siis, kui selleks ei ole tehtud eraldi valitsuse otsust. Vastasel juhul kahaneks kulude reaalne maht ning avalike teenuste pakkumine väheneks – mis oleks sisuliselt juba poliitikamuudatus. Lisaks võetakse arvesse väliskeskkonnast tulenevaid tegureid, nagu demograafia, majandustsükkel ja keskkonnamõjud. Riigirahanduse prognoos tugineb makromajandusprognoosi põhistsenaariumile.

Riigieelarve tulude prognoosi eeldused:

- Maksuprognoos lähtub prognoosi üldpõhimõtetest.
- Suurematest maksumuudatustest on arvesse võetud aasta algusest jõustunud maksuvaba tulu puudutavad muudatused ning kütuseaktsiisi tõusu ärajätmine.
- Alampalga kasvu prognoosimisel kasutatakse Eesti Panga prognoositud tööviljakuse kahekordset kasvu (kuni 2027. aastani Eesti Panga prognoos, 2028–2030 Rahandusministeeriumi prognoos) või palgakasvu – rakendub neist suurem. Eesmärk on viia alampalk 40% tasemele keskmisest palgast.
- Mittemaksulised tulud prognoositakse seniste laekumiste ja valitsemisalade täpsustatud hinnangute alusel (näiteks keskkonnatasud, CO_2 tulud, omanikutulud).
- 2026. aasta dividendiprognoos tugineb valitsuse dividendikorralduse summadele; 2027–2030 on aluseks RE protsessi otsused ning äriühingute finantsprognoosid ja dividendiettepanekud.

Riigieelarve kulude prognoosi eeldused:

- 2026. aasta puhul lähtutakse 2026. aasta eelarvest, lisaeelarvest ja valitsemisalade täpsustatud prognoosidest.
- Aastate 2027–2030 kuluprognoos tugineb 2026. aasta eelarvele, lisaeelarvele ja valitsemisalade rahastamiskavadele. Arvestuslike sotsiaalkulude ja tuludest sõltuvate suuremate kulude (nt CO_2-ga seotud kulud) puhul kasutatakse koos valitsemisaladega täpsustatud prognoose.
- Kaitsekulude tase 2026–2030 moodustab koalitsioonileppe järgi vähemalt 5% SKPst.
- Välisvahendite prognoosis on arvestatud 2028. aastal algava ELi uue pikaajalise eelarve rahastusperioodi (2028-2034) vahenditega koos riikliku kaasfinantseerimisega alates 2028. aastast.

Töötukassa eelarvepositsiooni kujunemise eeldused:

- Kulude prognoosimisel kasutatakse Töötukassa uusimat prognoosi, mis on koostatud Rahandusministeeriumi suvise makroprognoosi näitajate põhjal.
- Tulude prognoosimisel lähtutakse Rahandusministeeriumi töötuskindlustusmakse prognoosist.

Tervisekassa eelarvepositsiooni kujunemise eeldused:

- Eelarvepositsiooni aluseks on 2026. aasta eelarves kinnitatud kulude maht; 2027–2030 kulude puhul lähtutakse Tervisekassa nelja aasta finantsplaanist, mis on koostatud Rahandusministeeriumi suveprognoosi põhjal, ning Sotsiaalkindlustusameti poolt koostatud riigieelarvelise eraldise prognoosist.
- Tulude prognoos lähtub kogu perioodil Rahandusministeeriumi suveprognoosist nii sotsiaalmaksu kui ka mittetöötavate pensionäride eraldise osas.

Kohalike omavalitsuste eelarvepositsiooni eeldused:

- Prognoos tugineb 2025. aasta tegelikele tulemustele ja makromajandusprognoosile, arvestades omavalitsuste jooksvate kulude muutumisel inflatsiooni ja keskmise palga kasvu.

Muud valitsussektori asutused:

- Keskvalitsuse juriidiliste isikute (sihtasutused, avalik-õiguslikud institutsioonid ja äriühingud) prognoos põhineb nende esitatud finantsplaanidel, mis peavad vastama riigieelarve seaduses sätestatud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse reeglitele. Eeldatakse, et eelarveaasta jooksul finantsplaanis näidatud põhitegevuse tulemit ja netovõlakoormust ei muudeta.
- Riigi Kinnisvara ASi prognoos lähtub ettevõtte finantsplaanist ja valitsuse heakskiidetud investeeringutest. Arvesse võetakse üksnes sõlmitud rendilepingud ning kontrollitakse nende vastavust riigieelarves kavandatud rendimaksetele.

Lisa 2. Maksude ja sotsiaaltoetuste seostest inimeste subjektiivse heaoluga

Rahandusministeerium on hinnanud ühtlase 8400-eurose aastase maksuvaba tulu kehtestamise mõju inimeste subjektiivsele heaolule. Selle analüüsimisel oleme tuginenud OECD uurimistööle[6], mille keskmes on küsimus, kuidas maksud ja sotsiaaltoetused on seotud inimeste subjektiivse heaoluga. Tegemist on suhteliselt uue, kuid kasvava uurimissuunaga, mis analüüsib ja mõõdab inimeste heaolu laiemalt kui ainult otseste rahalise seisu näitajate kaudu.

Uurimistöös kasutatakse nii mikro- kui ka makrotasandi näitajaid. Mikrotasandi muutujad on inimeste või leibkondade isiklikud näitajad. Makrotasandi näitajad iseloomustavad riiki või ühiskonda tervikuna. Uurimistöös vaadeldakse subjektiivse heaolu lähendnäitajana inimeste hinnangut üldisele rahulolule oma eluga 10-pallisel skaalal.

Töös leitakse, et töötus on tugevalt negatiivselt seotud subjektiivse heaoluga – eriti inimese isiklik töötus, aga ka riigi üldine töötuse määr. Positiivsed netotoetused (toetused miinus maksud) sissetulekujaotuse alumises pooles on seotud suurema heaoluvõiduga kui heaolukaotus netomaksudest (maksud miinus toetused) sissetulekujaotuse ülemises pooles. Makrotasandi maksukoormus on negatiivselt seotud heaoluga, kuid negatiivne seos on väiksem või puudub riikides, kus inimesed tajuvad riigi valitsemist ja avalikke teenuseid kvaliteetsena. Uurimistöös ei leitud tugevat seost sissetulekute ebavõrdsuse ja heaolu vahel, kuid leiti, et isiklikult suhteliselt vaene olemine on tugevalt negatiivselt seotud heaoluga.

Oleme eelkirjeldatud raamistikku kasutanud Eestis ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise analüüsimisel, kuna tegemist on viimase aja ühe suurima maksupoliitilise muudatusega Eestis. Analüüsi tulemuste tõlgendamisel tasub tähele panna, et OECD metoodikas on muutujate efektid leitud 25 Euroopa riigi paneelandmetel ega ole Eesti-spetsiifilised[7]. Lisaks ei ole makrotasandi näitajate efektid eristatud kasutatava tulu detsiilide lõikes, vaid need on samad kõikide detsiilide puhul. Seega tulenevad erinevate kasutatava tulu detsiilide heaolu muutuste erinevused ainult mikrotasandi näitajatest. Heaolu muutust väljendatuna ekvivalentse kasutatava tulu muutuse kaudu kirjeldatakse siin kuue komponendi summana. Mikrotasandi komponendid on leibkonna isiklik suhteline vaesus[8] ja leibkonna netomaksud. Makrotasandi komponendid on üldine maksukoormus, üldise maksukoormuse ja valitsussektori efektiivsuse interaktsioon, sotsiaalsiirete osakaal kasutatavas tulus ning leibkondade keskmine kasutatav tulu. Taustaks ja Eesti võrdluseks teiste riikidega on mõnede makrotasandi näitajate viimane teadaolev statistika esitatud allolevas tabelis (tabel 6).

Tulemustest nähtub, et inimesed väärtustavad makrotasandi maksukoormuse langust, mis kaasnes ühtlase maksuvaba tulu kehtestamisega, küllaltki palju (vt joonis 29). Leibkonna isiklike netomaksude näitaja muutuse mõju on väiksem. Valitsussektori efektiivsuse näitaja eriti ei langeta ega tõsta maksukoormuse mõju subjektiivsele heaolule. Kuna suhteline vaesus poliitikamuudatusega suurenes, vähendab isikliku suhtelise vaesuse näitaja heaolu. Kokkuvõttes on subjektiivse heaolu muutus väljendatuna samaväärse kasutatava tulu muutuse kaudu suurem kui poliitikamuudatusega kaasnenud kasutatava tulu muutus.

Analüüsides subjektiivse heaolu muutuseid kasutatava tulu detsiilide lõikes, on näha, et kõikide detsiilide puhul on mikrotasandi näitajatega seotud heaolu muutus väljendatuna samaväärse kasutatava tulu

muutuse kaudu väiksem kasutatava tulu muutusest (vt joonis 30). Teise detsiili puhul võib täheldada heaolu vähenemist poliitikamuudatuse tagajärjel.

OECD uurimistöö üks huvitav tulemus on, et mitme makrotasandi näitaja mõju inimeste heaolule on ulatuselt võrreldav inimeste isiklike näitajate mõjuga või sellest isegi suurem. Seda on näha ka eespool kirjeldatud Eesti ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise mõju analüüsi puhul.

Tabel 6. Valik makrotasandi näitajaid

	Keskmine hinnang eluga rahulolule 10-pallisel skaalal (2025)	Leibkondade keskmine kuine kasutatav tulu eurodes[a] (2025)	Maksutulu osakaal SKPs, % (2024)	Valitsussektori efektiivsuse skoor vahemikus 0 kuni 100 (2024)
Eesti	7,3	1597	35,2	76,6
Läti	6,9	1458	34,9	65,8
Leedu	7,3	1708	33,1	74,7
Soome	7,8	2780	42,2	86,7
Rootsi	7,4	2715[b]	41,4	85,8
Saksamaa	7,0	3222	38,0	81,4

[a]*Erinevate leibkondade kasutatav tulu on muudetud võrreldavaks, võttes arvesse leibkonna suurust ja koosseisu.*

[b]*Rootsi kroonides avaldatud tulemus on teisendatud eurodesse, kasutades 2025. aasta keskmist vahetuskurssi.*

Allikas: Eurostat (EU-SILC andmed rahuloluhinnangu kohta), EUROMOD Indicators veebileht https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/resources/indicators EUROMODi versiooni J2.0+ põhjal (leibkondade keskmine kasutatav tulu), OECD Data Explorer (maksutulu osakaal SKPs), World Bank (Worldwide Governance Indicators), Euroopa Keskpank (valuutavahetuskursside andmed)

Joonis 29. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise hinnanguline mõju inimeste subjektiivsele heaolule mudeli komponentide lõikes

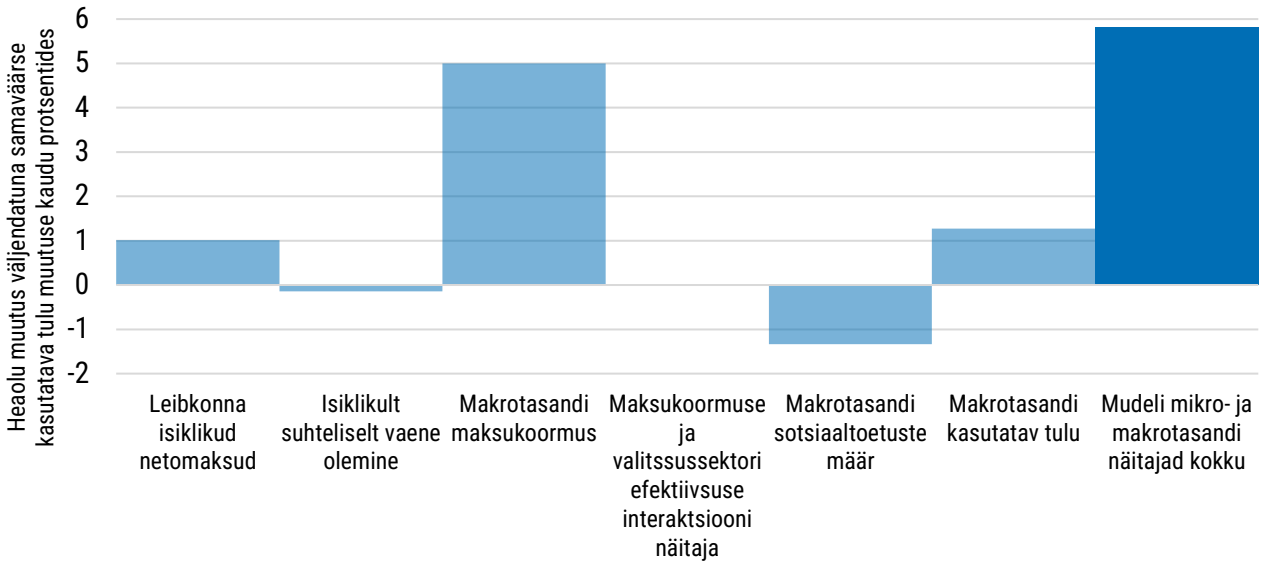

Allikas: Eesti registriandmete põhine EUROMOD (arvutused 100 000 leibkonnaga valimi põhjal), OECD raamistik, Rahandusministeeriumi arvutused

Joonis 30. Ühtlase maksuvaba tulu kehtestamise hinnanguline mõju inimeste subjektiivsele heaolule ja kasutatavale tulule kasutatava tulu detsiilide lõikes[a]

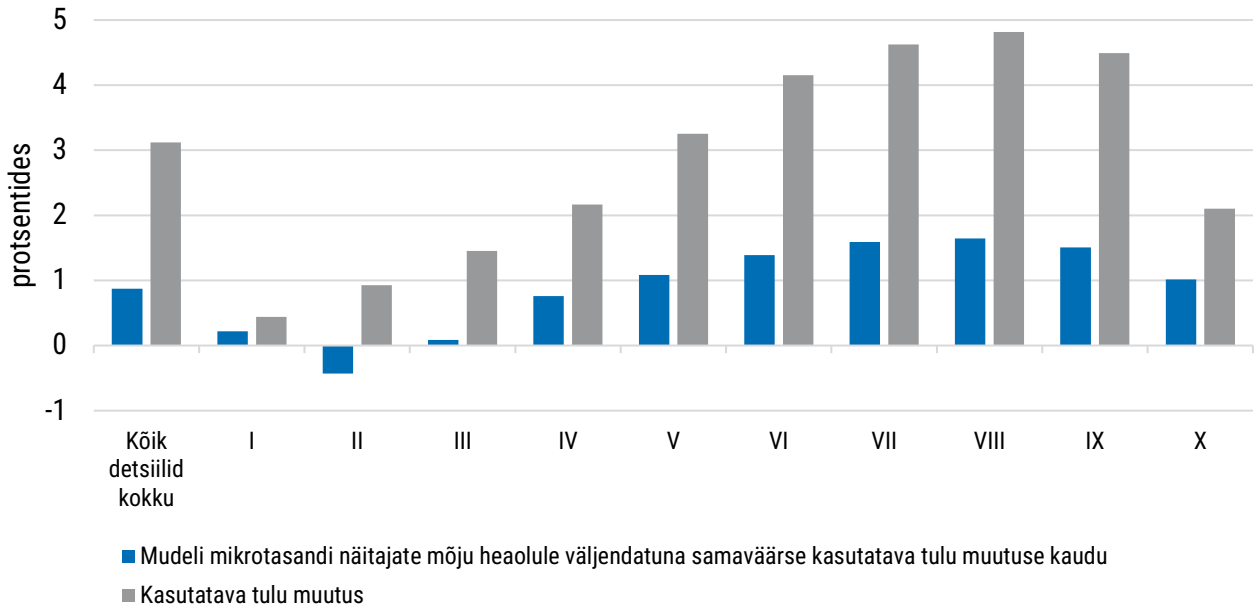

[a]I detsiil on kõige väiksema kasutatava tuluga ja X detsiil on kõige suurema kasutatava tuluga.
Allikas: Eesti registriandmete põhine EUROMOD (arvutused 100 000 leibkonnaga valimi põhjal), OECD raamistik, Rahandusministeeriumi arvutused

Lisa 3. TÄIENDAVAD TABELID JA JOONISED

Tabel 7. Sisemajanduse koguprodukti prognoos 2026-2030

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP reaalkasv	2,4	0,1	1,3	2,5	2,3	2,4	2,2	2,1
1a. SKP püsivhindades (mld eurot)		29,5	29,9	30,6	31,4	32,1	32,8	33,5
2. SKP nominaalkasv	7,1	4,5	5,0	6,0	5,2	4,7	4,5	4,4
2a. SKP jooksevhindades (mld eurot)		39,9	41,9	44,4	46,7	48,9	51,1	53,3
2b. RKP jooksevhindades (mld eurot)		39,1	41,5	43,8	46,0	48,1	50,2	52,3
Kasvuallikad								
3. Eratarbimiskulutused (sh MTÜd)	3,4	0,1	-0,4	3,3	1,7	1,8	1,9	1,8
4. Valitsussektori lõpp-tarbimiskulutused	2,3	1,5	2,4	7,7	-0,3	1,7	-0,7	-1,0
5. Kapitali kogumahutus põhivarasse	3,6	-6,5	2,4	5,1	2,0	0,3	2,5	5,2
6. Sisenõudlus	3,2	-1,3	0,9	4,7	1,3	1,4	1,5	2,1
7. Kaupade ja teenuste eksport	3,3	-1,5	4,8	2,5	2,8	3,2	2,8	2,7
8. Kaupade ja teenuste import	4,1	0,6	4,7	4,9	1,6	2,1	1,8	3,1
Panus SKP kasvu								
9. Sisemajanduse nõudlus	3,0	-1,3	0,9	4,6	1,3	1,4	1,5	2,1
10. Kaupade ja teenuste bilanss	-0,5	-1,6	-0,2	-2,0	0,8	0,7	0,7	-0,4
Lisandväärtuse kasv								
11. Primaarsektor	-3,2	34,1	-11,7	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0
12. Tööstus	1,0	-0,4	5,4	3,8	2,7	2,5	2,3	2,3
13. Ehitus	3,1	-10,3	-7,1	2,9	3,2	3,2	3,1	3,1
14. Teenused	2,8	0,7	1,2	1,9	2,2	2,2	2,0	1,9

Tabel 8. Hindade prognoos 2026-2030

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP deflaator	4,6	4,4	3,7	3,3	2,7	2,3	2,3	2,2
2. Eratarbimise deflaator	4,0	3,3	3,2	3,0	2,7	2,1	2,0	2,0
3. Harmoniseeritud tarbijahinnaindeks	4,2	3,7	4,8	3,1	2,8	2,3	2,1	2,1
3a. Tarbijahinnaindeks	4,0	3,5	4,8	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0
4. Valitsussektori tarbimis-kulutuste deflaator	5,9	5,7	3,9	3,8	3,1	2,6	2,6	2,6
5. Investeeringute deflaator	2,7	3,9	2,6	2,6	2,7	2,4	2,3	2,3
6. Ekspordi deflaator	3,2	2,6	3,6	2,9	2,4	2,2	2,0	2,0
7. Impordi deflaator	2,5	1,7	2,1	3,2	2,1	1,8	1,8	1,9

Tabel 9. Tööturu prognoos 2026-2030 (15–74-aastased)

%	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Tööhõive (tuh inimest)	655,0	698,7	693,2	694,5	696,9	697,2	697,2	697,2
1a. Tööhõive kasv	1,1	0,6	-0,8	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
2. Tööpuuduse määr	6,3	7,6	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1
3. Tööjõu tootlikkuse kasv (hõivatute arvu järgi)	1,3	-0,5	2,1	2,3	2,0	2,3	2,2	2,1
4. Keskmise palga reaalkasv	3,4	4,4	0,8	2,3	1,9	2,2	2,2	2,1
4a. Keskmine palk (eurot)		1 981	2 092	2 209	2 312	2 415	2 518	2 624
4b. Keskmise palga nominaalkasv	7,4	8,1	5,6	5,6	4,7	4,4	4,3	4,2
4c. Netopalgafondi kasv	8,2	5,1	0,9	9,9	5,1	4,2	4,1	4,0
4d. Netopalgafondi ostujõu kasv	4,2	1,5	-3,8	6,5	2,2	2,0	2,0	1,9

Tabel 10. Maksebilansi prognoos 2026-2030

% SKPst	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Võlgnevus välismaailma suhtes	1,8	0,4	2,3	1,6	1,8	2,3	3,1	2,4
1a. Jooksevkonto	-0,3	-1,2	0,3	-1,4	-0,7	0,1	0,8	0,3
2. Kaupade ja teenuste bilanss	1,8	0,3	1,1	-0,9	0,2	0,5	0,7	0,0
3. Esmase ja teisese tulu bilanss	-2,1	-1,5	-0,8	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	0,0
4. Kapitalikonto	2,1	1,7	2,1	2,9	2,5	2,2	2,3	2,1

Tabel 11. Negatiivne riskistsenaarium

	Riskistsenaarium				Erinevus alusprognoosist		
%	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
1. SKP jooksevhindades (mld eurot)	41,9	44,3	46,2	48,4	-0,1	-0,4	-0,5
2. SKP reaalkasv	1,3	2,3	1,5	2,4	-0,2	-0,8	0,0
3. SKP nominaalkasv	5,0	5,8	4,4	4,7	-0,2	-0,8	0,0
4. THI kasv	4,8	3,4	3,4	2,1	0,2	0,6	-0,1
5. Sisenõudluse reaalkasv	0,9	4,4	0,2	1,4	-0,3	-1,1	0,0
6. Ekspordi reaalkasv	4,8	2,1	1,9	3,0	-0,4	-0,9	-0,2
7. Tööhõive kasv	-0,8	0,1	0,0	0,1	-0,1	-0,3	0,1
8. Tööpuudus	7,5	6,8	6,8	6,6	0,1	0,4	0,3
9. Palga nominaalkasv	5,6	5,6	4,2	4,3	0,0	-0,5	-0,1

Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet.

Tabel 12. Majandusprognooside võrdlus (%)

	SKP reaalkasv			SKP nominaalkasv		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Rahandusministeerium	2,5	2,3	2,4	6,0	5,2	4,7
Eesti Pank	2,4	2,5	2,4	6,1**	5,5**	4,9**
Swedbank	2,0	2,5	2,4	4,8**	5,2**	4,8**
SEB	2,5	2,8	2,7	-	-	-
Luminor	2,0	3,0	3,0	-	-	-
Consensus Forecasts	2,0	2,5	-	-	-	-
Euroopa Komisjon	1,6	1,7	-	5,1**	4,9**	-
IMF	1,4	1,9	2,3	5,2	5,2	5,6
OECD	1,8	2,7	-	5,5**	5,4**	-
Konjunktuuriinstituut	2,0	-	-	-	-	-

	Tarbijahinnaindeks			Valitsussektori positsioon (% SKPst)		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Rahandusministeerium	3,2 (3,1*)	2,8 (2,8*)	2,2 (2,3*)	-4,4	-4,5	-4,3
Eesti Pank	3,4 (3,4*)	2,6 (2,7*)	2,3 (2,3*)	-4,2	-4,9	-4,2
Swedbank	3,4	2,7	2,2	-3,7	-4,4	-4,2
SEB	3,0*	2,5*	2,4*	-3,8	-4,0	-3,5
Luminor	3,0	2,0	3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Consensus Forecasts	3,9	2,8	-	-4,2	-3,8	-
Euroopa Komisjon	4,4*	2,9*	-	-4,5	-4,8	-
IMF	3,8*	3,0*	2,8*	-4,5	-4,5	-4,2
OECD	4,1*	2,6*	-	-4,3	-4,7	-
Konjunktuuriinstituut	3,5	-	-	-	-	-

** Tarbijahindade harmoneeritud indeks.*

*** Arvutatud nominaalse SKP mahu prognoosi või SKP reaalkasvu ja deflaatori summeerimise põhjal.*

Allikad:

Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos 2026. 27.08.2026.

Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus. 2/2026. 16.06.2026.

Swedbank. Swedbank Economic Outlook – August 2026. 25.08.2026.

SEB. Nordic Outlook. August 2026. 25.08.2026.

Luminor. Eesti majanduse ülevaade ja väljavaade. 18.03.2026.

Eastern Europe Consensus Forecasts. 15.06.2026.

European Commission. European Economic Forecast. Spring 2026. 21.05.2026.

IMF. 2026 World Economic Outlook. April 2026. 14.04.2026.

OECD Economic Outlook. No 119. June 2026. 03.06.2026.

Konjunktuuriinstituut. Konjunktuur nr 2 (237) 2026. 06.07.2026.

Tabel 13. Prognoosi olulisemad väliseeldused (%)

	Eeldused 2026. aasta suvises prognoosis							
	2013–2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Euroala 3-kuu intressimäär (aasta keskmine)	0,2	3,6	2,2	2,4	2,9	2,9	2,9	2,9
2. Euroala pikaajaline intressimäär (aasta keskm)	0,6	2,3	2,6	3,1	3,2	3,4	3,5	3,6
3. EUR/USD vahetuskurss (aasta keskm)	1,159	1,082	1,130	1,160	1,155	1,155	1,155	1,155
4. Euroala harmoneeritud THI	2,1	2,4	2,1	2,9	2,4	2,0	2,0	1,9
5. Nafta hind (Brent, USD/barrel)	71,8	80,7	69,1	89,0	76,2	72,4	70,9	70,1
6. Nafta hind (Brent, EUR/barrel)	61,6	74,6	61,2	76,7	66,0	62,7	61,4	60,7
7. Gaasi hind (TTF, €/MWh)	33,4	34,6	36,3	50,1	41,9	31,1	25,4	23,4
8. Euroala SKP kasv	1,4	0,9	1,4	0,8	1,2	1,5	1,3	1,2
9. Ekspordituru impordi kasv	2,8	1,1	4,3	2,8	2,7	3,0	2,8	2,8

Allikad: Eurostat, Eesti Pank, Euroopa Keskpank (ECB), IMF, Consensus Economics (CF), Euroopa Komisjon (COM), OECD, Chatham Financial, Bloomberg.

Tabel 14. Valitsussektori eelarve tulud ja kulud ning prognoos aastatel 2026–2030

	2013-23	2013-23	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	mln EUR	*%SKPst*	*mln EUR*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*
Eelarvepositsioonid valitsussektori tasandite lõikes										
1. Valitsussektor	-350,9	-1,10	-457,9	-1,15	-1,97	-4,44	-4,52	-4,38	-4,29	-2,90
2. Keskvalitsus	-340,3	-1,07	-334,2	-0,8	-1,58	-4,03	-4,27	-4,24	-4,06	-2,81
4. Kohalikud omavalitsused	-59,8	-0,20	-160,8	-0,40	-0,23	-0,18	-0,19	-0,12	-0,27	-0,20
5. Sotsiaalkindlustusfondid	49,2	0,17	37,1	0,09	-0,16	-0,23	-0,06	-0,02	0,04	0,10
Valitsussektor										
6. Tulud kokku	10511,2	38,97	16827,8	42,19	43,18	42,37	41,52	41,21	40,41	40,24
7. Kulud kokku	10862,1	40,07	17516,6	43,92	45,15	46,81	46,04	45,58	44,70	43,14
8. Eelarvepositsioon	-350,9	-1,10	-688,8	-1,73	-1,97	-4,44	-4,52	-4,38	-4,29	-2,90
9. Intressikulu	27,7	0,09	233,7	0,59	0,48	0,62	0,80	0,96	1,11	1,23
10. Primaartasakaal	-340,9	-1,06	-455,1	-1,14	-1,49	-3,82	-3,72	-3,42	-3,18	-1,67
11. Ühekordsed ja ajutised meetmed	54,9	0,09	264,4	0,66	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tulud komponentide lõikes										
12. Maksutulud (12=12a+12b+12c)	5749,8	21,35	9338,2	23,41	23,83	23,08	22,81	22,84	22,54	22,60
12a. Tootmis- ja impordimaksud	3709,8	13,84	5549,1	13,91	13,95	14,29	14,10	13,99	13,58	13,56
12b. Sissetuleku- ja varanduse maksud	2042,1	7,52	3789,1	9,50	9,88	8,78	8,72	8,85	8,95	9,04
12c. Kapitalimaksud	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Sotsiaalkindlustusmaksed	3144,6	11,63	5007,9	12,56	12,62	12,56	12,57	12,56	12,53	12,52
14. Omanditulud	214,0	0,82	438,5	1,10	0,65	0,60	0,50	0,52	0,45	0,50
15. Muud tulud	1400,7	5,17	2154,1	5,40	6,08	6,12	5,63	5,29	4,89	4,63
16.=6. Tulud kokku	10511,2	38,97	16827,8	42,19	43,18	42,37	41,52	41,21	40,41	40,24
p.m.: Maksukoormus (D.2 (sh EL-le makstud)+D.5+D.611+D.91-D.995)	8874,3	32,91	14257,2	35,75	36,23	35,45	35,20	35,21	34,88	34,93
Kulud komponentide lõikes										
17. Hüvitised töötajatele +vahetarbimine	4621,8	17,12	7 372,1	18,48	18,60	18,76	18,41	18,82	17,88	17,36
17a. Hüvitised töötajatele	2902,2	10,72	4871,8	12,22	12,23	12,29	12,13	11,92	11,77	11,54
17b. Vahetarbimine	1720,0	6,41	2500,3	6,27	6,37	6,48	6,27	6,89	6,12	5,82
18. Sotsiaalsiirded (18=18a+18b)	3770,4	13,90	5996,2	15,03	15,17	14,77	14,55	14,45	14,36	14,23
millest töötushüvitised	195,1	0,27	221,6	0,56	0,56	0,48	0,41	0,40	0,38	0,36
18a. Mitterahalised sotsiaalsiirded	551,2	2,00	961,9	2,41	2,49	2,32	2,23	2,30	2,31	2,29
18b. Rahalised sotsiaalsiirded	3219,2	11,90	5034,3	12,62	12,68	12,45	12,32	12,16	12,05	11,94
19.=9. Intressikulu	27,8	0,09	233,7	0,59	0,48	0,62	0,80	0,96	1,11	1,23
20. Subsiidiumid	279,3	1,01	287,8	0,72	0,58	0,77	0,76	0,72	0,73	0,70
21. Kapitali kogumahutus põhivarasse	1483,7	5,45	2478,4	6,21	6,65	7.84	7,26	6,81	7,09	6,36
22. Kapitalisiirded	144,9	0,56	447,0	1,12	1,65	1,97	2,31	1,92	1,53	1,39
23. Muud kulud	503,4	1,86	701,4	1,76	2,01	2,07	1,96	1,91	1,99	1,88
24.=7. Kulud kokku	10879,1	40,12	17516,6	43,92	45,15	46,81	46,04	45,58	44,70	43,14
p.m. Valitsussektori tarbimine	5215,8	19,29	8382,5	21,02	21,33	22,52	22,18	22,06	21,60	20,80

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 15. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes (% SKPst)

		2013-2023	2013-2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
		mln EUR	*%SKPst*	*mln EUR*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*	*%SKPst*
1. Üldised valitsussektori teenused	1	1036	3,8	1725,9	4,3	4,5	4,4	4,4	4,6	4,7	4,6
2. Riigikaitse	2	589	2,1	1491,2	3,7	4,2	5,3	5,2	5,3	5,4	4,8
3. Avalik kord ja julgeolek	3	494	1,8	732,8	1,8	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7
4. Majandus	4	1355	5,0	1843,3	4,6	4,9	5,2	5,1	4,8	4,6	4,2
5. Keskkonnakaitse	5	175	0,7	280,4	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
6. Elamu- ja kommunaal-majandus	6	111	0,4	162,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
7. Tervishoid	7	1547	5,7	2520,6	6,3	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0
8. Vaba aeg, kultuur ja religioon	8	537	2,0	775,7	1,9	1,%	1,9	1,7	1,6	1,5	1,5
9. Haridus	9	1586	5,9	2492	6,2	6,5	7,0	6,7	6,6	6,2	5,8
10. Sotsiaalne kaitse	10	3433	12,6	5492	13,8	13,9	13,6	13,5	13,4	13,3	13,2
11. Valitsussektori kulud kokku	TE	10 862	40,1	17516,7	43,9	45,1	46,6	45,7	45,3	44,5	42,9

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 16. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon aastatel 2024–2030 (% SKPst)

	2013–23	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. SKP reaalkasv (%)	2,4	0,1	1,3	2,5	2,3	2,4	2,2	2,1
2. Valitsussektori eelarvepositsioon	-1,1	-1,1	-2,0	-4,4	-4,5	-4,3	-4,1	-2,7
3. Intressimaksed	0,1	0,6	0,5	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2
4. Potentsiaalse SKP reaalkasv (%)	2,7	0,4	0,5	1,2	1,2	1,4	1,6	1,8
4.a Tööjõu panus pot. kasvu (%)	0,1	0,5	0,3	0,4	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
4.b Kapitali panus pot. kasvu (%)	1,3	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9
4.c Tootlikkuse panus pot. kasvu (%)	1,3	-0,9	-0,5	0,0	0,4	0,8	1,0	1,1
5. Majandustsükli hinnang (*output gap*)	0,1	-2,5	-1,9	-0,3	-0,4	-0,1	0,1	0,4
6. Tsükliline eelarve komponent	0,0	-0,7	-0,6	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1
7. Tsükliliselt tasandatud eelarve-positsioon (7)=(2)-(6)	-1,1	-0,4	-1,4	-4,4	-4,4	-4,3	-4,3	-3,0
8. Tsükliliselt tasandatud primaarne positsioon (8)=(7)+(3)	-1,0	0,2	-0,9	-3,7	-3,6	-3,4	-3,2	-1,8
9. Välisvahendite muutus, % SKPst	0,1	-0,1	1,5	0,4	-0,2	-0,6	-0,4	-0,1
10. Eelarvepoliitika impulss	-	Pro-tsükl	Pro-tsükl.	Pro-tsükl.	Pro-tsükl.	Vastu-tsükl.	Vastu-tsükl.	Vastu-tsükl.

Allikad: Eesti Statistikaamet, Rahandusministeerium.

Tabel 17. 2024.-2025. aasta riigieelarve tegelik täitmine ja 2026.-2030. aasta riigieelarve tulude prognoos

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	**14 206,7**	**15 258,9**	**15 817,7**	**16 579,2**	**17 369,9**	**18 074,7**	**18 929,2**
Füüsilise isiku tulumaks (RE osa)	727,2	1 111,6	743,0	738,0	845,0	938,0	1 036,0
Füüsilise isiku tulumaks (KOV osa)	1 868,4	1 981,9	2 077,0	2 172,0	2 272,0	2 368,0	2 466,0
Juriidilise isiku tulumaks	1 193,6	890,8	919,0	992,0	1 044,0	1 074,0	1 123,0
Sotsiaalmaks	4 889,3	5 150,5	5 430,0	5 710,0	5 975,0	6 235,0	6 505,0
Mootorsõidukimaks		87,1	84,0	83,5	83,5	83,5	83,5
Raskeveokimaks	4,8	4,6	4,6	4,5	4,4	4,4	4,3
Käibemaks	3 846,3	4 175,9	4 620,6	4 780,7	4 935,1	5 085,3	5 357,6
Aktsiisid	1 029,9	1 087,6	1 115,1	1 204,9	1 255,7	1 278,8	1 287,1
Alkoholiaktsiis	253,6	256,8	255,5	269,0	269,9	286,5	290,7
Tubakaaktsiis	249,9	260,2	261,3	271,5	278,0	278,7	279,4
Kütuseaktsiis	516,3	555,8	580,7	634,0	669,0	674,0	676,7
Pakendiaktsiis	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Elektriaktsiis	9,9	14,5	17,3	30,2	38,5	39,3	40,2
Muu aktsiis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hasartmängumaks	57,1	61,3	58,2	60,6	60,2	59,7	61,7
Tollimaks	44,8	50,5	60,1	62,9	65,0	67,1	70,0
Töötuskindlustusmakse	308,8	327,3	346,0	365,0	382,0	399,0	417,0
Kogumispensionimakse	178,0	249,3	269,0	307,0	333,0	358,0	385,0
Maamaks	58,5	80,5	91,0	98,0	115,0	124,0	133,0
Mittemaksulised tulud	**2 310,0**	**2 765,6**	**2 735,0**	**2 441,4**	**2 322,8**	**2 230,1**	**1 859,2**
Saadud toetused	1 189,5	1 793,2	1 734,7	1 474,4	1 316,8	1 275,8	864,9
Riigilõivud	92,2	83,5	89,6	100,4	101,8	101,3	96,6
Tulu majandustegevusest	445,1	408,6	436,8	414,2	440,3	404,3	422,4
Tulu põhivara ja varude müügist	28,9	25,8	6,1	4,4	3,4	3,2	3,2
Trahvid ja muud varalised karistused	28,6	44,5	42,7	44,6	44,5	44,5	44,5
Keskkonnatasud	117,7	139,9	151,9	166,7	163,1	162,3	156,7
Muud tegevustulud	16,1	17,1	19,8	16,9	16,9	16,9	16,7
Intressi- ja omanikutulud	391,8	253,0	253,4	219,7	236,1	221,9	254,3
Tulud kokku	**16 516,7**	**18 024,5**	**18 552,7**	**19 020,5**	**19 692,7**	**20 304,8**	**20 788,4**
Kasv (%)	**9,5%**	**9,1%**	**2,9%**	**2,5%**	**3,5%**	**3,1%**	**2,4%**

Tabel 18. Peamised maksumuudatused 2026. ja 2027. aastal

Maksumuudatus	Jõustumine	Mõju 2026		Mõju 2027	
		Mln EUR	% SKPst	Mln EUR	% SKPst
Alkohoolsete jookide aktsiisimäärade tõstmine 10% 2026. aastal ja 5% 2027. ja 2028. aastal	01.01.2026; 01.01.2027; 01.01.2028	10,0	0,0	30,4	0,1
Tubakatoodete aktsiisimäärade tõstmine 10% 2026. aastal ja 5% 2027. ja 2028. aastal	01.01.2026; 01.01.2027; 01.01.2028	4,1	0,0	5,0	0,0
Diislikütuse aktsiisimäära tõus 15% 2027. aastal	01.05.2027			47,0	0,1
Elektri aktsiisimäära tõus 113% 2027. aastal	01.05.2027			15,4	0,0
Bensiini aktsiisimäära tõus 10% 2027. ja 5% 2028. aastal	01.05.2027; 01.05.2028			14,2	0,0
Maagaasi aktsiisimäära tõus 40% 2027. aastal	01.05.2027			5,5	0,0
Muude väiksemate kütuseliikide (mis sõltuvad diislikütuse määrast) aktsiisimäära tõstmised 2027. aastal	01.05.2027			0,1	0,0
Rohkem kui seitsme kohaliste M1 kategooria sõidukite maksustamine N1 kategooria mootorsõidukimaksu määraga 2026. aastal	01.01.2026	-2,0	0,0	-2,0	0,0
Hasartmängumaksu maksumäärade langetused 2026. aastal	01.01.2026	-6,0	0,0	-6,0	0,0
Üldine maksuvaba tulu kõigile 700€ (v.a vanaduspensioniealised)	01.01.2026	-461,2	-1,0	-523,8	-1,1
KOKKU		**-455,3**	**-1,0**	**-414,2**	**-0,9**

* *Tekkepõhine mõju võrreldes sellega, kui kehtiks 31.12.2025 määrad/olukord.*

Tabel 19. Maksukulud riigieelarves aastatel 2025-2027 (mln EUR)

	Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon[9]	2025	2026	2027
1.	Käibemaksumäär 9% raamatutele, töövihikutele, perioodikale ja digiväljaannetele	KMS §15 lg 2 p 1 ja 5	haridus	17,1	19,5	20,4
2.	Käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele	KMS §15 lg 2 p 2	tervishoid	144,3	157,1	159,3
3.	Käibemaksumäär 13% majutusteenustele	KMS §15 lg 1[1]	vaba aeg, kultuur ja religioon	21,5	25,1	26,2
4.	Osaliselt või täielikult tasumata arvetega seotud käibemaksu korrigeerimise õigus (lootusetud nõuded)	KMS § 29[1]	majandus	2,8	2,9	3,1
5.	Regulaarselt jaotatava kasumi madalam maksumäär 14%	TuMS §4 lg 5, §18 lg 1[3]	majandus	15,8		
6.	Maksuvaba tulu vanaduspensionieas	TuMS §23[5]	sotsiaalne kaitse	123,4	42,8	45,5
7.	Koolituskulude mahaarvamine	TuMS §26	haridus	18,4	20,3	21,4
8.	Kingitused ja annetused	TuMS §27 lg 1, §49 lg 1, 2, 3, 6, §61 lg 66	vaba aeg, kultuur ja religioon	12,6	13,5	14,1
9.	Kindlustusmaksed ning pensionifondi osakute soetamine	TuMS §28	sotsiaalne kaitse	26,1	31,4	34,3
10.	FIE täiendav maksuvaba tulu põllumajandus-saaduste või FIE/FI metsamaterjali võõrandamisel	TuMS §32 lg 4, §37 lg 11	majandus	10,6	11,2	11,7
11.	Maksuvaba töötaja terviseedendamise kulu	TuMS §48 lg 5[5]	tervishoid	22,4	23,6	24,7
12.	Meremeeste ja reederi soodustused	TuMS §13 lg 6, SMS §2 lg 1[1] ja lg 4 p 8, TuMS §52[1]	majandus	0,3	0,3	0,4
13.	Oma tarbest ülejääva elektri müügi tulumaksuvabastus	TuMS §15 lg 4 p 12 ja lg 4[1]	sotsiaalne kaitse	1,4	1,6	2,1
14.	II pensionisamba maksed alates 2025 2, 4 või 6% palgast	KoPS § 9 lg 2	sotsiaalne kaitse	21,8	24,9	34,9
15.	Väikeõlletootjate 50% aktsiisimäär	ATKEAS §46 lg 1[1]	majandus	1,0	1,1	1,2
16.	Etanoolisisaldusega kuni 6%vol kääritatud joogi ja veini aktsiisi soodusmäär (soodusmäär on 43% standardmäärast)	ATKEAS §46 lg 2	majandus	14,1	14,7	15,1
17.	Eriotstarbelise diislikütuse soodsam aktsiisimäär	ATKEAS §66 lg 7	majandus	40,0	41,5	47,4
18.	Kalurite kütuseaktsiisivabastus	ATKEAS §27 lg 1 p 22[2]	majandus	1,0	1,0	1,1
19.	Elektrienergia, mida kasutatakse keemilise reduktsiooni jaoks ning elektrolüütilistes, metallurgilistes ja mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p 24, p 28[4]	majandus	0,1	0,1	0,2
20.	Elektrienergia ja kütus, mida kasutatakse elektri-energia tootmiseks ning elektrienergia, mida kasutatakse elektrienergia tootmise suutlikkuse säilitamiseks	ATKEAS §27 lg 1 p 28[2]	majandus	1,2	1,4	2,3
21.	Kütus, mida kasutatakse mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p 24	majandus	1,0	1,3	1,4

	Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon[9]	2025	2026	2027
22.	Maagaas, mida kasutatakse maagaasivõrgu töös hoidmiseks	ATKEAS §27 lg 1 p 28[6]	majandus	0,0	0,0	0,1
23.	Suurtarbijate elektrienergia aktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 12[1]	majandus	0,5	0,6	1,5
24.	Suurtarbijate gaasiaktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 10[3]	majandus	0,9	1,0	1,2
25.	Aktsiisiga maksustamata biokütuse edastatud kogus	ATKEAS §19 lg 14 p 22	majandus	1,1	1,4	1,6
26.	Lastega sõidukiomanike mootorsõidukimaksu soodustus	MSMS § 15[1]	sotsiaalne kaitse	21,0	21,0	21,0
27.	M1 kategooria sõiduautode, millel on rohkem kui seitse isekohta, maksustamine N1 kategooria mootorsõidukimaksu määraga	MSMS § 12	sotsiaalne kaitse		2,0	2,0
	KOKKU, mln EUR			**520,2**	**461,5**	**494,1**
	Osakaal SKPst, %			**1,2%**	**1,0%**	**1,1%**

Tabel 20. Valitsussektori võlakoormuse muutus 2025. aastal

	31. detsember 2024		31. detsember 2025		Muutus
	mln EUR	% SKPst	mln EUR	% SKPst	% SKPst
Valitsussektor	9 353,1	23,5	10 035,2	24,0	0,5
Kodumaine võlg	2241,1	5,6	2703,9	6,5	0,8
Välisvõlg	7 112,0	17,8	7 331,3	17,5	-0,3
Keskvalitsus[1]	9107	22,8	9589,3	22,9	0,1
Kodumaine võlg	2 403,7	6,0	2 683,2	6,4	0,4
Välisvõlg	6703,3	16,8	6906,1	16,5	-0,3
Kohalikud omavalitsused	1 562,7	3,9	1 681,8	4,0	0,1
Kodumaine võlg	1154	2,9	1256,6	3,0	0,1
Välisvõlg	408,7	1,0	425,2	1,0	0,0
Sotsiaalkindlustusfondid	0	0	0	0	0
Kodumaine võlg	0	0	0	0	0
Välisvõlg	0	0	0	0	0

[1] Keskvalitsuse tasemel konsolideeritud number.
Allikas: Rahandusministeerium, Eesti Statistikaamet.

Tabel 21. Valitsussektori võlakoormus 2024–2030 (mln EUR, % SKPst)

	2013-2023 keskmine	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Võlg kokku (mln EUR)	3 820	9 353	10 035	11 514	13 863	16 607	19 046	20 559
sh keskvalitsuse panus	2 860	7 790	8 353	9 768	12 046	14 744	17 075	18 504
EFSFi mõju	470	482	482	467	461	455	451	447
keskvalitsus ilma EFSF-ta	2 390	7 308	7 871	9 301	11 585	14 289	16 624	18 058
kohalikud omavalitsused	960	1563	1682	1746	1816	1863	1971	2055
Võlg kokku (% SKPst)	13,4	23,5	24,0	25,9	29,7	34,0	37,3	38,6
sh keskvalitsuse panus	9,8	19,5	19,9	22,0	25,8	30,2	33,4	34,7
EFSFi mõju	1,8	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8
keskvalitsus ilma EFSF-ta	8,0	18,3	18,8	21,0	24,8	29,2	32,6	33,9
kohalikud omavalitsused	3,6	3,9	4,0	3,9	3,9	3,8	3,9	3,9

**Valitsussektori tasandil konsolideeritud*

Tabel 22. Valitsussektori likviidsed finantsvarad 2024-2030 (mln EUR, % SKPst)

	2013-2023 keskmine	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Finantsvarad kokku (mln EUR)	**2 500**	**4 779**	**4 050**	**3 890**	**4 095**	**4 200**	**4 294**	**4 286**
sh keskvalitsus	1 277	3 035	2 358	2 314	2 566	2 693	2 795	2 754
kohalikud omavalitsused	295	450	475	459	442	430	403	382
sotsiaalkindlustusfondid	928	1 294	1 217	1 117	1 087	1 078	1 096	1 150
Finantsvarad kokku (% SKPst)	**9,2**	**12,0**	**9,7**	**8,8**	**8,8**	**8,6**	**8,4**	**8,0**
sh keskvalitsus	4,6	7,6	5,6	5,2	5,5	5,5	5,5	5,2
kohalikud omavalitsused	1,1	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,7
sotsiaalkindlustusfondid	3,5	3,2	2,9	2,5	2,3	2,2	2,1	2,2

**valitsussektori tasandil konsolideeritud*

Tabel 23. Ühekordsed meetmed ja nende mõju 2024–2030 (mln EUR)

Meede	2013-23	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pankade jaotatud kasumi tulumaks		116	42					
Ettevõtete (v.a pangad) jaotatud kasumi tulumaks enne maksumäära tõusu		148						
Kokku, mln EUR	**-1**	**264**	**42**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Kokku, % SKPst	**-0,1%**	**0,7%**	**0,1%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**

Allikas: Rahandusministeerium.

Joonis 31. Valitsussektori kulutused Euroopa Liidu riikides 2025. aastal (% SKPst)

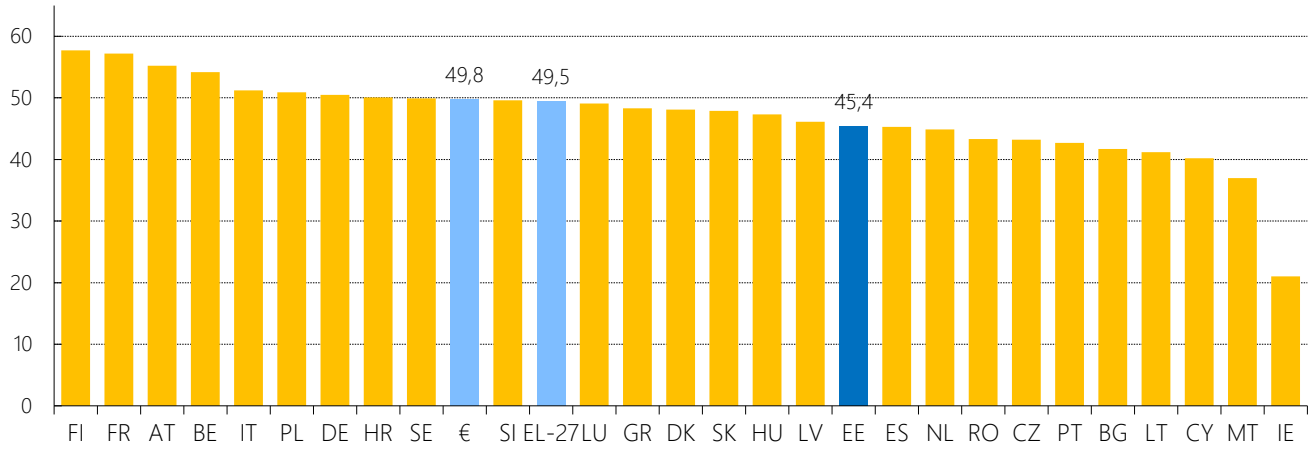

Joonis 32. Valitsussektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis 2012-2030 (% SKPst)

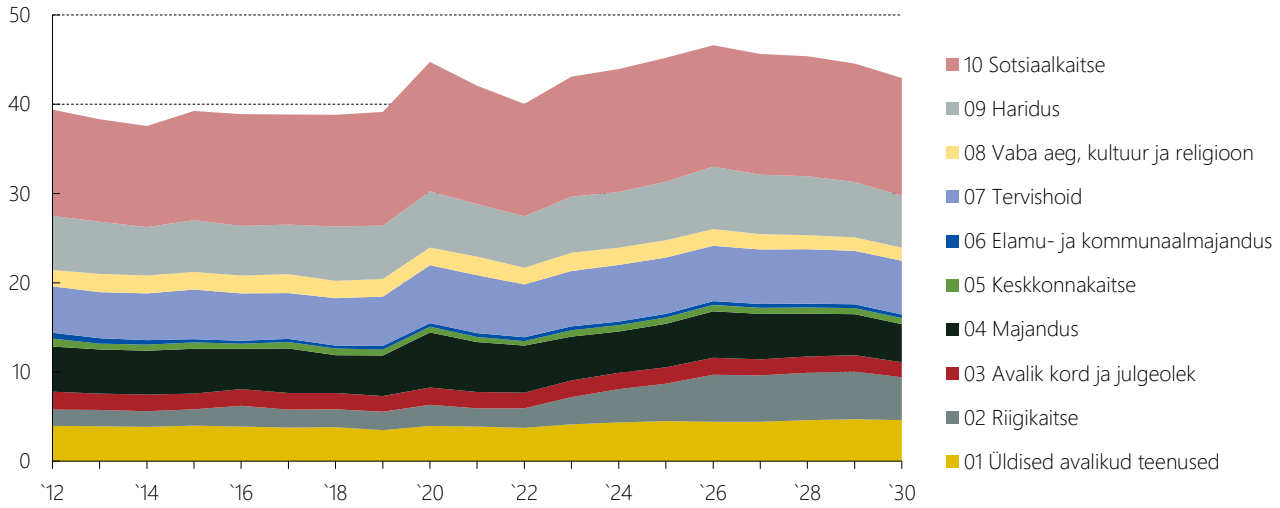

Joonis 33. Stabiliseerimis- ja likviidsusreservi maht ning tulusus

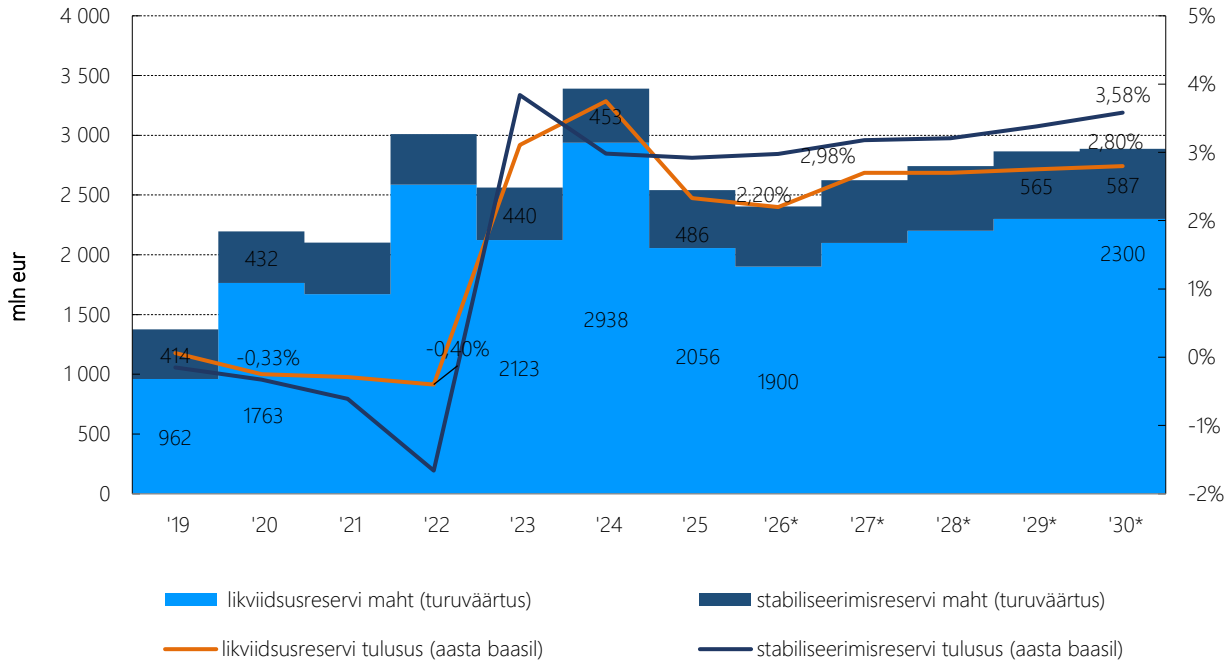

**prognoos*

MÄRKUSED

[1] Kogutootlikkuse all mõistetakse kapitali ja tööjõu kombineeritud tootlikkust (ing.k *Total Factor Productivity – TFP*).

[2] OSS (One Stop Shop) ja IOSS (Import One Stop Shop) käibemaksulaekumised tähistavad Euroopa Liidu e-kaubanduse käibemaksu erikordade raames deklareeritud ja tasutud käibemaksu, mis kogutakse piiriülestelt B2C-tehingutelt ning jaotatakse seejärel liikmesriikide vahel vastavalt lõpptarbija asukohale.

[3] Vahel tõlgitakse ka tegeliku või keskmise maksumäärana. Eelistatud mõiste on siiski efektiivne maksumäär, mis omab võrreldes teistega täpsemat tähendust.

[4] Maksukulude rahalise suuruse hindamisel on kasutatud kaotatava tulu meetodit ning kassapõhiseid andmeid, iga maksukulu sätte puhul on arvesse võetud sätte rakendamise ja tegeliku kohaldamise vaheline viitaeg. Hinnatud on ainult maksukulude kehtestamise nn esimese ringi efekte. Tulenevalt kaotatava tulu meetodi rakendamisest ei ole maksukulude väärtuste hindamisel arvestatud erinevate käitumuslike efektidega ning eelarvepiirangutega. Maksukulude väärtuste arvutamisel on oluline mõista, et iga üksikut maksukulu sätet on hinnatud eraldi, arvestamata eri sätete omavahelisi koosmõjusid, ning seetõttu ei ole maksukulude koondsumma leidmine erinevate sätete kokkuliitmise teel korrektne. Samas võimaldab see hinnata üldist trendi.

[5] Statistikaamet. Valitsemisfunktsioonide klassifikaator 1999

[6] OECD (2026), "The relationship between taxes, benefits and life satisfaction: Evidence from European countries", *OECD Papers on Well-being and Inequalities*, No. 39, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/952ba2a2-en

[7] OECD hinnatud mudelites on küll kasutatud riikide fikseeritud efekte, mis võtavad teatud määral arvesse riikide kultuurilist jm eripära, kuid põhimuutujate efektid ei ole hinnatud erinevate riikide kohta eraldi.

[8] Leibkond on suhteliselt vaene, kui tema ekvivalentne kasutatav tulu on väiksem kui 60% kõikide leibkondade ekvivalentse kasutatava tulu mediaanist.

[9] Valitsemisfunktsioonid: 1. üldised valitsussektori tegevused; 2. riigikaitse; 3. avalik kord ja julgeolek; 4. majandus; 5. keskkonnakaitse; 6. elamu- ja kommunaalmajandus; 7. tervishoid; 8. vaba aeg, kultuur ja religioon; 9. haridus; 10. sotsiaalne kaitse. (Statistikaamet. Valitsemisfunktsioonide klassifikaator 1999)